

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

Ing. Petra Mejdrechová

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Hodnocení žáků při výuce odborných předmětů na střední škole

Vypracovala: Ing. Petra Mejdrechová
Vedoucí práce: PhDr. Iva Žlábková, Ph.D.

České Budějovice 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně, pouze s použitím literatury uvedené v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG, provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátu.

V Hluboké u Borovan, 15. dubna 2015

Ing. Petra Mejdrechová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat PhDr. Ivě Žlábkové, Ph.D., z pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za cenné rady a náměty a celkové vedení této bakalářské práce.

Současně děkuji i Gymnáziu, SOŠE a SOU Kaplice, a to nejen vyučujícím, ale i žákům, kteří mi poskytli zázemí a možnost provést ve výuce výzkum potřebný pro vypracování této bakalářské práce.

Zároveň velké díky patří mé rodině, která měla se mnou velké pochopení a poskytla mi podmínky pro vypracování této práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se věnuje tématu hodnocení žáků při výuce odborných předmětů na střední škole. Práce má teoreticko-empirický charakter. V úvodu se práce zabývá vymezením pojmu hodnocení, typům a funkcím školního hodnocení. Na to průběžně navazují části věnující se metodám a formám hodnocení. Zvláštní pozornost je věnována klasifikaci a slovnímu hodnocení. Práce se též zabývá vymezením sebehodnocení a vrstevnického hodnocení. V empirické části práce je výsledek případové studie, která měla za cíl zjistit, jakým způsobem učitelé žáky hodnotí a jaké metody a formy hodnocení využívají. Případová studie vychází z pozorování výuky odborných předmětů na střední škole – záznam pomocí videonahrávek, z dotazníkového šetření mezi učiteli a žáky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hodnocení. Typy hodnocení. Funkce hodnocení. Hodnotící proces. Metody hodnocení. Didaktický test. Zkoušky. Formy hodnocení. Klasifikace. Slovní hodnocení. Vrstevnické hodnocení. Sebehodnocení.

ANNOTATION

This bachelor thesis focuses on the topic of assessment of students when teaching vocational subjects at high school. The work has theoretical and empirical character. In the beginning it deals with the definition of term, types and the function of the school evaluation. Following parts deal with methods and forms of assessment. A special attention is paid to the classification and verbal evaluation. The thesis also deals with the definition of self-assessment and peer assessment. In empirical part of the thesis there is the result of a case study which was intended to find out how teachers and students evaluate and what methods and forms of assessment are used. This case study is based on the observation of teaching vocational subjects at high school – using video recording, questionnaire survey among teachers and students.

KLÍČOVÁ SLOVA

Assessment. Types of assessment. Functions of assessment. Assessment process. Methods of assessment. Didactic test. Exams. Forms of assessment. Classification. Verbal assessment. Peer assessment. Self assessment.

OBSAH

Úvod.....	1
I. Teoretická část.....	4
1 Hodnocení	4
1.1 Školní hodnocení	5
1.1.1 Požadavky na školní hodnocení	6
1.2 Typy hodnocení	7
1.3 Funkce školního hodnocení	10
1.4 Hodnotící proces.....	12
2 Metody hodnocení	14
2.1 Metody zjišťující dosaženou úroveň vědomostí, dovedností a postojů.....	15
2.1.1 Didaktický test.....	15
2.1.2 Zkoušky (ústní, písemné, praktické)	17
3 Formy hodnocení.....	19
3.1 Klasifikace – symbolické vyjádření	20
3.2 Slovní hodnocení	22
3.3 Další formy hodnocení	24
3.4 Sebehodnocení.....	26
3.5 Vrstevnické hodnocení	27
II. Empirická část.....	29
1 Cíle a realizace výzkumu	29
1.1 Použité metody šetření.....	31
2 Videonahrávky a pozorování	32

2.1	Ekonomické předměty – Základy podnikání a Ekonomika.....	33
2.2	Odborné předměty oboru Kuchař – číšník – Stolníčení a Technologie	35
2.3	Odborné předměty oboru Opravář zemědělských strojů.....	39
2.4	Shrnutí	42
3	Dotazníky a rozhovor pro učitele.....	44
3.1	Shrnutí	48
4	Dotazníky pro žáky	50
4.1	Shrnutí	56
4.2	Diskuze výsledků.....	57
	Závěr.....	59
	Literatura.....	62
	Seznam grafů, obrázků a tabulek.....	66
	Přílohy	68

Úvod

Dobrý učitel, dobrý žák a dobré učení vydatně rozmnožuje znalosti.

J. Á. Komenský

Dobrým učitelem i dobrým žákem se může stát téměř každý člověk. Záleží pouze na jedinci, jak přistoupí ke svému rozvoji. Dobrý učitel nerozdává pouze dobré hodnocení, ale i špatné a dobrý žák toto hodnocení umí přijímat. Hodnocení můžeme chápat ve více souvislostech, nahlížet na něj z více úhlů pohledu. Nemůžeme proto říci jednou větou, co hodnocení je, jak má vypadat, z čeho se skládá a co ho ovlivňuje. Ovlivňuje hodnocení žák, učitel či rodič? Hodnotí se pouze výkon žáka nebo i jeho osobnost? Hodnocení je souvislý komplex činností a aktivit, kterou učitel neustále rozvíjí a přizpůsobuje dané situaci, žák se na druhé straně výrokům učitele přizpůsobuje, zároveň jsou pro něj verdikty učitele motivací a diagnostikou jeho osobnosti, jeho konání.

Na hodnocení jako takové musíme nahlížet s úctou a uznáním. S hodnocením se setkáváme již od útlého věku, kdy nás hodnotili rodiče, příbuzní, později učitelky v mateřské školce, naši kamarádi, přátelé, později učitelé a žáci na střední či vysoké škole. Hodnocení se nás dotýká nejen v osobním životě, ale i v životě „školního věku“ a v životě praktickém. Každý den hodnotíme a jsme hodnoceni.

Téma pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala na základě poznatků a zkušeností nabytých na mých pracovních pozicích, kde jsem působila jako vyučující odborných předmětů na vysokých školách, ale i ve výuce kurzů ekonomických předmětů pro žáky středních škol. Zájem o toto téma se vytříbil i během mé praxe na pozici vyučující ekonomických předmětů na střední odborné škole. Myslím si, že učitel může žáka pomocí hodnocení tvarovat, motivovat a ukazovat mu „správnou“ cestu, kterou se má vydat. Během mého bakalářského studia jsem měla možnost setkávat se s kolegy – učiteli – středních škol, kteří mi poskytli názory a vyjádření týkající se hodnocení odborných předmětů na středních školách.

Samotná bakalářská práce je diferencována do sedmi kapitol. První tři kapitoly jsou zaměřeny na teoretické poznatky týkající se charakteristik hodnocení a metod a forem hodnocení. Další čtyři kapitoly mají empirický charakter. Věnují se případové studii, tedy rozboru výuky odborných předmětů na střední škole skrz videonahrávky. Rozbor hodin je dotvářen dotazníkovým šetřením u žáků a učitelů.

Jak již jsem výše zmínila, hodnocení je složitá a náročná činnost, proto se snažím v první kapitole vymezit a charakterizovat hodnocení jako takové. Kapitola se též zabývá vymezením termínu školní hodnocení. Důležitým v procesu hodnocení je též vztah učitele, žáka a rodiče.

Druhá kapitola se věnuje metodám hodnocení, kde největší důraz je kladen na termíny jako test, didaktický test, pedagogický test a na zkoušky, především jejich rozdělení na ústní, písemné a praktické. Tato kapitola se zabývá i vyjádřením mnoha autorů na toto téma.

Má pozornost patří také formám hodnocení, kterým jsem věnovala v pořadí třetí kapitolu. Soustředila jsem se především na klasifikaci, slovní hodnocení a její kombinace. Vymezila jsem i další formy hodnocení, které se odlišují autor od autora. Myslím si, že různé formy hodnocení autoři vymezují různě, i s jinými názvy, avšak obsah zůstává stále stejný. Rysy těchto forem nacházíme ve výuce odborných předmětů na středních školách skoro každou vyučovací hodinu. Kapitola si staví za cíl uvést čtenáře do problematiky forem hodnocení, sebehodnocení i vrstevnického hodnocení.

Empirická část je zaměřena aplikačně a věnuje se případové studii s cílem zjistit, jakým způsobem učitelé žáky hodnotí a jaké metody a formy hodnocení využívají. První kapitola empirické části seznamuje čtenáře s metodami, které byly použity v této práci. Na to navazuje druhá kapitola, která čtenáře informuje o vyhodnocení pozorování, které probíhalo přímo při výuce odborných předmětů na střední škole, a zároveň byly pořizovány videonahrávky.

Třetí a čtvrtá kapitola zpracovává dotazníkové šetření mezi učiteli a žáky a zároveň porovnává výsledky těchto dvou šetření navzájem.

V závěru mé práce uvádím zhodnocení jednotlivých kapitol, a především, zda bylo dosaženo vytyčených cílů, tedy zjistit, jakým způsobem učitelé žáky hodnotí a jaké metody a formy hodnocení využívají. S tím souvisí i prezentace výsledků videonahrávek a dotazníkového šetření mezi učiteli a žáky.

Zdroje uvedené v bakalářské práci jsem čerpala nejen z knihoven měst a krajů (např. Krajská vědecká knihovna v Liberci), ale také z knihoven univerzitních (např. TU v Liberci, JČU v Českých Budějovicích). Jednotlivé videonahrávky a informace jsem získala z pozorování výuky odborných předmětů na G, SOŠE a SOU v Kaplici. Při formální úpravě bakalářské práce jsem se řídila prací Němce a Šedinové – Doporučení ke zpracování diplomové (bakalářské) práce, z Masarykovy univerzity v Brně, roku 2006.

I. Teoretická část

1 Hodnocení

V této kapitole bych se chtěla věnovat základnímu vymezení pojmu hodnocení a poté se zaměřit na hodnocení ve škole. Jelikož se v mé bakalářské práci zabývám hodnocením žáků při výuce odborných předmětů, je tedy důležité a vhodné, abychom si tyto termíny nejdříve objasnili.

Již od narození prochází každý jedinec systémem hodnocení. Hodnotí nás rodiče, kamarádi, příbuzní, později učitelky a učitelé ve školkách a školách. Postupem času se jedinec učí hodnotit sám sebe, své kamarády a kolegy. Je to složitý proces, na který musí být nahlíženo s velkým respektem a úctou, neboť výsledky hodnocení mohou ovlivnit jedince na celý život.

Každý z nás má určitou vizi, představu, co by chtěl v budoucnu dělat. Abychom se těmto představám co nejlépe přiblížili, stanovujeme si cíle. Ty představují žádoucí konečné stavy, tedy mohli bychom říci – naše sny, vize. Cílem vyučování též chápeme zamýšlený a očekávaný výsledek, k němuž učitel v součinnosti se žáky směřuje (Skalková, 2007, s. 119). Pokud si cíle definujeme správně, to znamená konkrétně, měřitelně, dosažitelně, realisticky a časově dosažitelné (tzv. SMART), můžeme si po určité době ověřit, zda jich bylo dosaženo, či nikoliv. Ověřování dosahování cílů můžeme charakterizovat pojmem hodnocení. Hodnocení je tedy dovednost intelektuálně vysoce náročná, která umožňuje člověku na základě subjektivního přístupu rozlišovat v okolním světě jevy důležité od nedůležitých a mezi důležitými jevy dobré od špatných (Slavík, 1999, s. 22).

Hodnocení dle Mareše (1991) je složitá aktivita, která obsahuje prvky zorientování se, rozhodování mezi možnostmi, porozumění, ocenění, uspořádání, zaujetí stanoviska, reagování na skutečnost. Hodnocení je přirozenou součástí každé výchovně-vzdělávací činnosti. Hodnocení je přítomno v každé lidské činnosti a je přirozenou součástí učební činnosti žáků a řízení této učební činnosti učitelem (Kolář, Šikulová, 2005).

Avšak nesmíme hodnocení zaměňovat s termínem hodnotící soudy. Ty vynášíme téměř každý den, téměř všude, s uvědoměním či bez uvědomění. Hodnotící soudy mají velmi

subjektivní charakter a vyjadřují cítění daného autora, než prokazatelná fakta (Kolář, Šikulová, 2005).

Existuje mnoho vymezení termínu hodnocení. Vybrali jsme jen definice takových autorů, kteří se zabývají pedagogikou a psychologií. Pokud bychom tedy chtěli definovat „hodnocení“, vždy musíme mluvit o procesu, výsledku a zpětné vazbě.

1.1 Školní hodnocení

V šesti, případně sedmi letech nám začíná povinná školní docházka. Nastoupili jsme do první třídy a v ten okamžik se z nás staly subjekty vyučovacího procesu. Ten můžeme charakterizovat jako proces, ve kterém vystupují učitel, žák, obsah vzdělávání neboli učivo za účelem splnění výchovně vzdělávacích cílů. Právě cíle představují to, čeho bychom měli dosáhnout – např. určité znalosti, dovednosti, a to ve stanoveném čase a prostoru.

Učitel se snaží využívat celou řadu prostředků k tomu, aby vedl žáky správnou cestou průběhem vyučování. A právě hodnocení je jedním ze základních, velmi účinných prostředků učitele, jak řídit a usměrňovat složité a značně náročné učební činnosti (Kolář, Šikulová, 2005, s. 15).

Školním hodnocením můžeme chápat všechny hodnotící procesy a jejich projevy, které bezprostředně ovlivňují školní výuku nebo o ní vypovídají (Slavík, 1999, s. 23-24). Skalková (1971, s. 95) chápe hodnocení jako zaujímání a vyjadřování kladného nebo záporného stanoviska k různým činnostem a výkonům žáků při vyučování, které může mít v praxi nejrůznější formy: od souhlasného nebo nesouhlasného pokývnutí hlavou, přísného pohledu, tónu hlasu, kladné či negativní poznámky, zájmu o osobnost žáka, pochvaly či napomenutí, odměny či trestu až po známku, případně podrobnější analýzu výkonu včetně závěrečného hodnotícího soudu. Jiný náhled na školní hodnocení mají učebnice pedagogiky a didaktiky, které hodnocení považují za součást kontrolní fáze vyučování. Např. Mojžíšek (1988, s. 233) o něm hovoří jako o vyučovací metodě. Pokud se tedy zaměříme na hodnocení ve škole, můžeme hodnocení chápat jako sdělení učitelů, které je určené žákům a vypovídá o míře jejich úspěšnosti ve vzdělávacím procesu. Vzdělávací výsledky žáků jsou hodnoceny oficiálně prostřednictvím klasifikace (známky) nebo prostřednictvím zpráv (slovní hodnocení)

(Průcha, Walterová, Mareš, 2003). Základním úkolem hodnocení ve škole je komunikace o tom, co dítě zná a umí (Košťálová, Míková, Stang, 2008, s. 48).

Zahrnuje tedy hodnocení pouze známky a slovní hodnocení? Co vyčteme z hodnocení? Co je jeho podstatou? Hodnocení není pouze říci umíš, neumíš, avšak je to popis objektu, jeho vlastností, schopností, postojů a kompetencí žáka s přihlédnutím k předem určeným kritériím. Školním hodnocením zjišťujeme kompetence žáka, porovnáváme tedy formulované cíle výuky se skutečným stavem. Hodnocením bychom měli žáka motivovat a nikoliv stresovat, měli bychom určovat podmínky jeho dalšího vývoje. Hodnotit bychom měli neustále, ať už lehkým úsměvem, pochvalou či známkou. Žádný typ hodnocení není dobrý nebo špatný sám o sobě, vždy záleží na způsobu a souvislostech jeho pedagogického využití (Kolář, Šikulová, 2005).

Primárním cílem by vždy, dle mého názoru, mělo být, aby hodnocení sloužilo jako motivační prvek pro daného jedince, žáka či studenta. Je důležité naučit hodnotit nejen učitele, ale úkolem je i naučit studenty toto hodnocení přijímat a vždy v něm vidět alespoň jakýsi motivační faktor. Můžeme říci, že hodnocení je dlouhý a složitý proces, který se bude neustále vyvíjet a zdokonalovat.

1.1.1 Požadavky na školní hodnocení

Zájem na školním hodnocení má především žák a jeho učitel a v neposlední řadě i dospělý – rodič. Rodič a učitel chtějí hodnocením směřovat žáka k lepším výsledkům, žák má za cíl dostávat co nejlepší známky. Pokud má tedy hodnocení pomáhat žákovi zlepšit se, mělo by se řídit určitými pravidly, o kterých by měli být žáci informováni.

Kritéria stanoví **učitel** na základě toho, co chce hodnotit a které kompetence chce rozvíjet. Obecně můžeme říci, že hodnocení informuje, není nikdy v rozporu se zájmy žáka, používá jazyk, který je společný učiteli, žákovi a rodiči, bere v úvahu individuální kontext žákova výkonu a učení, respektuje jedinečnost procesů poznávání a reflektuje je, je průběžné, zaměřuje se na silné stránky žákovy práce, vychází z informací získaných z nejrůznějších zdrojů, při hodnocení máme mít jasno o tom, jaký referenční rámec používáme a rodiče by měli být zapojeni do procesu hodnocení práce a učení svého dítěte.

Hodnocení by tedy mělo **cíleně a soustavně** působit na žáka tak, aby se neustále zlepšoval a dosahoval vymezených, žádoucích cílů. **Žák** nesmí mít pocit, že je hodnocení mířeno proti němu, že je jeho obětí a že je s někým srovnáván. Žák by měl hodnocení rozumět. Tím můžeme chápat např. použití jiných vyjadřovacích prostředků pro žáky základní či střední školy. Učitel hodnocením dostává informaci, zda jeho působení na žáky je účinné, zda zvolil správné metody a postupy. Učitel by měl hodnotit soustavně. Při hodnocení by měl vzít v potaz i žakovu osobnost a situaci, ve které se žák nachází. Od učitelů se především očekává, aby byli spravedliví, objektivní, aby všem „měřili stejným metrem“ (Slavík, 1999).

Rodič z hodnocení dostává především informaci, zda se jeho dítě učí správně a efektivně. Nezáleží pouze na vyučujících, zda budou správně na dítě prostřednictvím hodnocení působit, záleží i na rodičích, jak se v případě hodnocení k dítěti zachovají. Hodnocení není pouze proces mezi učitelem a žákem, ale i mezi rodičem. Hodnocení by mělo být vždy spravedlivé a objektivní, avšak v případě interpretace můžeme přihlídnout k aktuálnímu stavu žáka, vždyt' špatná známka není pouze výsledkem a jednostranným pojmenováním umíš – neumíš.

1.2 Typy hodnocení

Učitel ve své praxi může využívat mnoho typů hodnocení. Výběr typu záleží pouze na učiteli, popř. na situaci, která hodnocení předchází. Učitel je vázán určitými zákony, normami, nařízeními, popř. je vázán školními řády a je mu tedy striktně dáno, jak a v kterých případech má hodnotit. Avšak je pouze na něm, jakou formou a jakými typy hodnoceními v určitých případech bude hodnotit. Existuje jich mnoho, a ne všechny jsou akceptovatelné ve všech možných případech. Nyní si budeme charakterizovat ty, dle mého soudu, nejvíce využívané.

Kosová (1998) rozlišuje typy hodnocení dle toho, kdo je subjektem hodnocení na hodnocení **vnější a vnitřní**. Při hodnocení vnitřním je zdrojem hodnocení objekt sám. Hodnocení vnější je navrhováno a většinou prováděno osobami mimo danou školu.

Z hlediska toho, jakou vztahovou normu při hodnocení učitelé využívají, můžeme rozlišovat **hodnocení sociálně normované a individuálně normované** (Kolář,

Šikulová, 2005, s. 31). Při hodnocení sociálně normovaném jsou výkony žáka porovnávány s výkony ostatních členů. Žák může mít pocit, že soutěží s ostatními. Dle Slavíka (1999) může toto hodnocení představovat určitou psychickou zátěž. Na rozdíl od individuálně normovaného, kde výkon žáka je porovnáván s jeho předchozími výkony. V tomto hodnocení jsou zaznamenávány i drobné pokroky, a proto i slabší žák může získat pochvalu a zažít pocit úspěchu (Kolář, Šikulová, s. 32).

V dalších publikacích se můžeme setkat i s jinými typy hodnocení, které však nejsou bezvýznamné. Mezi ně řadíme např. **formální a neformální hodnocení**. Při neformálním hodnocení nemáme stanovená žádná kritéria, podle kterých hodnotíme, nejsme ničím vázáni, pouze sdělíme náš názor dle dané situace. Můžeme tedy říci např. jé, ty jsi dobrý, toto si provedl opravdu báječně nebo např. takto napsaná práce neodpovídá práci studenta 2. ročníku. Neformální hodnocení je prováděno kdykoliv, bez časového určení a jde především o součást každodenního vztahu, např. pozorování výkonů během běžné práce ve třídě. Na rozdíl od formálního hodnocení, které je systematické, racionální a mělo by být standardizované. Výstupem je určitá dokumentace, která slouží pro další práci s daným jedincem. Formální hodnocení by mělo vycházet ze stejných základů, mělo by mít stejná kritéria hodnocení a výsledek by měl být obecně platný. Žáci jsou na takovéto hodnocení předem upozorněni a mohou se tedy připravit.

Dle času, kdy hodnocení probíhá, můžeme rozdělit hodnocení na **průběžné a závěrečné**. Průběžné vychází z pozorování z delšího časového úseku. Učitel získává zhodnocení žákovi úrovně v průběhu delšího časového období. Kdežto závěrečné hodnocení je provedeno na konci výuky předmětu, popř. uceleného celku. Hodnotíme pouze určitý stav, např. závěrečnou písemnou práci, závěrečné zkoušení celé učební látky. Tyto typy hodnocení nemůžeme však zaměňovat s **hodnocením průběhu a výsledku**. Pod hodnocením průběhu si můžeme představit hodnocení právě probíhající činnosti – např. práce v dílnách, přednes básně, zpěv. Hodnocení výsledku je založeno na výsledku práce – např. písemná práce, projekt, kresba, výrobek.

Kritériální hodnocení se zabývá hodnocením výkonů odpovídajících tomu, zda byl konkrétní popis výkonu (kritérium výkonu) splněn (Kolář, Šikulová, 2005, s. 32). **Diagnostické hodnocení** se zaměřuje především na odhalení učebních potíží a problémů žáků a též na zjištění zvláštních vzdělávacích potřeb (Kolář, Šikulová, 2005,

s. 33). **Normativní hodnocení** je hodnocení dle norem, převážně je hodnocen výkon jednoho žáka ve vztahu k výkonu ostatních žáků (Kolář, Šikulová, 2005, s. 31).

Formativní hodnocení bývá zaměřeno na odhalování chyb, obtíží a nedostatků v práci žáka a nabízí radu, vedení a poučení zaměřené na zlepšení budoucích výkonů (Kolář, Šikulová, 2005, s. 31). Formativní hodnocení je založeno především na komunikaci mezi žákem, učitelem a žáky navzájem, dále na poskytování časté zpětné vazby a na stanovení jednotlivých výukových cílů. Formativní hodnocení slouží především žákovi samému. Formativní hodnocení můžeme chápat i jako hodnocení průběžné, kdy je možnost se ještě zlepšit. Podstatou hodnocení je časté, interaktivní hodnocení pokroku žáka v učení, porozumění učebním potřebám žáků a přizpůsobení výuky těmto potřebám. Na druhé straně **sumativní hodnocení (finální, shrnující)** chápeme jako hodnocení výsledné, které slouží převážně někomu jinému – např. závěrečné vysvědčení. Smyslem sumativního hodnocení je získat konečný přehled o dosahovaných výkonech nebo kvalitativně roztrždit celý posuzovaný soubor (žáků, pracovních výsledků apod.) (Slavík 1999, s. 37). Sumativní hodnocení je často určeno i pro někoho jiného mimo školu.

Dalších typů hodnocení je celá řada. Podle současně platných předpisů musí být žák v závěru klasifikačního období hodnocen buď klasifikační stupnicí, nebo slovním hodnocením. Avšak je to jediná cesta k hodnocení žáka? Je to ta nejlepší cesta? Známkování samo o sobě vytváří stres, potlačuje sebevědomí, neumožňuje sebehodnocení. Jednoduše řečeno, nepřináší radost ani subjektu ani objektu hodnocení. Proto se musíme zaměřit i na alternativní typy hodnocení, kterých bychom mohli využít. Jedním z nich je **autentické hodnocení** (Slavík, J., 1999), kde se jedná o zjišťování znalostí a dovedností v situacích blízcích se reálným situacím, soustřeďuje se větší pozornost na úkoly důležité pro praktický život. Dalším alternativním typem je **portfoliové hodnocení**, které klade důraz na shromažďování žákovských prací v portfoliu. **Vrstevnické hodnocení** je zaměřeno na hodnocení žáka žákem. Tomuto hodnocení se budeme věnovat v dalších částech této práce.

Již jsem v práci zmínila, že veškeré hodnocení v sobě zahrnuje určitý subjektivní faktor. Avšak musíme i zmínit termín **objektivní hodnocení**. Takovéto hodnocení je nezávislé na osobě hodnotitele, tedy učitele. Všem hodnoceným – žákům, studentům, zaručuje stejné podmínky, za kterých jsou hodnoceny. Objektivita je zde zajištěna tím,

že hodnocená osoba nemůže záměrně zkreslovat výsledek. Objektivní metody umožňují porovnání individuálních výsledků s dostatečně velkým standardizovaným vzorkem (normou).

1.3 Funkce školního hodnocení

Jakékoliv hodnocení má různý smysl, plní různé cíle a funkce. Hodnocení školní, neboli ve škole, motivuje žáka k učení a k dalšímu výkonu, poskytuje mu zpětnou vazbu, ovlivňuje jeho rozvoj, osobnostní vlastnosti a postoj k učení. Jakou funkci by tedy hodnocení mělo mít? Mělo by být pouze motivační? Která funkce je dle autorů nejdůležitější?

Autoři se v publikacích často liší jak v počtech, tak i v názvech funkcí školního hodnocení. Pro porovnání uvádím funkce Velikaniče (1973): motivační, kontrolní (informační, regulační), diagnostickou (prognostickou), výchovnou a selektivní. Další autor, např. Štefanovič (1988) hovoří až o jedenácti funkcích (kontrolní, aktivizační, diagnostické, selektivní, prognostické, sebehodnotící, didaktické, regulační, motivační, výchovné a informativní).

Jurčo (1971, s. 202) zdůrazňuje, že hodnocení působí především motivačně na výkon žáka, regulačně na výkon žáka i učitele, na průběh psychických procesů, vyvolává průvodní fyziologické změny, působí na následující průběh učení a chování, ovlivňuje vlastnosti osobnosti, poskytuje údaje o žákovi při jeho začleňování a poskytuje údaje o řízení učebního procesu ve skupině. My se zaměříme především na ty funkce, které jsou důležité z hlediska rozvoje žákovi osobnosti.

Motivační funkce souvisí především s motivací žáka. Dle mého názoru, jedna z nejdůležitějších funkcí hodnocení. Tato funkce by měla popohánět žáka k co nejlepším výsledkům, k co nejlepší práci, ale především by se tím měl zvyšovat jeho zájem o dané studium. Můžeme říci, že bude motivován i k samostudiu. Motivace je založena na potřebách člověka sociální povahy – potřeba osobního vztahu, výkonu, úspěchu, uznávání druhými lidmi, potřeba úcty a sebeúcty, potřeba být kladně hodnocen

a kladně přijímán, potřeba kompetence, potřeba poznání, seberealizace (Čáp, Mareš, 2001).

Jak vyplývá z názvu **informační funkce**, hodnocení informuje žáka o dosaženém výsledku, procesu učení, jeho výsledcích. Tato funkce neplní však pouze informování žáka, ale je zde zahrnuto i poskytování informací dalším subjektům, např. rodičům a dalším orgánům. K této funkci se velmi často přiřazuje i **funkce kontrolní**, která nás informuje o splnění či nesplnění daného cíle. Ke zjištění aktuální dosažené úrovně žáků používá učitel i řadu diagnostických prostředků (Kolář, Šikulová, 2005, s. 47). Proto je do kategorie těchto funkcí zahrnována i **funkce diagnostická**. Ta má za úkol poskytovat informace o úspěšnosti žáka, jeho učebním stylu, o příčinách neúspěchu apod. Veškeré informace, které nám hodnocení poskytuje, můžeme shrnout do pojmu zpětná vazba. Zpětnou vazbu chápeme jako korekční informaci určenou žákovi, který se chce dozvědět, jak probíhá proces, na němž se podílí (Mareš, Křivohlavý, 1995, s. 96).

Formativní hodnocení lze chápat nejen jako funkci, ale dokonce jako komplexní metodu pedagogické práce (Slavík, 1999, s. 39). **Formativní funkce** zahrnuje informaci i stimul rozvoje osobnosti žáka, tedy ke správnému formování daného jedince.

Za **výchovnou funkci** považujeme hodnocení, které vede k utváření pozitivních vlastností a postojů žáka k sobě i k okolí (Kolář, Šikulová, 2005). Pozitivně laděným hodnocením může učitel ovlivnit snahu a sebevědomí žáka. Na druhou stranu negativně laděným hodnocením mohou žáka narušit a nastartovat u něj nezáměr, apatii a negativní vlastnosti.

Regulativní funkce hodnocení ovlivňuje a především by měla regulovat kvalitu žákovy práce jak ve výsledku, tak i v procesu učení. Hodnocení je pro žáka hlavním faktorem pro jeho další učení. Žák se řídí dle požadavků a hodnocení každého učitele. Každý

učitel má jiné nároky a jiné požadavky a žák na základě tohoto zjištění přizpůsobuje svou učící se činnost.

V dílech dalších autorů se můžeme setkat např. i s funkcí **prognostickou a diferenciací**. Jednoduše řečeno, **prognostickou funkci** může plnit klasifikace nebo jiné kvantitativní hodnocení. **Diferenční funkci** hodnocení umožňuje rozčlenit žáky do určitých homogenních výkonnostních skupin, které se od sebe odlišují různou úrovní zvládnutí učiva, mírou respektování pravidel, chováním apod. Tyto dvě funkce jsou tedy mezi sebou navzájem propojeny a úzce spolu souvisí.

V úvodu této kapitoly jsme si vymezili otázky, na které nyní můžeme odpovědět. Hodnocení by mělo plnit především funkci motivační a informativní. Samozřejmě, i další funkce jsou důležité a nemůžeme na ně zapomínat, např. funkce diagnostická odpovídá na otázku PROČ dostal žák či student takovou či onakou známku, učí se snad špatně, či se neumí učit, apod. Hodnocení je přeci souhrn všech možných údajů a dat a my bychom neměli na žádný tento údaj zapomínat. Tímto jsem zodpověděla i další otázku, a to zda by mělo být hodnocení pouze motivační. Ne, důležité je hodnocením sdělit celkovou formu hodnoceného, ne pouze jediný, individuální aspekt jedince.

1.4 Hodnotící proces

Hodnotící proces ve škole může pro některé z nás připadat jako velmi jednoduchý. Mnozí z nás, především starší generace, si zažili zkoušení ve škole. K tabuli – umíš – neumíš – sednout. Pokud se zeptáme našich babiček a dědečků tak by s tímto konstatováním určitě souhlasili. Avšak hodnocení není pouze o tom udělit známku či jiné hodnocení. Je to složitý proces, který si za poslední roky zažil určitý rozvoj a pokrok.

Hodnotící proces je celek, který se skládá z mnoho faktorů. Můžeme ho rozdělit na několik fází, kde učitel zjišťuje dosažení všech předem stanovených cílů. Kolář a kol. (1998, s. 8-9) rozdělil hodnotící proces na čtyři základní fáze:

1. První fáze představuje výzvu žákovi, aby předložil svůj výkon. Může mít mnoho podob, od zkoušení před tabulí, přes písemné práce, až po běžnou otázku v rozhovoru učitele se žáky. Tuto etapu lze nazvat **expozice výkonu**. Učitel, ale většinou i ostatní žáci sledují a současně analyzují žákův výkon. Je potřebná proto, aby učitel pomohl žákovi pomoci při chybě, nerozhodnosti či hledání správnějšího výrazu.
2. Po skončení expozice učitel analyzuje výkon. To řadíme do druhé fáze hodnocení, tedy **analýza výkonu**. Základní otázkou této fáze je kritérium analýzy. Ve funkci kritéria mohou být cíle, stanovené normy, nebo předchozí výkon žáka.
3. Třetí fáze procesu spočívá ve **vyjádření posudku analyzovaného výkonu**. Posudek je vyjadřován nejrůznějšími způsoby: pokývnutím, souhlasem s výkonem, známkou, slovním hodnocením. Nespokojenost lze vyjádřit udělením trestu, pokáráním.
4. Čtvrtou fází je **vnitřní analýza vlastního výkonu žákem a srovnání výsledků sebehodnocení s oceněním učitele**.

Jako budoucí učitel musím říci, že všechny fáze jsou důležité, avšak neumím si v reálném času, mohu říci i procesu, představit, zda je toto vše možné obsáhnout v čase, který je nám pro hodnocení žáka dán. Jedna vyučovací hodina čítá 45 minut, z toho musíme některý čas věnovat nové látce, opakování, třídnickým záležitostem a dalším aspektům. Pokud mi na zkoušení zbude např. 10 minut a já bych chtěla být v hodnocení důsledná, bude dodržení všech těchto fází těžké. A to učitelé nezkouší pouze jednoho žáka, ale mají jich postupně vyzkoušet i třicet. I Kolář, Šikulová (2009) se nad tímto faktem pozastavují. Hodnocení je často prováděno ve velké časové tísní, je tedy výsledek správný a správně i interpretovatelný?

Pro potřeby této práce se zaměříme na celý hodnotící proces, budeme zkoumat a především pozorovat, zda vyučující doopravdy využívají všechny fáze, zda a která převažuje, zda u žáků probíhá sebehodnocení, na které hodnocení je kladen větší důraz a mnoho dalšího.

2 Metody hodnocení

Metodou můžeme chápat určitý postup, který by nás měl dovést k cíli. Je to prostředek, který nám pomáhá. I v hodnocení jsou vymezeny metody, které může učitel v různých situacích využívat. Metodou v hodnocení není pouze zadání testu a jeho vyhodnocení, ale i např. zkoušky, pozorování, hodnocení činností a další. Na ty nejvíce používané při výuce odborných předmětů se zaměříme v této kapitole. Poté si i v praktické části ověříme, zda je učitelé využívají a které metody převažují.

Pojem metoda je odvozený z řeckého slova met-hodos – cesta k něčemu, postup k určitému cíli. V obecné rovině je možné chápat metodu jako rozhodující prostředek k dosahování vytyčených cílů v jakékoliv uvědomělé činnosti (Vališová, Kasíková, 2014, s. 191).

Existují různé metody zjišťování výsledků činnosti žáků, přes písemné zkoušky, ústní hodnocení až po stále nově se objevující a vyvíjené metody. Nelze říci, že nějaká metoda je lepší než ta druhá. Veškeré metody mají svá pozitiva, ale i negativa, každému vyhovuje něco jiného, někteří žáci upřednostňují písemné zkoušení jiní ústní. Jeden učitel upřednostňuje tu a druhý jinou metodu. Je to velice individuální věc, kde musíme přihlídnout na všechny aspekty vyučovacího procesu.

Dle Palána (Andragogický slovník) jsou metody hodnocení nástroje, kterými se zajišťuje účinnost vzdělávání, eventuálně vzdělávací akce. Dále uvádí, že základním nástrojem hodnocení účinnosti je sledování reakce účastníků – mikrodiagnóza.

Mezi formalizované metody hodnocení ve vzdělávání řadíme následující:

- Metody zjišťující reakce účastníků.
- Metody zjišťující dosaženou úroveň vědomostí, dovedností a postojů.
- Metody zjišťující změny v pracovním chování, vznikající jako důsledek vzdělávání.
- Zjišťování účinnosti vzdělávání pro podnik a jeho organizační složky.

2.1 Metody zjišťující dosaženou úroveň vědomostí, dovedností a postojů

Mezi tyto metody řadíme především testy (didaktické), dotazování, zadávání úkolů, zkoušky (ústní, písemné, praktické), pozorování, simulace činnosti konkrétního pracovního místa, hodnocení výkonu (činností, které byly předmětem vzdělávání) a hodnocení změn postojů (pomocí případových studií, pozorováním, pohovorem).

Metody zjišťující dosaženou úroveň vědomostí, dovedností a postojů jsou nejvíce využívané a velice oblíbené. Především testy a zkoušky se objevují ve všech třídách, ve všech školách téměř denně, a to bez výjimky. Proto si tyto dvě metody vysvětlíme jako první.

2.1.1 Didaktický test

Bude test, slýcháme již takřka od první třídy, přes školu střední, až po školu vysokou. Test najdeme i v různých výukových kurzech a školeních soukromých institucí. Proč je tak oblíbený a tak často používaný?

Slovo **test** je odvozeno od latinského výrazu „testori“, což znamená dokazovat, dosvědčovat.

Pojem **didaktický test** je v literatuře definován různě, avšak obecně lze didaktický test považovat za prostředek, který slouží k systematickému a objektivnímu zjišťování výsledků výuky (Byčkovský, 1982), Michalička (1967) užívá pro didaktický test označení pedagogický test a považuje jej za základní metodu objektivního zjišťování výsledků výchovně vzdělávacího procesu.

Pedagogickým testem můžeme chápat též i zkoušku užívanou s cílem dospět k určitému poznání rozsahu vědomostí nebo dovedností osvojených žákem v procesu učení. Mezi používané pedagogické testy řadíme především CR testy (Criterion Referenced) a NR testy (Norm Referenced), tedy ověřovací a rozlišovací testy.

Skalková (2007, s. 212) charakterizuje **didaktický test** jako postup pedagogické diagnostiky, jehož pomocí učitel (nebo i sami žáci) měří pokud možno objektivně a spolehlivě výsledky učení a dosažení plánovaných cílů.

Výsledky testů jsou hodnoceny a interpretovány, aby mohly být využity pro další pedagogický postup. Systematičnost spočívá v tom, že je test sestavován, zadáván a vyhodnocován podle předem stanovených pravidel. Pro dosažení co největší objektivity by měl být test co nejvíce nezávislý na osobě učitele a zároveň musí být zajištěny takové podmínky, které zamezí zkreslení výsledků (Skalková, 2007).

Didaktický test je soustavou úloh (testových položek), které jsou pro všechny žáky nebo určité skupiny žáků shodné. Úlohy jsou vybírány, seřazovány, zadávány a vyhodnocovány tak, aby bylo možno objektivně, spolehlivě a přesně zjistit, jak žáci testované učivo pochopili, prostudovali a osvojili si jej, a jak umí získané poznatky aplikovat při řešení jednotlivých položek. Didaktický test je zpravidla písemnou zkouškou, která se od většiny běžných zkoušek liší především v tom, že didaktický test je navrhován, ověřován, hodnocen a interpretován podle jistých předem stanovených pravidel (Chráska, 1999).

Kvalitně připravený didaktický test je jednou z možností, jak může pedagog získat informace o tom, jak probíhá výuka a jakých výsledků žáci dosahují (Průcha, 2009). Učitel sám tvoří didaktické testy jako typy písemné zkoušky, avšak takovéto testy by měly splňovat určité vlastnosti (Vališová, Kasíková, 2011):

- validitu (test měří tu veličinu, kterou má měřit),
- reliabilitu (spolehlivost, test je nezávislý na podmínkách aplikace),
- objektivitu (test měří čistý výkon) a
- senzibilitu (citlivost, dostatečná rozlišovací schopnost testu).

Průcha, Walterová, Mareš (2003) uvádí k těmto vlastnostem ještě praktičnost a obtížnost. Správná příprava testu zabere učiteli i několik hodin, pokud chce, aby jeho test splňoval všechny výše uvedené vlastnosti. Záleží pak na učiteli, zda chce být učitel v pravém slova smyslu, či tu práci vykonává pouze z důvodu, že musí. Učitelské povolání by mělo být posláním.

Výhodou použití didaktického testu je, že změří rychle, poměrně přesně a srovnatelně velké množství žáků. Na druhé straně, ne každý výsledek vyučování je měřitelný, a ne každý obsah vyučování je možno zpracovat do položek testu (Vališová, Kasíková, 2014, s. 252).

Jak jsme již výše zmínili, učitelé zkouší žáky v poměrně velké časové tísní a tím se dopouštějí mnoha chyb. Test jim nabízí určitou alternativu, jak vyzkoušet všechny žáky v poměrně krátkém časovém úseku. Na druhé straně příprava „správného“ testu je značně náročná, a to nejen na čas.

2.1.2 Zkoušky (ústní, písemné, praktické)

V literatuře je uváděn termín zkouška v mnoha významech. Ve vědě je zkouška považována ve významu experimentu. Zkoušku můžeme chápat též jako rozhodnou, tedy takovou, která má významný důsledek pro testovaného (např. přijímací zkouška). Ve škole chápeme zkoušku jako způsob testování vědomostí a v umění jako součást nácvičku dramatického či hudebního díla. V literárních pramenech se můžeme seznámit s mnoha druhy zkoušek.

Velikanič (1973, s. 34) dělí druhy zkoušek na tři základní dle zdroje, ze kterého získáváme informace o úrovni žákových znalostí:

- ústní – pramenem je živé slovo žáka,
- písemné – pramenem je písemný projev žáka a
- praktické – pramenem je praktická činnost žáka.

V případě **ústní zkoušky** jde o specifickou formu rozhovoru, kdy učitel klade otázky a žák odpovídá (Skalková, 2007, s. 210). Můžeme říci, že ústní zkouška je klasickou metodou používanou již po mnoho let. Při samotném hodnocení je patrné vzájemné působení učitele – zkoušejícího a žáka – zkoušeného. Pokud provedeme výtah z literárních zdrojů, kde jsou uvedeny výhody i nevýhody ústního zkoušení, můžeme vyjmenovat ty nejvíce se opakující:

- pomoc učitele žákovi tak, aby žák došel ke správné, či dostačující odpovědi,
- přeformulování otázky v případě nepochopení otázky žákem a
- učitel může obsáhnout při ústním zkoušení větší spektrum žákových vědomostí.

Na druhé straně je učitel značně omezen časovým prostorem a pro některé žáky může zkoušení znamenat značný stres, pro který nebudou schopni odpočívat. Učitel nemůže

v rámci časových dotací vyzkoušet všechny žáky. Z pohledu žáka je však toto kritérium výhodné, neb se snižuje pravděpodobnost, že budou vyzkoušeni.

Písemná zkouška je na rozdíl od ústní zkoušky méně subjektivní. Může se orientovat více na dovednosti. V rámci písemného zkoušení vyučující prozkouší znalosti všech zúčastněných žáků a žáci nejsou vystavováni takovému stresu jako u zkoušení ústního. To vše můžeme vymezit jako pozitiva písemné zkoušky. Mezi základní negativa řadíme především vynalézavost studentů při tvorbě pomůcek – taháků a objektivita testu není tak velká jak u zkoušení ústního.

Velikanič (1973, s. 35) uvádí ve své knize jen pozitiva písemných zkoušek. Mezi kladné stránky písemného zkoušení řadí především to, že jsou kladeny stejné nároky na všechny žáky, výsledky lze hodnotit dle stejných kritérií, výsledky jsou vždy po ruce a může se k nim kdykoliv vrátit, pokud by nastala nějaká stížnost například z řad rodičů či pedagogů. Co se týče objektivity, písemné zkoušení je bez pochyby objektivnější než to ústní.

Praktická zkouška se aplikuje především v učebních oborech, kde studenti musí prokázat praktické dovednosti a návyky. Často se s ní setkáváme na středních odborných školách. Pro názornost můžeme uvést příklad, kdy žák v oboru kuchař – číšník se musí naučit správnému stolování, řazení příborů a další. To poté předvádí přímo v dané restauraci při obsluze hostů. Praktickou zkouškou na ekonomických školách můžeme chápat i reálný příklad z firem, např. reálné zaúčtování faktur, vypsání cestovních příkazů, vystavení žádanek na materiál, zaúčtování daní a další. Příkladů praktických zkoušek je mnoho, záleží vždy na typu a druhu školy a na jejím zaměření.

V této kapitole jsme si vymezili metody hodnocení, které se, dle mého názoru, nejvíce využívají na středních odborných školách. Toto tvrzení si ověříme i v praktické části, a to nejen z pozorování ve výuce, ale i z dotazníků určeným žákům i vyučujícím.

3 Formy hodnocení

Další část této práce se věnuje formám hodnocení žáků, především klasifikaci prostřednictvím známek a slovnímu hodnocení. Kapitola formy hodnocení se věnuje vymezení klasifikace, slovního hodnocení a jejím kombinacím. V závěru této kapitoly se věnujeme i dalším formám hodnocení.

Forma hodnocení je vnější projev hodnotícího procesu, je to způsob vyjádření hodnocení. Jak píše Kolář a Šikulová (2005, s. 76), učitel může vyjadřovat výsledky hodnocení nejrůznějšími způsoby – od souhlasného pokývnutí hlavou přes jednoduché slovní sdělení, udělení známky, stanovení sumy získaných bodů nebo procent až po slovní hodnocení a složité obsahové analýzy výkonu. Známku formulujeme kvantitativní a slovním hodnocením kvalitativní vyjádření výkonu žáka.

Právní rámec hodnocení žáků v České republice je tvořen především zákonem č. 561/2004 Sb. Školský zákon. Další úpravy najdeme v prováděcích vyhláškách pro jednotlivé stupně a typy škol. Informace k hodnocení žáků najdeme především v paragrafu 51 Školského zákona, který informuje především o termínu „klasifikační stupeň“ a „slovní hodnocení“. Zákon tedy nabízí tři formy hodnocení:

- klasifikaci,
- slovní hodnocení a
- kombinaci klasifikace a slovního hodnocení.

Mnohem podrobnější informace dává např. Vyhláška č. 13/2005 O středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatořích v pozdějších zněních. Ta v paragrafech 3 a 4 vymezuje hodnocení výsledků vzdělávání žáků na vysvědčení a pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků. V případě použití klasifikace vyhláška definuje pěti stupňový model:

- 1 – výborný,
- 2 – chvalitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatečný a
- 5 – nedostatečný.

Vyhláška též pamatuje na případy, kdy nelze žáka hodnotit. Učitel uvede termín „nehodnocen“. Pokud je žák z hodnocení uvolněn, uvede se termín „uvolněn“. Paragraf 3 v odstavci 4 též uvádí, že výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá dosažená úroveň vzdělání žáka ve vztahu ke stanoveným cílům vzdělávání a k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům.

Pravidla musí vždy obsahovat:

- Zásady průběžného hodnocení a hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení.
- Kritéria stupňů prospěchu.
- Podrobnosti o komisionálních zkouškách.
- Průběh a způsob hodnocení ve vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu.
- Průběh a způsob hodnocení vzdělávání v nástavbovém studiu a ve zkráceném studiu pro získání středního vzdělávání s výučním listem a středního vzdělávání s maturitní zkouškou.
- Průběh a způsob hodnocení ve večerní, dálkové, distanční a kombinované formě vzdělávání.

3.1 Klasifikace – symbolické vyjádření

Klasifikace znamená doslova třídění, zařazování do různých tříd. Pokud mezi těmito třídami platí nějaké uspořádání, znamená zároveň i hodnocení. Ve školství chápeme klasifikaci jako posouzení a zhodnocení školních výsledků žáků. Číhalová a Mayer se zaměřili na obecnou definici. Klasifikace je třídění, zařazování do přesně definovaných skupin, řádů, tříd, podtříd atd. (Číhalová, Mayer, 1997, s. 3).

Klasifikace prostřednictvím známek, forma kvantitativního hodnocení, je silně převažujícím vnějším formálním vyjádřením hodnocení. Solfronk (1996, s. 28) definuje klasifikaci jako roztřídění žáků do předem daných stupňů (stupnic). Každá stupnice je vyjádřena číselně i slovně. Žáci jsou hodnoceni dle klasifikačních stupnic v souladu se školským zákonem, vyhláškami a pokyny MŠMT.

Zákonný rámec je dán právě Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Na ten navazují i jednotlivé řady škol, které vycházejí z těchto právních rámců a částečně si je i dotváří pro vlastní potřeby školy. V **příloze č. 1 Klasifikační řád** uvádím pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů Gymnázia, střední odborné školy ekonomické a středního odborného učiliště v Kaplici, kde bude prováděno i samotné pozorování. V klasifikačním řádu spatřujeme mnohá podobenství s nařízeními MŠMT, ale i odlišnosti, která jsou určena pouze pro tuto střední školu.

Průcha, Walterová, Mareš (2003, s. 98) definují klasifikaci jako formu hodnocení vzdělávacích výsledků a chování žáků, vyjádřena kvantitativně hodnotícím stupněm nebo verbálně hodnotícími výroky.

Obecné vyjádření uvádí Blažková, Matoušková, Vaňurová (1987, s. 42), kde klasifikace je výsledkem hodnocení žáka podle kritérií a formami, které předepisuje klasifikační řád. Je tedy hodnocení rozdílné od klasifikace? Můžeme tyto pojmy zaměňovat? Číhalová a Mayer (1997, s. 4) se snažili rozdílnost mezi klasifikací a hodnocením vystihnout následovně: Klasifikace je procesem desintegračním (objekt je odlišen od ostatních objektů množiny) a manipulačním (objekt je nezávisle na své vůli zařazen). Hodnocení je proces popisný a analytický. Přiřazuje k objektu vlastnosti (a schopnosti), hledá jejich vazby a vztahy. Hodnocení je procesem dynamickým: sleduje v čase příčiny vzniku a proměn vlastností a schopností objektu, určuje podmínky dalšího jejich vývoje. Z této definice je patrné, že se tyto dva termíny nesmí zaměňovat.

Hodnocení a klasifikace má být objektivní, má odpovídat skutečným vědomostem a dovednostem žáka. Požadavek objektivity klasifikace vyvolává potřebu sjednocení klasifikačních kritérií na různých školách. I když jsou kritéria stanovena klasifikačním řádem, výklad je možno interpretovat různě. Aby hodnocení a klasifikace plnily své úkoly, musí být pro žáky přesvědčivé. Žák by měl pociťovat spravedlivost hodnocení, měl by znát své nedostatky a přednosti a vědět, jakými prostředky může zlepšit svůj prospěch. Při hodnocení a klasifikaci musí být učitel nezávislý, neovlivnitelný. Tím větší je jeho odpovědnost při dodržování kritérií klasifikačního řádu a musí mít velmi dobré znalosti všech žáků třídy (Blažková, Matoušková, Vaňurová, 1987, s. 43).

Hodnocení pomocí symbolů, je to správné? Obě strany, ať už učitel jako subjekt udílející známku, tak i žák jako subjekt známku přijímající, musí být v první řadě

seznámení s interpretací těchto symbolů, v našem případě známek od jedničky po pětku. Každá strana musí správně pochopit, kdy, proč a za jakých podmínek může udělit, popř. dostat, daný stupeň klasifikace. Stále se setkáváme s případy, kdy žáci doma informují rodiče, že neví, proč dostali tu a tu danou známku. Poté je pouze na učiteli, aby rodičům, např. na rodičovských schůzkách, vysvětlil důvod udělení klasifikace. Opět se nám potvrzuje, že hodnocení je obtížný a složitý proces i v případě používání symbolů, klasifikace.

3.2 Slovní hodnocení

Na první pohled by se nám slovní hodnocení mohlo zdát jako velmi jednoduché a takové, které by mělo dotvářet klasifikaci. Avšak i slovní hodnocení je velmi náročné. Učitel se musí zaměřit na vhodnou volbu slov, pojetí celého hodnocení, stavbu vět a celého textu. Existují určitá obecná pravidla, z kterých bychom měli vycházet, tedy např. přecházet od pozitivního k negativnímu, zaměřit se pouze na fakta, ad. Učitel musí tedy slovní hodnocení poskládat tak, aby informacím v něm obsažených porozuměl jak samotný žák, tak i rodič. Jak tedy slovní hodnocení charakterizovat?

Slovní hodnocení je konkrétní slovní vyjádření o dosažené úrovni žáka ve vztahu k cíli vyučování a možnostem žáka. Jde o kvalitativní posuzování žákova výkonu nebo chování vyjádřené formou slovní zprávy. Slovní hodnocení má obsahovat nejen informace o dosažených výsledcích učení, ale zahrnuje také postoje žáků, jejich úsilí a snahu a tím umožňuje i postižení tzv. skrytého učiva. V tomto smyslu má slovní hodnocení vyšší informační hodnotu a může žáky lépe motivovat (Solfronk, 1996, s. 30).

Se slovním hodnocením se setkáváme ve vyučovacích hodinách téměř všude. Učitel ho nemusí využívat pouze v oficiální formě vzhledem ke zkoušení, ale hodnotí např. probranou vyučovací látku, činnost žáků v hodinách, hodnotí průběh práce, připravenost žáků a další. Slovní hodnocení by mělo být velmi citlivé a vnímavé k osobě žáka. Každý žák je totiž individuální osobnost, která je citlivá na různé „poznámky“.

Slovním hodnocením lze konkrétně říci, co žák už umí, můžeme poukázat na to, kde vidíme mezery, doporučit, co je třeba zopakovat, navrhnout, na co právě teď se zaměřit (Kopřiva, 1994, s. 75). Pokud se učitel naučí správně používat a volit slova,

může v žákovi probudit hodnocením motivaci k dané činnosti. Vhodnou volbou slov učitel žáka nemusí stresovat, snižuje i riziko diskriminace slabších žáků. I rodič ze slovního hodnocení pochopí, v čem je žák zdatný a v čem zaostává.

Na druhé straně může slovní hodnocení i velice ublížit. Největší úskalí spatřuji v používání a volbě správných slov učitelem. Učitel může motivovat, avšak pokud se jakýmkoliv způsobem žáka dotkne, může to u daného žáka vyvolat i dlouhodobý nezájem o vyučovaný předmět. Samozřejmě učitel potřebuje o mnoho více času, aby zachytil jemné odchylky. To může vést ke zjednodušování hodnocení. Dále hodnocení nemusí pochopit ani rodiče, což vede k osobním konzultacím učitelů a rodičů.

Dle Dvořákové (1994, s. 11) se slovní hodnocení průběžně uplatňuje:

- Ústně – ve vyučování hodnotí učitel i žáci.
- Písemně – např. komentáře k písemným pracím.
- Představením konkrétní práce dětí.
- Slovní hodnocení závěrečné je prováděno písemně ve formě vysvědčení.

Jak formulovat slovní hodnocení? To je otázka, kterou se zabývají téměř všichni vyučující. Jednoduše bychom mohli říci, že je vhodné řídit se pravidly pro formulování zpětné vazby. Schimunek (1994) uvádí, že učitel má začínat od věcí pozitivních a v závěru hodnocení přejít k negativním. Důležité je i sdělit cestu k nápravě. Je vhodné používat krátké a jasné formulace, a samozřejmě vyvarovat se sarkasmu a ironie.

Dokáže to však každý učitel vyvarovat se sarkasmu, ironie a používat jasných a krátkých formulací? Nelze říci, že po vystudování vysoké školy se zaměřením na učitelství z nás budou dokonalí učitelé. Pouze praxe nás naučí, jak, kdy a v jaké formě hodnocení používat. Též nás praxe naučí jak se vyvarovat dlouhým a nic neříkajícím slovním spojením.

3.3 Další formy hodnocení

Žijeme v dynamické a moderní společnosti, kde nás obklopují samé novinky a spousta změn. Proto nesmíme strnule zůstat u již zaběhnutých forem hodnocení, ale musíme se pokusit využívat i další, třeba i nevyzkoušené formy hodnocení. Podob hodnocení je velké množství. Učitel by měl volit takové formy, které jsou vhodné na základě posuzovaných kritérií, např. věku dítěte, cíle vyučování, předmětu vyučování, osobnostních rysů žáků ad. Pokud zvolíme správnou podobu, může být efekt hodnocení velmi pozitivní.

Kolář, Šikulová (2005, s. 89) uvádí následující formy hodnocení, které jsou často využívané:

- **Jednoduché mimoverbální hodnocení.**

Mezi toto hodnocení můžeme zařadit např. úsměv učitele, přikývnutí, zavrtění hlavou, přísný pohled, gesto – vyjadřující potěšení a dotyk učitele – pohlazení, podání ruky. Je zřejmé, že toto hodnocení provádí učitel i nevědomky, především v nižších ročnících základní školy je velmi účinné a potěšující.

- **Jednoduchá verbální hodnocení.**

Ano, ne, špatně to jsou jednoduchá verbální hodnocení, které se řadí do této skupiny. Řadíme sem i kratší slovní vyjádření s emocionálním podtextem, např. „dnes jsi mě potěšil“, „to jsi mě ale zklamal“, apod. Lehce podbarvené hodnocení je účinné opět u těch mladších jedinců.

- **Označování žáků podle výkonnosti či chování.**

Lokace – nejen tradiční – tzv. „oslovské lavice“, posazení rozpustilejšího žáčka blíže k učiteli a signy – označení úspěšných, či méně úspěšných žáků, v současnosti spíše jen úspěšných – tabule cti, aj. To je pouze základní výčet, se kterým se setkáváme na většině škol. S oslovskými lavicemi se na středních školách nejspíše nesetkáme, ale tabule cti, různá ohodnocení z odborných soutěží tam jistojistě najdeme.

- **Oceňování výkonů.**

Jak můžeme ocenit výkon? Pokud je žák účasten nějaké soutěže, z které vyjde určité dílo, můžeme zařídit např. vystavení práce žáka ve vestibulu školy, v jídelně, na veřejném prostranství, či ve spolupráci s městem, např. vystavení práce žáka na městském úřadě. I pověření náročným či méně náročným úkolem řadíme do této kategorie. Pokud je žák úspěšný, oceněním může být i výběr z různých úkolů, či pověření vedení týmu při řešení problémů.

- **Kvantitativní hodnocení.**

Vyjádření známky podle klasifikační stupnice – případně plusy, mínusy, hvězdičkami, podtržením, známka se zdůvodněním, výčet dobře splněných úkolů, výčet chyb, vyjádření počtem bodů – bodové systémy různé povahy, bodové systémy vázané na klasifikaci a procenta. Toto hodnocení vychází z klasické klasifikace, avšak znaménko za symbolem dotváří celkový dojem známky. Každého jistě více motivuje jednička s hvězdičkou než jednička, dvě mínus je jistě lepší než trojka. Procenta či body se více využívají na středních školách, kdy studenti těchto škol s tímto hodnocením již umí pracovat.

- **Písemná a grafická vyjádření.**

Tato vyjádření se používají především při vyjádření charakteristik žáka, využívají se i v psychologické rovině hodnocení. Žák vidí určitý možný posun do budoucna, vidí zrychlení, či zpomalení např. jeho vývoje v rámci učení. Mezi tato vyjádření řadíme dále diagramy a posuzovací škály.

- **Slovní hodnocení.**

Slovnímu hodnocení jsme se věnovali již v předchozích kapitolách. Zde uvádím pouze pro srovnání další možná hodnocení, která jsou využívána, např. slovní obsahová analýza výkonu, obširná slovní obsahová analýza výkonu, ocenění práce třídy po vyučovací hodině, zhodnocení realizovaného projektu, parafrázování výkonu – pozitivní i negativní, vyvolávání jiného žáka – na zpestření, opravení, odměna žákovi, vyznamenání žáka, tabule cti, tabule hanby, zastupování školy, třídy na vyšších soutěžích, hrách, olympiádách, diskuzích, pověření vysvětlit problém, jev, situaci, zastoupení učitele v určitých situacích – pověření a vyhlášení vítězů.

Zde je vidět, že některá hodnocení, např. tabule cti, není pouze slovním hodnocením, ale řadíme ji i mezi označování žáků podle výkonnosti či chování. Můžeme říci, že některé formy hodnocení slouží více účelům. Každý učitel by měl stále vyhledávat a přemýšlet nad tím co nevhodnějším hodnocením, které bude ku prospěchu všech stran a zapříčiní tak co nejoptimálnější rozvoj osobnosti žáka.

3.4 Sebehodnocení

Co si pod sebehodnocením můžeme představit? Kdo sebehodnocení provádí? Na to nám odpoví definice sebehodnocení. Jelikož těchto definic bychom v literárních pramenech našli mnoho, uvedu pouze některé.

Výchova a vzdělávání má směřovat k rozvíjení žáka v autentickou osobnost. Škola proto vyvíjí nejrůznější didaktické strategie k tomu, aby k naplnění tohoto požadavku docházelo. Jednou z možností jak utvářet žákovu osobnost je sebehodnocení žáků (Rakoušová, 2008). Podstatou sebehodnocení je tedy zodpovědnost žáků za své učení, za své výsledky, za své činy. Sebehodnocení podporuje žáka k samostatnosti a nezávislosti. Sebehodnocení podporuje sebeřízení, autonomní učení, rozvíjí potřebu přemýšlet o své práci, o používaných strategiích myšlení a učení, podporuje kladení osobních cílů, plánování, odpovědnost za sebe, za to, co dělám, co svým jednáním způsobuji apod. (Spilková, 2005, s. 71).

Obecně je to každé hodnocení, při němž člověk hodnotí sám sebe. Může být přiměřené či nepřiměřené skutečnosti, může být vysoké, průměrné, nízké. Vykazuje značnou stabilitu. Ve školním kontextu je to jedna z výchovných metod, díky níž si žák konfrontuje svůj pohled na sebe sama, své výkony s pohledy vyučujících, spolužáků a dospívá k reálnějšímu sebepojetí. V psychologii se jedná o metodický postup, jenž umožňuje zjistit, jak daný jedinec chápe sebe sama, své poznání a prožívání světa (Průcha, 1995, s. 196).

Žáci prostřednictvím společných činností a hodnotících aktivit sbírají individuální zkušenosti s kontrolou a hodnocením nejen práce spolužáků. To přispívá zároveň k rozvíjení sebekontroly a sebehodnocení (Kolář, Šikulová, 2005, s. 122 – 126).

Dle Rakoušové (2008) žák při sebehodnocení pochopí aktuální stav úrovně znalostí, dovedností, vědomostí (sebehodnocení se vztahuje i na chování), hledá příčiny a vyvozuje důsledky jednání, je vnitřně motivován pro vlastní jednání, k výkonu, analyzuje vlastní chování, navrhuje opatření, pracuje s chybou, přičemž se učí nepovažovat chybu za fatální, odsuzující práci, ale chápe ji jako výzvu, stimul ke zdokonalení, poznává osobní hodnoty, odhaluje své potencionální možnosti, uvědomuje si své silné stránky, na kterých buduje svoji sebedůvěru, ale i své slabiny, na kterých intenzivně pracuje; uvědomuje si, že jako osobnosti mají všichni žáci stejně vysokou hodnotu, přijímá odpovědnost za své učení (oblast kognitivní i emotivní), získává zpětnou vazbu, stejně tak jako učitel a rodiče, cvičí se v komunikačních schopnostech, rozšiřuje slovní zásobu, je spokojený (dochází k eliminaci kázeňských problémů, k navození pozitivní sociální atmosféry ve třídě).

Sebehodnocením můžeme tedy chápat hodnocení žáka sebe samého. Je to určitá zpětná vazba žáka, kdy si uvědomuje, kde udělal chybu, na co se má příště zaměřit, ale i na to, v čem je dobrý a jaká jsou jeho pozitiva. Samozřejmě tento výčet není úplný. Samotné sebehodnocení je ovlivňováno především vnějšími faktory, jako např. stereotypy a učitelovým hodnocením. Nesmíme zapomenout i na vnitřní činitele (např. dobrý start), které vlastní žákovo hodnocení ovlivňují.

3.5 Vrstevnické hodnocení

Již od první třídy jsou žáci vedeni svým učitelem k hodnocení sebe sama a k hodnocení svých kamarádů, spolužáků. Nehodnotí se pouze výsledek, ale i vzájemné vztahy a práce v týmech, žáci hodnotí projekty ostatních skupin a mohou se účastnit i hodnocení průběžných prací v rámci úkolů učitele. Mnoho zaměstnavatelů v současné době oceňuje schopnost jedince ocenit sebe sama i ostatní, proto je dobré učit se hodnotit navzájem již od útlého věku.

Žáci prostřednictvím společných činností a hodnotících aktivit sbírají individuálně zkušenosti s kontrolou a hodnocením práce spolužáků, a to přispívá zároveň k rozvíjení

sebekontroly a sebehodnocení. Toto společné sdílení poskytuje prostor pro autentické reakce a vytváří příležitost pro společné řešení problému. (Kolář, 2005, s. 126). Aby žáci, studenti dokázali hodnotit správně, je dobré pro ně vytvářet takové podmínky, které jim umožní naučit se hodnotit, tzn. vytvářet správné vzory. Základem je tedy kvalitní hodnotící činnost pedagoga. Pedagog nejdříve hodnotí sám a postupem času zapojuje všechny žáky do hodnotící činnosti, ti poté ztrácí stud a hodnotící činnost pojmu jako součást každodenní výuky.

Slavík (1999, s. 139) pojmenovává hodnocení, které je svěřeno žákovi jako **autonomní hodnocení**. Dále uvádí, že předpokladem tohoto hodnocení je předchozí pedagogická práce s formativním hodnocením, na jehož základě se žáci učí postupně posuzovat svoji práci. Právě do tohoto autonomního hodnocení řadíme sebehodnocení a vrstevnické hodnocení. Žák se musí v dnešní moderní společnosti naučit hodnotit, a to nejen sám sebe. Umět hodnotit se v dnešním světě považujeme za velké pozitivum. Učitelé by se tedy měli zaměřit na tato hodnocení a měli by být pro žáky těmi správnými vzory.

II. Empirická část

V teoretické části práce jsme si definovali pojem hodnocení a též metody a formy hodnocení, které tvoří základní teoretický rámec této bakalářské práce. Na hodnocení musíme tedy nahlížet s úctou a uznáním. Je to velmi složitý proces, který je součástí každodenní profese učitele.

Hodnocení je vždy chápáno jako složitá aktivita zaujímání a vyjadřování kladných či záporných stanovisek, či je to komunikace o tom, co dítě zná a umí. Dále jsme si vymezili typy hodnocení, kdy je na učiteli, které v konkrétní situaci použije. Důležité jsou též funkce hodnocení, jako např. motivační, informační, diagnostická či další.

Abychom mohli provést následný výzkum, vymezili jsme v teoretické části práce i metody zjišťující dosaženou úroveň vědomostí, dovedností a postupů. Mezi ně jsme zařadili didaktické testy a zkoušky. Poslední část teoretické práce patří formám hodnocení. Věnuji se jak právnímu rámci hodnocení žáků v České republice, tak i vymezením dalších forem, které by se mohli na dané škole vyskytovat.

Sebehodnocení a vrstevnickému hodnocení je též věnována pozornost, neb od první třídy je každý jedinec veden k hodnocení sebe sama a k hodnocení svých vrstevníků. Toto hodnocení by tedy mělo být každodenní součástí výuky.

1 Cíle a realizace výzkumu

Jak jsme již výše popsali, hodnocení žáků při výuce odborných předmětů je složitý a komplexní proces, kde záleží na koordinaci a pochopení všech zúčastněných stran. Abychom si některá tvrzení potvrdili, či vyvrátili, provedeme pozorování formou videonahrávek, dotazníková šetření a rozhovory jednak s žáky, tak i s učiteli na vybrané střední odborné škole.

V empirické části práce bude provedena případová studie s cílem zjistit, jakým způsobem učitelé žáky hodnotí a jaké metody a formy hodnocení využívají. Též bude provedeno pozorování vyučovacích hodin, které bude doplněno metodou dotazování u učitelů a žáků, kteří byli pozorováni.

Tato kapitola má za cíl představit a analyzovat proces hodnocení na střední odborné škole. Byla vybrána taková střední škola, která není úzce zaměřena pouze na jeden obor,

ale vzdělává studenty v různých oborech. Chtěla bych dosáhnout takové vypovídací hodnoty, která nám alespoň nastíní metody, formy a celý proces hodnocení na této střední škole. Byly vybrány odborné předměty, které se neodlišují pouze složením žáků. Pokusím se zjistit, zda se při výuce různých odborných předmětů využívají i různé metody a formy hodnocení. Základní poznatky a kritéria jsou uspořádány do přehledných tabulek a grafů a následně jsou mnou interpretovány.

Veškerá šetření, rozhovory, dotazníky a pozorování (videonahrávky) probíhají na Gymnáziu, Střední odborné škole ekonomické a Středním odborném učilišti, Pohorské 86 v Kaplici. Dopis ředitelce školy Ing. Martě Caisové a její **povolení je přílohou č. 2**. Byly vybrány odborné předměty, které absolvují studenti třetích ročníků. Seznam těchto předmětů je uveden níže v práci.

Obrázek 1 Logo Gymnázium, Střední odborná škola ekonomická a Střední odborné učiliště, Kaplice

Ve vybraných hodinách byly pořízeny videonahrávky a veškeré dění bylo zaznamenáno na hospitační protokoly. Vzor **hospitačního protokolu** je **přílohou č. 3**. Po provedení videonahrávek byly zjištěné údaje ověřovány formou dotazníků určeného pro žáky (vzor je uveden v **příloze č. 4**) a též ověřením u vyučujících (vzor je uveden v **příloze č. 5**). Veškeré informace a výsledky jsou součástí této práce.

Nejdříve si však vymežíme některé termíny, kde jejich chápání je důležité pro tuto bakalářskou práci.

1.1 Použité metody šetření

Dle psychologického slovníku (Hartl, Hartlová, 2000, s. 121) je **dotazník** metoda hromadného získávání údajů pomocí písemných otázek. Slouží k hromadnému získávání údajů. Cílem dotazníkového šetření je získat v poměrně krátké době co nejvíce odpovědí na určitý druh otázek.

Při konstrukci dotazníku je třeba uplatňovat důležitá pravidla, aby tato forma výzkumu přinesla platné výsledky. Jednotlivé položky je nutno formulovat s ohledem na cíl práce a věk respondentů. Chráska (2007, s. 169 – 170) doporučuje tyto **zásady**: Položky dotazníku musí být jasné, srozumitelné a stručně formulované. Formulování položek musí být jednoznačné. S opatrností používat formulaci položek typu „proč“. Zjišťovat jen nezbytné údaje, aby dotazník nebyl příliš rozsáhlý. Nevkládat sugestivně formulované položky. Pro ochotu vyplňování dotazníku je třeba respondenty správně motivovat. K zodpovězení dotazníku musí sloužit jasné pokyny. Již při tvorbě dotazníku se zaměřit na to, jak budou získané údaje zpracovány. Při řazení jednotlivých položek využít psychologických poznatků z odborné literatury.

Rozhovorem rozumíme jednu z klíčových metod získávání informací. Nejedná se pouze o jednostranné získávání dat od dotazovaných, ale o společné vytváření smysluplných výpovědí. Švaříček (2007) uvádí, že rozhovor je nejčastěji používanou metodou sběru dat v kvalitativním výzkumu. Můžeme jej definovat jako dotazování jednoho až třech účastníků výzkumu zpravidla jedním badatelem pomocí ústně kladených otázek (srov. Miovský, 2006).

Metoda rozhovoru se vhodně doplňuje metodou **pozorování**. Pozorování je v pedagogickém výzkumu nejčastěji zaměřeno na chování osob (žáků, školní třídy, učitelů, vychovávaných, vychovávajících aj.), činnosti těchto jedinců (učební činnosti žáka, vyučovací činnosti učitele aj.) a okolnosti těchto činností (prostředí, situace aj.). Pedagogické pozorování bývá definováno jako sledování smyslově vnímatelných jevů, zejména chování osob, průběhu dějů, aj. (Průcha, Walterová, Mareš, 2001).

2 Videonahrávky a pozorování

Na již výše zmíněné střední odborné škole jsme v rámci několika dní provedli pozorování výuky, u třech vyučujících, v šesti předmětech. Vybrali jsme takové vyučující, kteří vyučují odborné předměty a na škole působí již několik let. Dalším kritériem byl i výběr ročníku. Zvolili jsme třetí, v uvedených oborech poslední, neb tento „poslední“ ročník absolvuje nejvíce odborných předmětů. V tabulce č. 1 Seznam pořízených videonahrávek, je seznam vyučujících, u kterých jsme prováděli videonahrávky.

UČITEL	NÁZEV ODBORNÉHO PŘEDMĚTU	OBOR	ROČNÍK	POČET ŽÁKŮ
Učitel 1	Zemědělské stroje a zařízení	Opravář zemědělských strojů	3.	16
Učitel 1	Zemědělské stroje a zařízení	Opravář zemědělských strojů	3.	16
Učitelka 2	Stolničení	Kuchař - číšník	3.	19
Učitelka 2	Technologie	Kuchař - číšník	3.	19
Učitelka 3	Základy podnikání	Kuchař - číšník	3.	19
Učitelka 3	Ekonomika	Mechanik opravář motorových vozidel	3.	18

Tabulka 1 Seznam pořízených videonahrávek

Z jednotlivých pozorování byla provedena videonahrávka, zároveň byl prováděn i záznam na hospitační protokol a závěrem byly vyhotoveny dotazníky a rozhovory s vyučujícími. Závěry těchto šetření jsou součástí této práce.

Analýza je rozdělena do třech částí, které jsou členěny dle obsahu výuky. První část tvoří ekonomické předměty, druhou část odborné předměty oboru kuchař – číšník a třetí část předměty zaměřené na zemědělské stroje a zařízení.

2.1 Ekonomické předměty – Základy podnikání a Ekonomika

Ekonomické předměty na této škole vyučuje učitelka 3. Zaměřila jsem se především na předmět Základy podnikání a Ekonomiku.

Základy podnikání absolvují obory Kuchař – číšník, kde třída je heterogenní (chlapci i děvčata) ve vyrovnaném počtu. Tato pozorovaná třída má 19 žáků, avšak výuky se účastní v průměru 14 žáků, kteří jsou rozmístěni především v předních lavicích po dvou žácích. Pozorovací hodina probíhala v den, kdy se žáci seznamovali s novou látkou na téma mzdy a odměňování. Vyučovací hodina probíhala ve většině případů formou výkladu nové látky, kdy si žáci zapisovali nové poznatky do sešitů. Učitelka 3 se v úvodu hodiny ptala žáků na základní otázky z života studentů týkající se této tematiky a zároveň je hodnotila. V průběhu výkladu se též snažila žáky zaktivovat formou otázek na dané téma.

Ekonomiku absolvují studenti oboru Mechanik opravář motorových vozidel. Videonahrávka je pořízena v den, který byl věnován účetnictví spojeným s bankovním účtem, mzdami a daněmi a částečně výkladu nové látky. V úvodu hodiny se Učitelka 3 zaměřila na opakování a kontrolu domácího úkolu. Druhá část byla zaměřena na kompletní účetní příklad a závěr, přibližně posledních 10 minut, úvodu do nové látky – účtová třída 3. V této třídě jsou většinou chlapci, počet žáků je 18, avšak průměrně školu navštěvuje pouze žáků 9. Třída je spíše chlapecká, proto v této třídě panuje čilý ruch, který je vyučující neustále usměrňován.

V obou hodinách hodnotila učitelka 3 žáky stejným způsobem, i když se jedná o různé předměty. Vyučující využívá především jednoduchých verbálních hodnocení. V tabulce číslo 2 Ekonomické předměty je porovnání obou hodin a využívání jednoduchých verbálních hodnocení.

VYJÁDŘENÍ	ZÁKLADY PODNIKÁNÍ	EKONOMIKA
Výborně	4	26
Ne	12	6
Ano	11	24
No	5	4
Tak	2	1
Dobře	0	3
Samozřejmě	0	1

Tabulka 2 Využívání jednoduchých verbálních hodnocení při výuce ekonomických předmětů

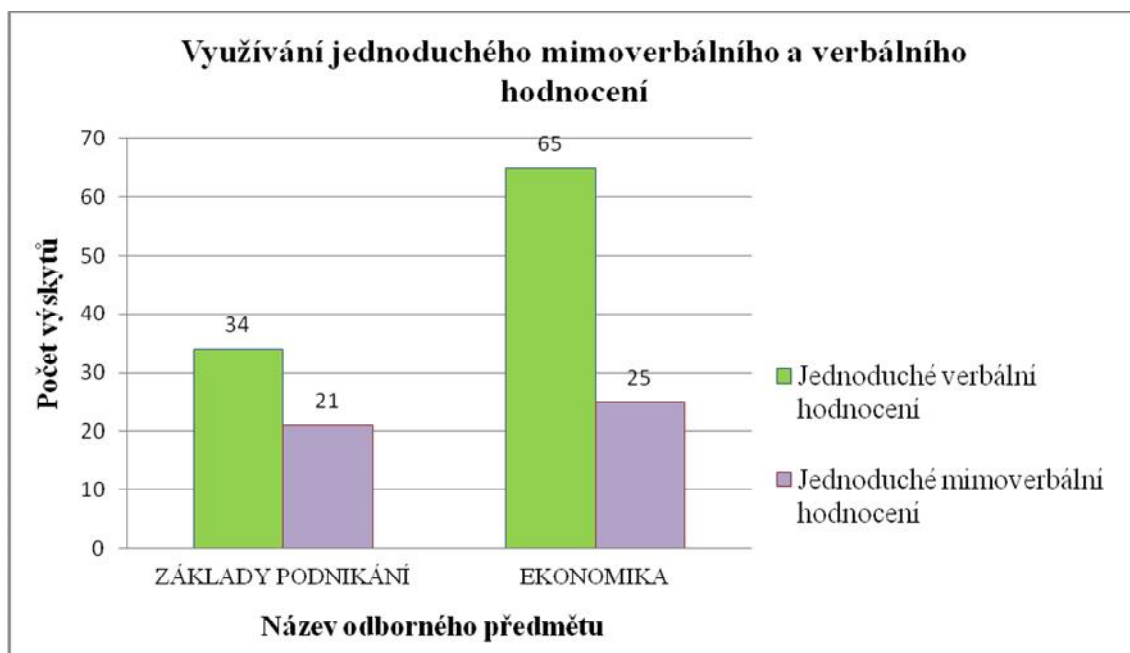
V předmětu ekonomika je vidět nárůst hodnocení téměř o polovinu. Je to dáno tím, že bylo prováděno opakování s hodnocením, kdežto v předmětu základy podnikání probíhal výklad nové látky bez zkoušení. Pokles hodnocení slovem „ne“ je projevem domácí přípravy žáků. Vyučující též k jednoduchému slovnímu hodnocení využívá jednoduché mimoverbální hodnocení. Můžeme zde zařadit např. pokyv či kývání hlavou, úsměv a oční kontakt. Na následující tabulce je vidět využívání mimoverbálního hodnocení.

VYJÁDŘENÍ	ZÁKLADY PODNIKÁNÍ	EKONOMIKA
Pokyv hlavou	11	18
Kývání hlavou	3	5
Úsměv	4	2
Oční kontakt	3	0

Tabulka 3 Využívání jednoduchých mimoverbálních hodnocení při výuce ekonomických předmětů

Dále je při výuce těchto předmětů sledováno, že vyučující se snaží napomáhat studentům k odpovědi otázkami typu: „že jo“, „máš pravdu, ale“, „přesně tak, avšak“. Z pozorování je dále zřejmé, že jednoduché slovní hodnocení je doplněno mimoverbálním hodnocením. Musím však poukázat na fakt, že vyučující často nevědomky používá tyto dvě metody protichůdně. V šesti případech u předmětu Základy podnikání hodnotí slovně „ano“, avšak kroutí hlavou „ne“. Toto si studenti mohou vykládat různě a zpětná vazba je pro ně tedy nulová. Tuto anomálii jsem zaznamenala i ve druhém pozorovaném předmětu u stejné vyučující. V následujícím grafu je vidět poměr využívání verbálního a mimoverbálního hodnocení. Téměř v 62%

v Základech podnikání a v 39% v Ekonomice je hodnocení využíváno společně a žák má dvojitou zpětnou vazbu.

Graf 1 Využívání jednoduchého mimoverbálního a verbálního hodnocení u ekonomických předmětů

Dále jsme zaznamenali úplnou absenci sebehodnocení či vrstevnického hodnocení. Klasifikace dle známek nebyla též obsahem vyučovaných hodin. U vyučující je patrné – pouze z pozorovaných hodin, že nevede žáky k sebehodnocení či vrstevnickému hodnocení, nezařazuje aktivity vedoucí k nácvičku hodnocení a sebehodnocení. Nepožaduje ani vlastní názor žáků. Na druhé straně průběžně kontroluje plnění úkolů, žákům dává prostor pro vzájemnou diskuzi a pravidla hodnocení stanovuje vždy včas. Pochvala či kritika vždy míří adresně k danému žákovi, a její obsah je vztažen vždy k činnosti či výsledkům činnosti.

2.2 Odborné předměty oboru Kuchař – číšník – Stolničení a Technologie

Odborné předměty oboru Kuchař – číšník na této škole vyučuje učitelka 2. Videonahrávky byly pořízeny při výuce předmětů Stolničení a Technologie. Tyto oba předměty absolvují žáci oboru Kuchař – číšník ve třetím ročníku. Zakončením těchto

předmětů je závěrečná zkouška ve třetím ročníku. Ve třetím ročníku oboru Kuchař – číšník je zapsáno 19 žáků.

Pozorovací hodina probíhala v předmětu Stolničení v den, kdy bylo ve třídě 16 žáků – chlapci i dívky. Žáci jsou rozmístěni v lavicích po celé třídě. Žáci v úvodu hodiny nejdříve odpovídali vyučující na kontrolní otázky na téma z předchozí hodiny. Toto opakování trvalo přibližně 20 minut. Dále následovala nová látka na téma Banket. Nejvíce hodnocení bylo zaznamenáno v prvních dvaceti minutách, kde probíhalo opakování látky formou kladení jednoduchých otázek. Žáci většinou odpovídají jedním slovem či krátkým slovním spojením.

V předmětu Technologie se žáci oboru Kuchař – číšník, v úvodu hodiny, věnují opakování. Poté navazuje vyučující na novou látku na téma moučníky a moučná jídla. Nejvíce hodnocení bylo opět zaznamenáno při souhrnném opakování tématu. Žáci znovu odpovídají jedním slovem popř. krátkým slovním spojením. Ve výuce bylo přítomno 15 žáků (chlapci i dívky), kteří jsou rozmístěni v lavicích po celé učebně.

Opět jsme zaznamenali stejné hodnocení vyučující u obou pozorovaných vyučovacích hodin. Hodnocení není odlišné s obsahem vyučovacího předmětu, avšak je spíše spjato s osobou učitele. Učitelka 2 učí na této škole již mnoho let a má zažity určité „hodnotící schémata“, která jsou již neměnná. Učitelka 2 využívá především jednoduchých mimoverbálních hodnocení a to přímo pouze „pokyvnu hlavou“. Pro upřesnění hodnocení zopakuje žákovi jeho správnou odpověď, popř. sdělí tu správnou. Musím však podotknout, že pokud žák nevěnuje vyučující pozornost, hodnocení se ztrácí v nepřeborném sledu slov. Vyučující nedává žákovi žádný prostor pro přemýšlení, a pokud odpověď nepřijde téměř ihned, odpovídá učitelka 2 následně sama.

VYJÁDŘENÍ	STOLNIČENÍ	TECHNOLOGIE
Že	0	1
Výborně	0	1
Jo	3	0
Ano	6	6
No	1	1
Taky	2	1
Dobře	2	0
Jasně	0	1
Vid'	0	1
Pozor	1	0

Tabulka 4 Využívání jednoduchých verbálních hodnocení při výuce odborných předmětů oboru

Kuchař - číšník

Jak jsem již naznačila, paní učitelka příliš nevyužívá jednoduchého verbálního hodnocení. Zpětná vazba je žákovi dávana formou odpovědi na zadanou otázku. V předchozí tabulce je vidět výčet jednoslovných hodnotících vyjádření. Většina slov byla použita v případě kladného hodnocení. Slovo „jasně“ bylo učitelem použito v tomto jediném případě pro záporné hodnocení žáka. Stejným způsobem využívá vyučující i slova „vid“ a „no“.

V následující tabulce je vidět využívání jednoduchého mimoverbálního hodnocení, které je omezeno u obou vyučovacích předmětů pouze na nepatrný pokyv hlavou. V jednom případě na delší oční kontakt, který měl naznačovat záporné hodnocení žáka. Pokles mimoverbálního hodnocení u předmětu Technologie je dán časovou dotací na opakování a výklad nové látky, kdy u předmětu Technologie převládá v časové dotaci výklad nové látky.

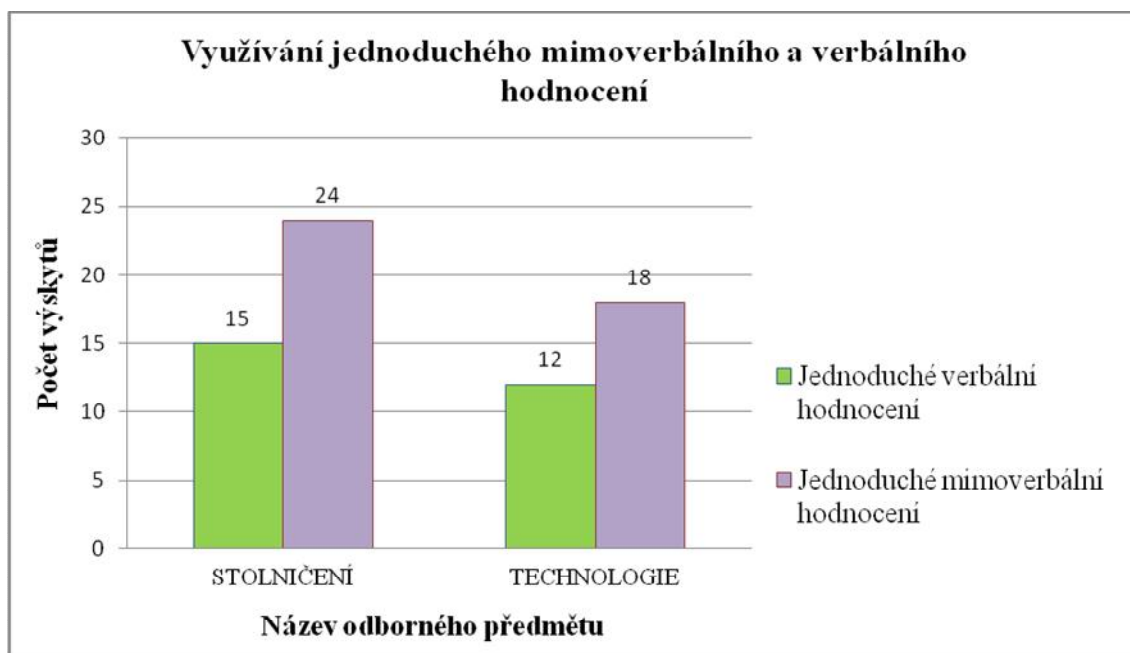
VYJÁDŘENÍ	STOLNIČENÍ	TECHNOLOGIE
Pokyv hlavou	24	17
Oční kontakt	0	1

Tabulka 5 Využívání jednoduchých mimoverbálních hodnocení při výuce odborných předmětů

oboru Kuchař - číšník

Závěrem tedy můžeme říci, že jakýkoliv pokyv hlavou je spojen s odpovědí vyučující, které není adresně směřováno přímo k odpovídajícímu žákovi, ale do pléna, popř. oční

kontakt vyučující směřuje mimo oči žáků do prostoru třídy. Tímto se může žák cítit dotčen, popř. ztrácí motivaci k odpovídání na otázky. Oslovování žáků jménem při kladení otázek bylo pouze v jednom případě. Ve třídě panuje nepsané pravidlo, že odpovídá, kdo chce a učitelka to akceptuje. V následujícím grafu je vidět poměr mezi jednoduchým mimoverbálním a verbálním hodnocením, které je v případě předmětu Stolničení na 62,5 %, v případě předmětu Technologie na 67%.

Graf 2 Využívání jednoduchého mimoverbálního a verbálního hodnocení u odborných předmětů oboru Kuchař - číšník

Lze konstatovat, že vyučující využívá tato hodnocení přibližně se stejnou dotací. V porovnání s ekonomickými předměty však tato hodnocení stojí samostatně. Paní učitelka hodnotí buď verbálně či mimoverbálně.

Z těchto předmětů skládají žáci na závěr třetího ročníku závěrečnou zkoušku. Proto je patrné i z odpovědí žáků již určitá znalost dané tematiky. Záporné hodnocení se v těchto předmětech téměř nevyskytlo. Žáci při odpovídání na dané otázky spolupracují, překřikují se a pomáhají si. Vyučující dále neprojevuje očekávání úspěchu u žáků, nemotivuje žáky k výkonům, nevede ani k sebehodnocení a k vrstevnickému hodnocení. Dle mého názoru se vyučující snaží odučit danou látku a jednoduchou formou připravit studenty k závěrečné zkoušce.

2.3 Odborné předměty oboru Opravář zemědělských strojů

Videonahrávka a pozorování byly prováděny u učitele 1, který působí na dané škole i jako zástupce ředitelky školy. Vyučující je členem učitelského sboru již mnoho let. Pozorování jsme zaměřili na obor Opravář zemědělských strojů – třetí ročník, na dvě po sobě jdoucí hodiny stejného předmětu Zemědělské stroje a zařízení. Tento obor navštěvuje 16 žáků – chlapců. Žáci jsou v rozpětí osmnácti až devatenácti let, značně sebevědomí, někteří neuznávají autority, do školy chodí pouze z donucení. Proto i výuka žáků tohoto oboru je značně obtížná. Zaujmout žáky, popř. donutit je k nějaké činnosti je velmi obtížné.

Po oba dva pozorovací dny bylo dvanáct žáků na výuce. Žáci jsou rozmístěni po celé učebně. V obou vyučovacích hodinách probíhal výklad nové látky na téma Míchání a dávkování jadrných krmiv a Doprava krmiv. Opakování z minulých hodin se neprovádělo. Vyučující využil i v jednom případě tzv. „oslovské lavice“. Žák odpovídal na otázky nepřiměřeně, vymýšlel si a rušil ostatní žáky.

Vyučující na začátku každé hodiny provedl zkoušení, kde jeden žák losuje či říká číslo a učitel na základě tohoto čísla rozpočítává, kdo z žáků půjde na zkoušení. Žáci mají již měsíc stanoven harmonogram a obsah zkoušení. Obsahem zkoušení jsou otázky závěrečných zkoušek, student může ke zkoušení přijít se sešitem a vlastními poznámkami. Pokud je některý student připraven, může se dobrovolně přihlásit ke zkoušení a tím ostatní „zachránit“. V obou případech vyučující klasifikoval známkou „pět“, neboť vybraný žák nebyl připraven. V jednom případě byl jeden student připraven, avšak dobrovolně se nechtěl nechat vyzkoušet a tím nikoho nezachránit.

Vyučující v této třídě musí být velmi zdatný, co se týče nastavení a komunikace s těmito žáky. Pan učitel využívá ironických poznámek, občas odpoví i slovy žáka, např. „blbý“, „chlapče“, „vy si děláte srandu“, „kecáš“, „zmlkni“ a další. Dle mého názoru jsou některá vyjádření tzv. na hraně, avšak žáci toto hodnocení a vyjadřování přijímají pozitivně a učitele 1 poslouchají. Výuka je provázána i řadou vtipných poznámek, občas mířených i proti samotným žákům.

Aby vyučující zaujal žáky – chlapce, hodnotí verbálně pokaždé jiným způsobem, z tabulky 6 je patrné, jak velkou škálu jednoduchého verbálního hodnocení využívá.

VYJÁDŘENÍ	ZEMĚDĚLSKÉ STROJE A ZAŘÍZENÍ 1	ZEMĚDĚLSKÉ STROJE A ZAŘÍZENÍ 2
Aha	2	0
Báječný	1	0
Blbý	1	0
Cože	1	0
Hezky, pochvala	1	0
Jasně, jasný	4	4
Ježiš	1	0
Jo	2	5
Může být	1	0
Ne	7	5
Nic	1	0
No	2	8
Pozor	0	1
Přesně tak	1	2
Samozřejmě	1	1
Správně	2	0
Tak, taky	2	0
Vidíš	0	1
Výborně	2	4
Zlatíčko	1	0

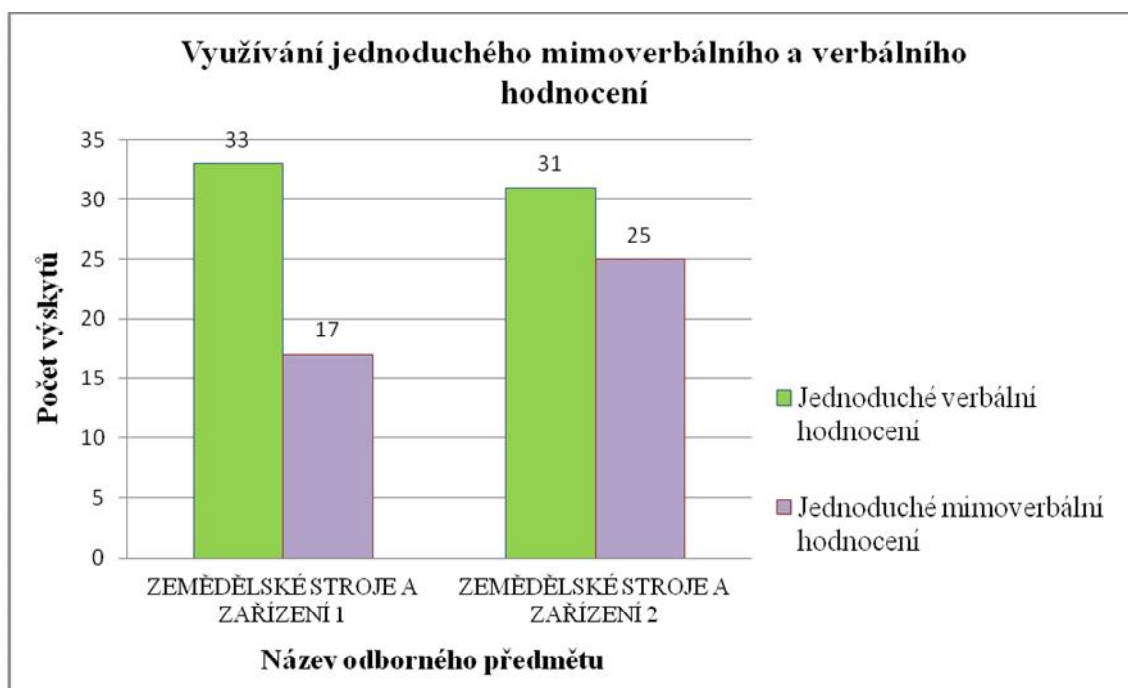
**Tabulka 6 Využívání jednoduchých verbálních hodnocení při výuce odborného předmětu
Zemědělské stroje a zařízení**

Při výuce toto hodnocení používá téměř se stejnou dotací. Ne všechna na první pohled kladná hodnocení však využívá pro kladné hodnocení. Slovo „výborně“ užil v jednom případě s velkou nadsázkou pro záporné hodnocení. Takto záporně hodnotil i slovy „vidíš“, „ježiš“ a „pozor“. Hodnocení též, jako i ostatní vyučující, doplňuje i jednoduchým mimoverbálním hodnocením. Vyučující využívá pokyvy hlavou, pohyby rukou a tato jednoduchá gesta dotváří i značnými grimasami. V následující tabulce je vidět, že hodnotící pohyb rukou dotváří i verbální hodnocení.

VYJÁDŘENÍ	ZEMĚDĚLSKÉ STROJE A ZAŘÍZENÍ 1	ZEMĚDĚLSKÉ STROJE A ZAŘÍZENÍ 2
Grimasy	9	7
Pohyb rukou	0	16
Pokyv hlavou	8	2

Tabulka 7 Využívání jednoduchých mimoverbálních hodnocení při výuce odborného předmětu Zemědělské stroje a zařízení.

Vyučující dotváří, jak jsem se již zmínila, hodnocení i grimasami a slovními výrazy. Z pozorování osobnosti učitele mám pocit, že má velkou radost, pokud žák odpovídá správně, vzpomene si, či si zapamatoval látku z předchozí hodiny. To naznačuje úsměvy – až přehnanými či vyjádřením jako např. „mám radost“, „dál, dál, dál“. Aby tuto hodinu též pan učitel usměrňoval a vedl, požaduje v každém případě odpověď od jediného žáka. Toho osloví buď jménem, nebo na něj ukáže prstem. Též adresně i odpovídá a hodnotí.

Graf 3 Využívání jednoduchého mimoverbálního a verbálního hodnocení u odborného předmětu Zemědělské stroje a zařízení

Z grafu je patrné opět propojování verbálního a mimoverbálního hodnocení. Žáci tedy dostávají dvojitou zpětnou vazbu a mají výsledek své odpovědi ve dvou formách. Opět jsme při pozorování těchto dvou hodin sledovali absenci sebehodnocení

a vrstevnického hodnocení. Učitel 1 nezařazoval ani aktivity vedoucí k těmto aktivitám. Učitel 1 je však důsledný v dodržování nastaveného zkoušení, snaží se žáky aktivovat a motivovat a tím udržet jejich pozornost.

2.4 Shrnutí

Veškeré analyzované hodiny výuky byly pořizeny se souhlasem ředitelky školy a všech zúčastněných vyučujících. Žáci byli též srozuměni s nahráváním a vždy o tom dopředu věděli. Veškeré hospitace byly velmi přínosné jak pro mne, tak i pro samotné vyučující a žáky. Bylo to pro obě dvě strany něco nového a vše probíhalo v přátelském duchu. Nemohu říci, že by se někdo přetvařoval, nahrával, ba dokonce působil nepřírozně. Dle mého názoru byly veškeré nahrávané vyučovací hodiny autentické s těmi, u kterých jsme nepoživali videonahrávku.

Z jednotlivě analyzovaných vyučovacích předmětů, mnou rozdělených do tří tematických celků – ekonomické předměty, odborné předměty oboru Kuchař – číšník a odborné předměty oboru Opravář zemědělských strojů, jsou z hlediska pozorování hodnocení téměř stejné. Učitelé využívají ve většině případů pouze jednoduché verbální a neverbální hodnocení.

U jednoduchého verbálního hodnocení jsou všichni vyučující omezeni pouze na slovo jako ano, ne, dobře, špatně. Vyučující nevyužívají jiné formy hodnocení. Velmi však oceňuji zapojení jednoduchého mimoverbálního hodnocení a jeho propojení se slovním hodnocením. Žákům je tedy dávana dvojitá zpětná vazba. Jedinou nevýhodou v tomto hodnocení je však občasné používání verbálního a neverbálního hodnocení protikladně, používání ironie, vtipů a narážek. Toto si žák může vyložit různě a je to tedy zavádějící.

Používání hodnocení je též dáno i obsahem dané vyučovací hodiny. U hodin opakovacích byli žáci vždy hodnoceni za každý výrok, v hodině, při které proběhl výklad nové látky, bylo používáno spíše neverbální hodnocení jako doplněk k výkladu. Dalším faktorem, který ovlivňoval výuku, bylo i složení studentů v dané třídě. Ve smíšené třídě, tedy chlapci i děvčata, žáci vnímali každé hodnocení. V ryze chlapecké třídě muselo být hodnoceno vždy s uvedením daného subjektu, např. dobře Petře. Oslovení zde tedy hrálo velmi důležitou roli.

V pozorovaných hodinách jsme tedy nemohli pozorovat tzv. zkoušení před tabulí. Jak bylo zřejmé z hodiny u učitele 1, toto hodnocení bylo využito, avšak žák si raději nechal dát známku 5, místo alespoň minimálního či jakéhokoliv výkonu před tabulí.

Učitelé též nedávali v hodinách prostor sebehodnocení či vrstevnickému hodnocení. V šesti pozorovaných hodinách jsme se s tímto hodnocením nesetkali.

3 Dotazníky a rozhovor pro učitele

Po zpracování videonahrávek byl vyučujícím dán dotazník, kde odpovídali na 14 otázek, z toho tři otevřené. Učitelé přijali tento dotazník velmi pozitivně. Následně byl nad dotazníkem veden rozhovor k těmto otázkám, který sloužil jako doplňující, upřesňující mínění a odpovědi učitelů. Dotazník byl dán pouze pěti učitelům, u třech z nich byly zpracovávány videonahrávky a hospitace. Další dva vyučující vyplnili dotazník též, neboť vyučují odborné předměty u třetích, výše zmíněných, ročníků.

V úvodu dotazníku vyplnil každý dotázaný pohlaví. Odpovídalo pět učitelů, z toho dvě ženy a tři muži, kteří vyučují odborné předměty na G, SOŠE a SOU v Kaplici.

První otázka se již zaměřila na zjištění náročnosti hodnocení pro vyučující. Čtyři z pěti učitelů považují hodnocení za velmi časově náročné, a to občas. Pouze jeden učitel se vyjádřil, že hodnocení je vždy časově náročné. Opravám písemných prací se věnují i ve svém volném čase, ústní zkoušení jim mnohdy zabere i 50% vyučovací hodiny. Z rozhovoru vyplynulo, že časově náročné je z důvodu časté nepřipravenosti žáků. Učitel chce žákům dát šanci alespoň na jinou klasifikaci, než na klasifikaci známkou pět.

Druhá otázka byla zaměřena na formu klasifikace. Veškeré odpovědi vyučujících byly shodné. Učitelé nevyužívají žádné jiné hodnocení než slovní a klasifikaci pomocí známek. Opět dle rozhovorů je to z toho důvodu, že nemají prostor, především časový.

Třetí otázka vyvolala značné diskuze mezi dotazovanými vyučujícími. Jelikož dotazování vyučující vyplňovali dotazník v jedné místnosti, začali k této otázce diskutovat. Jak je patrné z odpovědí, pravidla pro hodnocení stanovená klasifikačním řádem školy jsou ve třech případech brána jako někdy omezující. V jednom případě jako omezující a v jednom případě jako neomezující. Diskuze byla vedena v duchu

toho, zda klasifikační řád pomáhá, či naopak omezuje vyučujícího v jeho pro-aktivní činnosti.

Otázka číslo čtyři se zaměřila na znalost pravidel a kritérií hodnocení žáky. Učitelé jednoznačně odpověděli (pět odpovědí), že žáci jsou vždy předem, minimálně týden před plánovanou písemnou prací či na začátku každého „nahodilého“ hodnocení, popř. na začátku pololetí ohledně ústního zkoušení, informování, jak které zkoušení bude probíhat, dle čeho se hodnotí a za co přísluší ta která forma hodnocení.

Na tuto otázku navázala **otázka číslo pět**, kde učitelé odpovídali, kdy tato pravidla žákům sdělují. Tři učitelé stanovují pravidla vždy na začátku každého hodnocení, dva vyučující vždy na začátku roku.

Otázka šest se zaměřila na postup učitelů ve formulaci hodnocení. Cílem bylo dozvědět se, zda učitelé hodnotí dle určitých postupů, které jsou vymezeny v mnoha zdrojích. Čtyři učitelé využívají takový postup, kdy vychází od pozitivního sdělení a postupně přechází k negativnímu. Pouze jeden vyučující přihlíží k aktuálnímu stavu žáka.

Otázka sedm a osm se týkala výchovy žáka k sebehodnocení a hodnocení se žáků navzájem, tzv. vrstevnickému hodnocení. Jak bylo patrné z nahrávek, vyučující tuto možnost v hodinách nedávají. Z dotazníků však bylo zjištěno, že jeden vyučující po žácích tuto aktivitu vyžaduje. U sebehodnocení čtyři učitelé odpověděli, že tuto aktivitu vyžadují občas. U vrstevnického hodnocení čtyři učitelé toto žáky neučí a nevyžadují. Též mi bylo sděleno, že žáci, pokud jim je dána možnost sebehodnocení a vrstevnického hodnocení, berou toto hodnocení jako nepodstatné, zábavné, legrační a nedůležité. Proto jim ani učitelé tuto možnost nedávají, spíše daný čas využijí efektivněji. Z rozhovoru vyplynulo, že „občas“ znamená velmi mimořádně, ojediněle.

Jednoznačnou odpověď přinesla **otázka devět** – Plní Vaše hodnocení funkci motivační? Dle mého názoru, je tato funkce jedna z nejdůležitějších, proto byla do dotazníku zahrnuta. Učitelé se jednoznačně shodli, že chtějí žáky motivovat a přimět k pozitivním výsledkům.

Další shoda nastala i v **otázce deset** – Jste přístupen/-na novým metodám hodnocení v hodinách? Opět se vyučující shodli na názoru, že ano, avšak pokud by byla větší časová dotace na hodnocení, popř. žáci by v takovém případě lépe spolupracovali a hodnocení od vyučujících přijímali.

Další otázka, v pořadí jedenáctá – Přijímají žáci Vaše hodnocení pozitivně – naznačuje, že dle učitelů žáci toto hodnocení přijímají (ve třech případech) či občas (ve dvou případech) přijímají jako pozitivní. Z rozhovoru vyplynula i informace, že hodnocení, které je žákovi uděleno, ať už pozitivní či negativní, nepovažují za důležité. Tato informace vyplývá i ze složení žáků ve sledovaných studijních oborech.

Otázky dvanáct, třináct, čtrnáct byly formulovány jako otevřené s možností vypsání. **Otázka dvanáct** se zaměřila na možnost odhadu vyučujícími, kolik procent zaobírá hodnocení z celkového času jejich výuky. Tři učitelé se shodli, že hodnocení jim zabere 10 % času a dva vyučující se shodli na 15 % času. Můžeme tedy říci, že hodnocení zabere vyučujícím čtyři až sedm minut.

Třináctá otázka měla za cíl zjistit, co vyučující chápou pod pojmem hodnocení. Vyučující chápou tento pojem následovně (doslovný přepis):

- Hodnocení může být pozitivní či negativní, ovlivňuje žáka a to buď k jeho motivaci a snaze být ještě lepší, nebo naopak jej nutí (při negativním hodnocení) reagovat nevhodně (nechodí do výuky, straní se spolužáků apod.). Velmi důležité je vyhodnotit, jak, koho a kdy hodnotit!!!!

- Přístup, porozumění otázce, skladba odpovědi, reagování na podotázky k tématu, samostatnost tvorby odpovědi, kvalita, přesnost, podpoření.
- Popis znalostí, schopností žáka, ale i objevení, odhalení nedostatků a nalezení řešení a cesty ke zlepšení motivace.
- Hodnocení je celkové posouzení znalostí, chování, aktivity, přípravy, atd. ...
- Porovnání žáků, možnost motivace, zjištění efektivity výuky, zjištění schopnosti žáků.

Každý vyučující chápe hodnocení odlišně, vysvětluje si ho dle svého přesvědčení. Důležité je tedy stanovit v každém klasifikačním řádu, co se rozumí pod tímto pojmem, jednotné chápání tohoto pojmu je velmi důležité v jeho aktivním využívání.

Otázkou čtrnáct jsem chtěla též dokázat, že na hodnocení může mít každý jedinec jiný náhled. Vyučující měli vypsát 10 slov, které je napadnou s termínem hodnocení. Slova, která jsem dostala, jsem rozdělila do následujících kategorií: hodnocení činnosti, hodnotící kritéria, osobnost žáka, vztah učitel – žák a cíl hodnocení. Z tabulky 8 – Chápání hodnocení vyučujícími vidíme, co vše hodnocení obsahuje. Vyučující využívá slova jako špatný, dobrý, kvalitní, nekvalitní při hodnocení studenta, tímto mu sděluje, jak byl úspěšný či neúspěšný. Co vše se hodnocením hodnotí, např. zvládnutí tematiky, soustavná příprava nebo vědomosti jsou obsahem hodnocení. V potaz musí vyučující brát i osobnost žáka, jeho snahu, zájem či píli. Dále se vyučující dostává do vztahu mezi žáky a žáci mezi sebou navzájem. Důležitá je zde komunikace, objektivita, či konfrontace. V neposlední řadě i cíl hodnocení – prospěch, výsledek, známka hraje v hodnocení významnou roli.

HODNOCENÍ ČINNOSTI	HODNOTÍCÍ KRITÉRIA	OSOBNOST ŽÁKA	VZTAH UČITEL - ŽÁK - ŽÁK	CÍL HODNOCENÍ
dobry	zvládání tematiky	osobní přístup a snaha	hledání cesty	prospěch
špatný	slovní zásoba	zájem žáka	objektivita	docházka
dostačující	posloupnost, osnova	sebereflexe	konfrontace	chování
kvalitní	soustavná příprava	ohleduplnost	odměna	vystupování
nekvalitní	samostatná práce	osobnost žáka	kritika	vzhled
nedostačující	znalosti	motivace žáka	kolegialita	výsledek
chybné	vědomosti	píle	komunikace	známka
problémové	plnění zadaných úkolů	snaha	obava	
unikátní	připravenost		porovnání	
skvělé	nepřipravenost			

Tabulka 8 Chápání hodnocení vyučujícími

Jak jsem již v teoretické části práce vymežila, hodnocení je složitá aktivita, která obsahuje prvky zorientování se, rozhodování mezi možnostmi, porozumění, ocenění, uspořádání, zaujetí stanoviska, reagování na skutečnost (Mareš, 1991 In Slavík, 1999). Otázka čtrnáct nám toto tvrzení potvrdila. Hodnocení není pouze sdělení výsledku, ale je to složitý proces, který vyžaduje značnou přípravu.

3.1 Shrnutí

Dotazníky pro učitele navázaly na pozorování a hospitace v hodinách a analýzu videonahrávek u vyučujících odborných předmětů na střední odborné škole. Dotazník sestával ze čtrnácti otázek, z toho tři otázek otevřeného typu.

V teoretické části jsme si vymežili hodnocení jako proces či složitou aktivitu. Zde v odpovědích se nám to potvrdilo. Čtyři z pěti učitelů stanovují hodnocení jako velmi časově náročné a unavující. Pět vyučujících též potvrdilo, že využívají pouze klasifikaci dle známek a slovní hodnocení. Je to tedy hodnocení, které je na dané škole

stanoveno pomocí klasifikačního řádu. Tři vyučující odpověděli, že je pro ně klasifikační řád občas omezující, to znamená, v určitých konkrétních situacích by využili jiné metody a formy, než ty, které stanovuje tento řád. Teorie též udává, že žáci, tedy hodnocení, by měli znát pravidla před začátkem hodnocení. To potvrzují i vyučující, kde říkají, že pravidla stanovují vždy předem a žáci o nich vědí. Pravidla jsou vždy stanovena nejpozději před samotným hodnocením (tři odpovědi) či na úplném začátku školního roku (dvě odpovědi). Teorie též stanovuje určitá doporučení a pravidla, jak by učitel měl při hodnocení pokračovat. Čtyři učitelé dodržují doporučení, hodnotit od pozitivního k zápornému, jeden vyučující též přihlíží i k aktuálnímu stavu žáka.

Další část otázek byla zaměřena na sebehodnocení a vrstevnické hodnocení, kterým by se měl žák učit již od první třídy. Naučit se hodnotit sebe sama je velmi zdouhavý a náročný proces. Dle vyučujících se na sebehodnocení zaměřují občas. Avšak na vrstevnické hodnocení se čtyři vyučující nezaměřují. Je to dáno především časovou náročností tohoto hodnocení.

Shoda odpovědí nastala u otázek, zda hodnocení plní funkci motivační a zda jsou vyučující přístupni novým metodám hodnocení v hodinách. Jednoznačně pozitivní odpovědi vycházeli i z osobností dotázaných vyučujících. Tito vyučující jsou plni elánu a jsou velmi flexibilní a přizpůsobiví. Dle tří vyučujících přijímají žáci hodnocení pozitivně, dle dvou pouze občas. Opět je to dáno vyučovaným odborným předmětem a složením tříd.

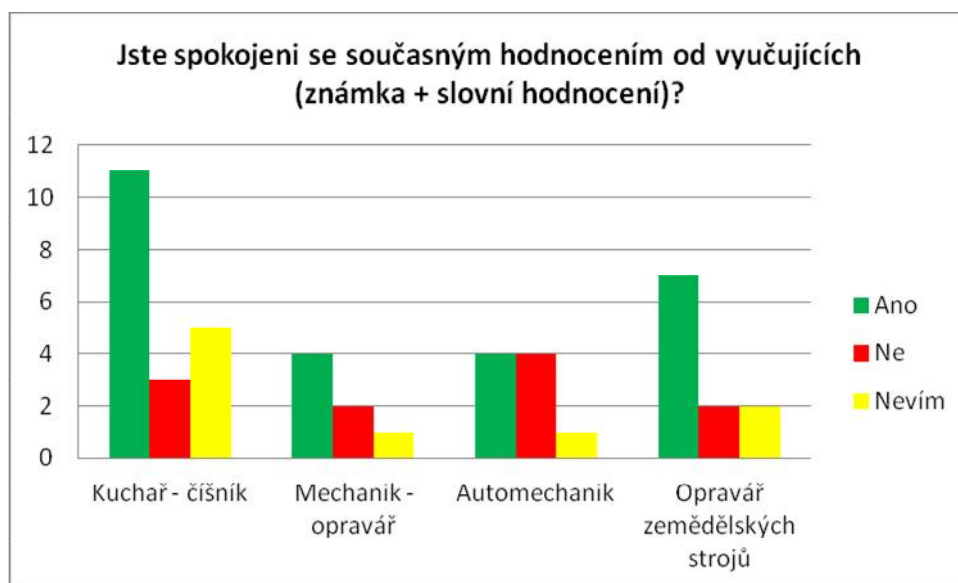
U otázek, kde vyučující musel odpovědět sám bez výběru z možností, nastala u čtyř učitelů shoda, že hodnocení jim zabere 10% celkového času vyučovací hodiny. Jeden učitel uvedl 15%. Rozpor nastal u otázky, kdy měli učitelé charakterizovat pojem hodnocení. Každý si tento pojem představuje jinak. Je tedy důležité, vymezit určité hranice, pojmosloví v samotném klasifikačním řádu dané školy. Jednotlivá doslovná vymezení jsou uvedena v předchozí kapitole.

Pokud měli učitelé vymezit deset slov, které je napadnou, když se řekne hodnocení, opět každý vymezil jiná slova. Z padesáti slov byly pouze tři shody, avšak slova jsme mohli rozřadit do následujících kategorií: hodnocení činností, hodnotící kritéria, osobnost žáka, vztah učitel – žák a cíl hodnocení. Tyto skupiny jsou i dle teoretické části klíčové pro hodnotící proces.

4 Dotazníky pro žáky

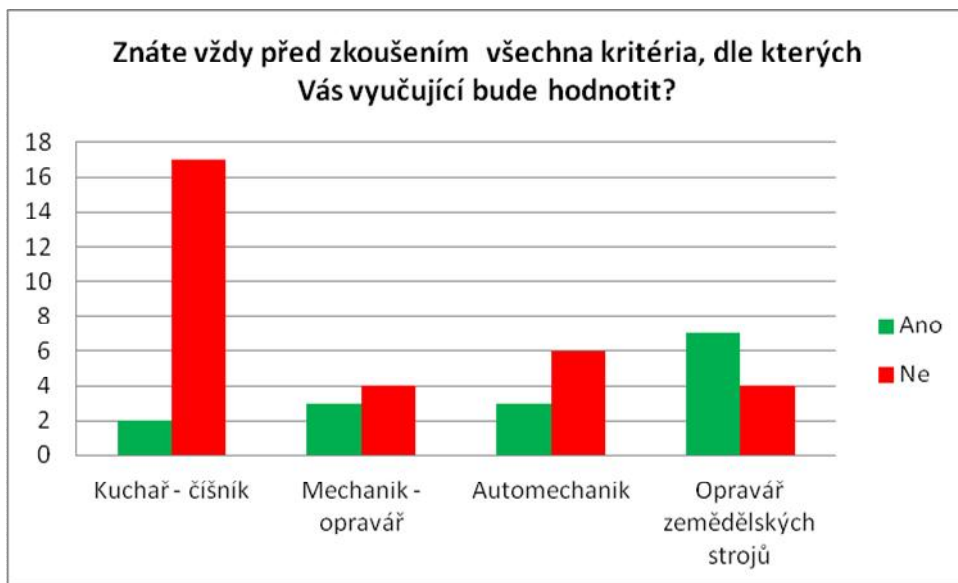
Dotazník byl rozdán žákům třetích ročníků, kteří již absolvovali odborné předměty a zároveň oborům, u kterých byla pořízena videonahrávka. Jedná se tedy o tyto obory: Kuchař – číšník (19 žáků), Mechanik opravář (7 žáků), Automechanik (9 žáků) a Opravář zemědělských strojů (11 žáků), celkem tedy 46 žákům posledních ročníků.

Prvním dotazem bylo zjištění, zda jsou či nejsou žáci v současné době spokojeni s hodnocením od svých vyučujících. Jelikož učitelé hodnotí pouze známkou, či slovním hodnocením, týkala se otázka pouze těchto aspektů. Jak ukazuje graf č. 4 Spokojenost žáků s hodnocením, je zřejmé, že většina žáků je s hodnocením spokojena. Pouze u oboru Automechanik je polovina žáků spokojena a polovina ne. Spokojenost je dána především již zaběhnutými a všude používanými známkami.

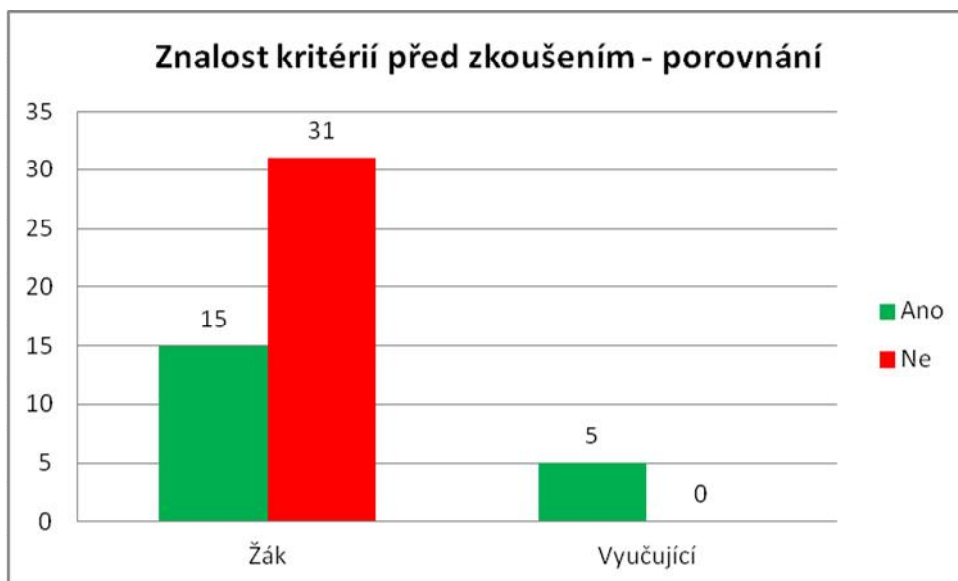
Graf 4 Spokojenost žáků s hodnocením

Otázka dvě se zabývala tématem znalosti kritérií před zkoušením. Současně tato otázka zazněla i v dotazníku pro vyučující. Žáci ve většině případů odpověděli slovem „ne“. Dle jejich názoru tedy žák není včas a správně informován o všech kritériích, na základě kterých vyučujících bude žáka hodnotit. Graf č. 5 Znalost kritérií před zkoušením to jasně dokládá.

Graf 5 Znalost kritérií před zkoušením

Pokud tento výsledek porovnáme s odpovědí učitelů (dotazník pro vyučující, otázka č. 4), tak se výsledky značně odlišují. Učitelé ve 100% odpovědí reagovali, že žáci znají všechna kritéria hodnocení, avšak žáci toto tvrzení potvrdili pouze v 33% odpovědí, viz graf 6 Znalost kritérií před zkoušením – porovnání.

Graf 6 Znalost kritérií před zkoušením - porovnání

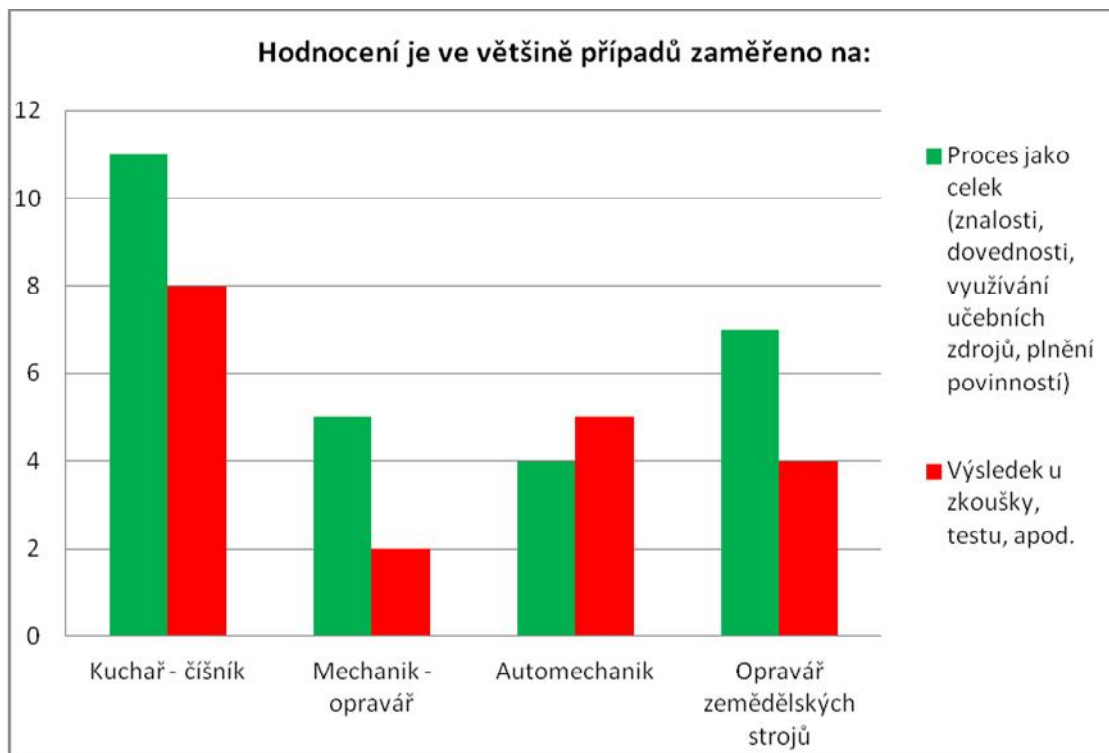
Otázka č. 3 byla věnována tématu vnímání spravedlnosti hodnocení. Pouze ve dvou případech ze 46 odpovědí bylo hodnocení vnímáno jako nespravedlivé. Převažují odpovědi, kdy hodnocení je občas spravedlivé a občas nespravedlivé. Dle mého názoru je spravedlnost ovlivněna i hodnocením a oblíbeností učitele, náladou žáka, vybraným předmětem a i osobností žáka.

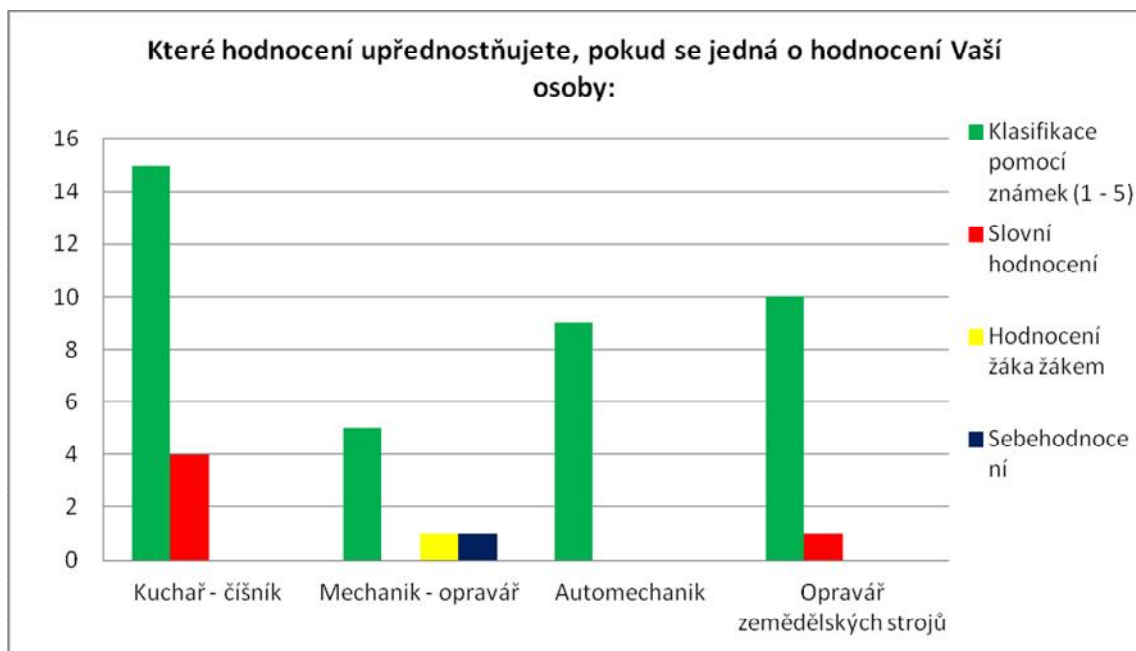
Graf 7 Spravedlnost hodnocení

V pořadí **čtvrtá otázka** se zabývala tématem zaměření hodnocení na výsledek či na proces. Můžeme říci, že výsledky jsou velmi podobné. Dle žáků se učitelé zaměřují jak na proces (znalosti, dovednosti, využívání učebních zdrojů, plnění povinností), tak pouze i na výsledek u zkoušky, testu apod. Opět pouze v oboru Automechanik jsou výsledky opačné, než u dalších dotázaných žáků v jiných oborech.

Další otázka se věnovala upřednostňované formě hodnocení, avšak zaměřené na osobu daného žáka. Graf č. 8 Upřednostňovaná forma hodnocení nám ukazuje, že žákům vyhovuje hodnocení pomocí známek, tedy klasifikace. Dále se vyskytli i případy slovního hodnocení a v jednom případě i hodnocení žáka žákem a sebehodnocení. Žáci těchto oborů, dle mého názoru, neradi hodnotí ostatní žáky, či též neberou tato hodnocení jako vážnou věc.

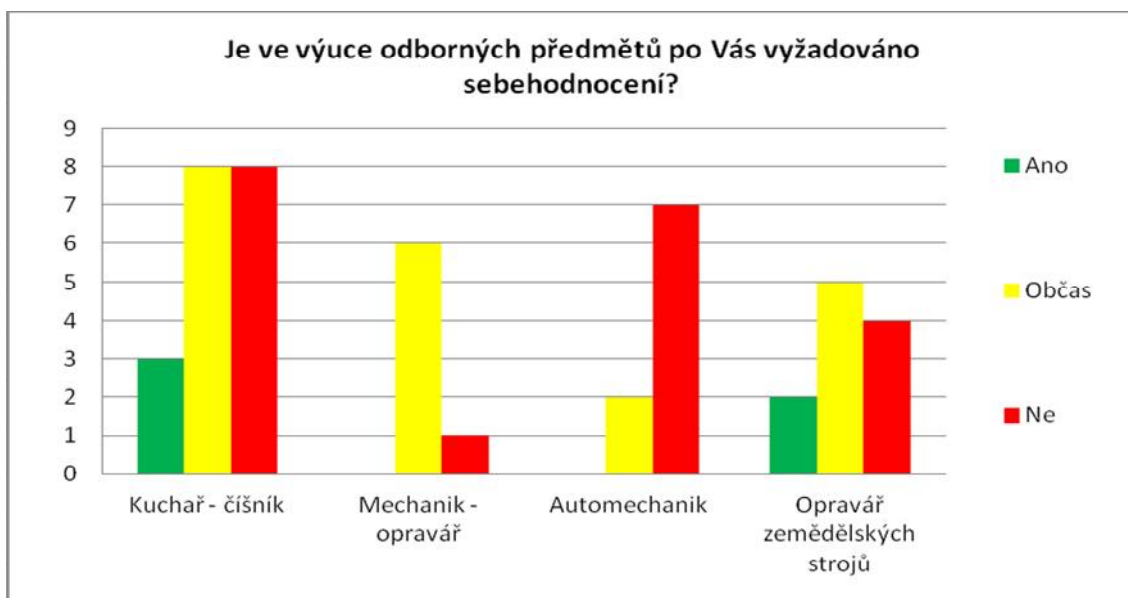

Graf 8 Zaměření hodnocení

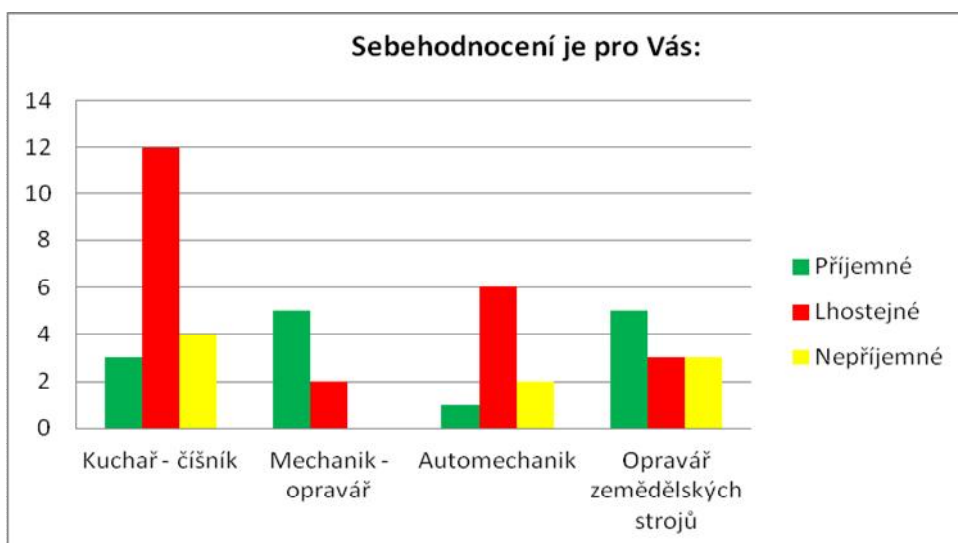
Graf 9 Upřednostňovaná forma hodnocení

Další graf (graf č. 10 Sebehodnocení v hodinách) nám ukazuje, zda musí žáci v hodinách používat sebehodnocení. Ačkoliv se žáci neradi hodnotí, tak v hodinách je sebehodnocení zastoupeno, avšak v nepatrné míře, pouze v 11% z celkového počtu získaných odpovědí. Opět v oboru Automechanik převažuje odpověď „ne“. Odpovědi v tomto oboru jsou patrně dány i dle složení třídy.

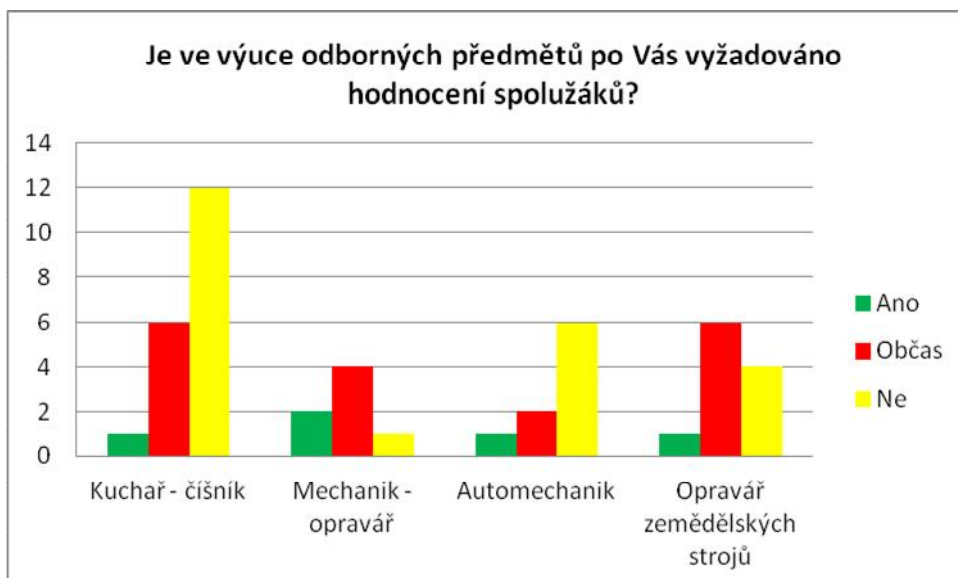
Graf 10 Sebehodnocení v hodinách

Další graf č. 11 Vnímání sebehodnocení ukazuje, že žákům je toto hodnocení ve většině případů lhostejné. Tyto výsledky korespondují s výsledky předchozích otázek.

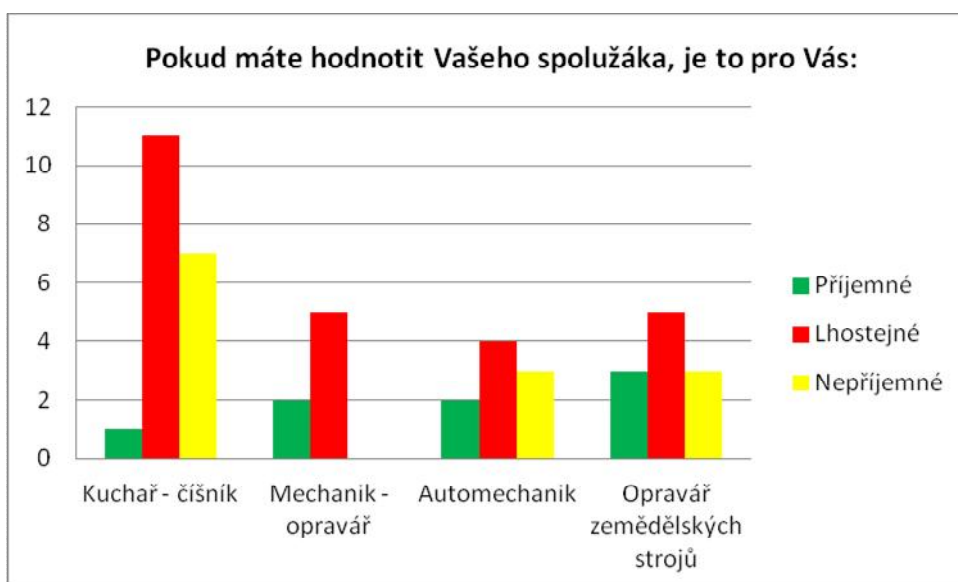

Graf 11 Vnímání sebehodnocení

Další dva grafy (graf č. 12 a 13 Vrstevnické hodnocení a vnímání vrstevnického hodnocení) ukazují, že vrstevnické hodnocení není od učitelů ve většině případů vyžadováno. Na tuto odpověď navazuje i vnímání tohoto hodnocení jako lhostejného.

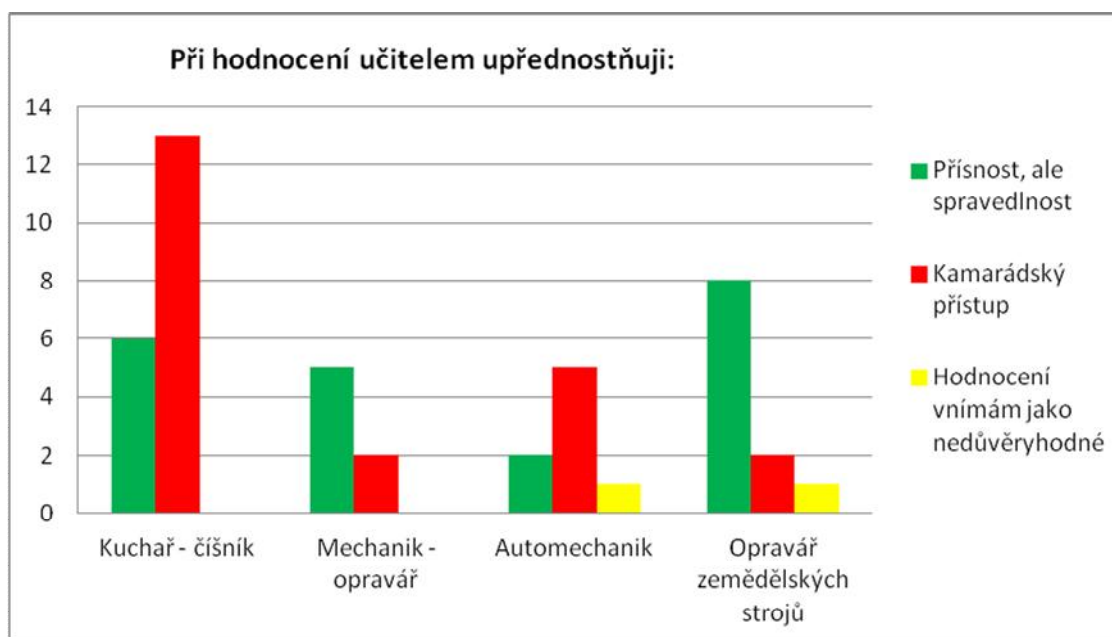
Graf 12 Vrstevnické hodnocení

Graf 13 Vnímání vrstevnického hodnocení

Poslední otázka se týkala přístupu žáků k hodnocení a vnímání hodnocení jako celku. Žáci měli na výběr z odpovědí: přísnost, ale spravedlnost; kamarádský přístup

a hodnocení jako nedůvěryhodné. Na prvních místech se umístila přísnost a kamarádský přístup. 21 žáků upřednostňuje přísnost, ale spravedlnost a 22 žáků kamarádský přístup. Pouze ve dvou případech žáci označili odpověď c – hodnocení jako nedůvěryhodné. Dle mého názoru v těchto oborech a s konkrétním složením žáků je nutná přísnost, spravedlnost a jednoznačné určení pravidel.

Graf 14 Přístup k hodnocení

4.1 Shrnutí

Pokud shrneme výsledky celého dotazníku, nevychylujeme se od všeobecného vnímání hodnocení žáky. Převládá hodnocení dle známek, sebehodnocení a vrstevnické hodnocení je žákům lhostejné, se současným hodnocením jsou spokojeni, spravedlivé hodnocení je dle situace a dle jedince a hodnocení je zaměřeno na celkový proces.

Dotazníkové šetření pro žáky nám spoludotváří ostatní pozorování a šetření. Žáci jsou se současným hodnocením spokojeni, hodnocení vnímají jako spravedlivé v určitých případech, hodnocení je zaměřeno dle žáků především na proces jako celek, žáci upřednostňují především klasifikaci dle známek. Sebehodnocení a vrstevnické hodnocení po nich není vyžadováno, a pokud je, tak ho považují za lhostejné či nepříjemné. Žáci upřednostňují především kamarádský přístup a přísnost, ale spravedlnost.

Největší rozpor v odpovědích žáků a učitelů je v otázce znalosti pravidel hodnocení. Učitelé se jednoznačně shodli, že pravidla žákům sdělují předem. Žáci ve 31 případech odpověděli, že daná kritéria neznají. Pouze patnáct odpovědí bylo stejných v porovnání s odpověďmi učitelů.

Dle pozorování v jednotlivých hodinách mohu říci, že žákovi je hodnocení lhostejné, nezáleží mu na známce. U některých oborů jsem měla pocit, že pokud žák dostane horší známku, tím bude mít lepší postavení u ostatních žáků ve třídě. Dále, dle náslechlů v jednotlivých hodinách, vyplynulo, že žáci se ani v posledním ročníku, před závěrečnými zkouškami, na výuku nepřipravují, nemají připraveny všechny potřebné materiály do výuky a další. Výsledky tohoto šetření v porovnání s ostatními typy škol, např. gymnázii, by, dle mého názoru, jistě nebyly stejné.

4.2 Diskuze výsledků

Tato bakalářská práce má teoreticko-empirický charakter. Cílem teoretické části práce bylo teoreticky popsat problematiku hodnocení žáka učitelem při výuce odborných předmětů na střední škole.

V teoretické části práce jsme se tedy zabývali vymezením samotného pojmu hodnocení. Slavík (1999, s. 23-24) chápe školním hodnocením všechny hodnotící procesy a jejich projevy, které bezprostředně ovlivňují školní výuky nebo o ní vypovídají. Skalková (1971, s. 95) chápe hodnocení jako zaujímání a vyjadřování kladného nebo záporného stanoviska k různým činnostem a výkonům žáků při vyučování, které může mít v praxi nejrůznější formy. Kolář, Šikulová (2005, s. 15) chápe hodnocení jako jeden ze základních, velmi účinných prostředků učitele, jak řídit a usměrňovat složité a značně náročné učební činnosti. Takto vymezený pojem hodnocení jsme si ověřili v dotazníkovém šetření u učitelů. Učitelé chápou hodnocení jako proces, který je ovlivňován samotnou hodnocenou činností, hodnotícími kritérii, osobností žáka, vztahem mezi učitelem, žákem a žákem a cílem hodnocení. Můžeme tedy říci, že hodnocení není pouze sdělení výsledku, ale je to ucelený proces, který vyžaduje značnou přípravu.

Podob hodnocení je velké množství. Kolář, Šikulová (2005, s. 89) uvádí takové formy hodnocení, které jsou často využívány. Mezi ně řadíme např. jednoduché verbální a mimoverbální hodnocení, označování žáků podle výkonnosti či chování, oceňování výkonů, kvantitativní hodnocení, písemná a grafická vyjádření a slovní hodnocení. Při analýze videonahrávek jsme si potvrdili, že vyučující nejvíce využívají jednoduchá mimoverbální a verbální hodnocení. Ostatní hodnocení jsou využívána méně, či vůbec. Jednoduché mimoverbální hodnocení je účinné především v nižších ročnících základní školy, avšak dle analýzy vidíme, že i na střední škole se setkává s úspěchem a je žáky přijímáno.

Sebehodnocení žáků má v pedagogické literatuře své specifické místo. Spilková (2005, s. 71) mluví o sebehodnocení jako o činnosti, která podporuje sebeřízení, autonomní učení, rozvíjí potřebu přemýšlet o své práci, o používaných strategiích myšlení a učení, podporuje kladení osobních cílů, plánování, odpovědnost za sebe, za to, co děláme, co svým jednáním způsobujeme. V dotazníkovém šetření jsme si tento fakt ověřovali. Dosáhli jsme značně protichůdných výsledků. Žáci se neradi hodnotí, pokud musí, neberou takové hodnocení vážně, dělají si z něj legraci. Učitelé se zas do něj nepouštějí z důvodu časových a též i z důvodu, že žáci neodpovídají dle skutečnosti. Žáci tedy nejsou vedeni k tomuto hodnocení, ačkoliv vidíme, že sebehodnocení je důležitou vlastností, činností, kterou by měl ovládat každý z nás. Sebehodnocení je důležité i pro budoucí život.

Zde jsme diskutovali pouze některá témata, která jsou obsahem této práce. Vybrala jsem taková, která dle mého názoru jsou důležitá pro samotné pochopení hodnocení. Hodnocení by mělo procházet určitým vývojem a to vývojem nejen samotné teorie a nahlížení na hodnocení, ale i vývojem u učitelů a žáků. Měl by to být proces, kde učitel, žák a proces hodnocení jsou v souladu, je patrná kooperace a vzájemná důvěra. Opět docházíme k termínu, že hodnocení je složitá aktivita.

Závěr

Učit znamená vést od věci známé k neznámé a vést znamená činnost mírnou, a ne násilnou, plnou lásky a nikoli nenávisti. Když totiž někoho chci vést, nehoním ho, nestrkám ho, neválím s ním po zemi a necloumám jím, nýbrž vezmu ho jemně za ruku a jdu s ním nebo na volné cestě kráčím před ním a lákám ho, aby šel za mnou.

J. Á. Komenský

Hodnocení nemůžeme přesně ohraničit, či vymežit jednou definicí, okrají a limity. Pokud chceme hodnocení definovat, vždy musíme mluvit o procesu, výsledku a zpětné vazbě. Hodnocení je prostředkem učitele, jak žáky usměrňovat a vést tím správným směrem. Hodnocení též směřuje k určitému cíli, který je jasně vymezen a je všemi znám. Zájem na školním hodnocení nemá pouze učitel a žák, ale i dospělý – rodič hodnoceného žáka. Důležité je stanovení kritérií hodnocení, které stanoví učitel vždy v předstihu samotného procesu hodnocení. Aspekt informovanosti, použitého jazyka, osobnosti žáka musí být všemi respektován a přijímán. Hodnocení by mělo působit na žáka cíleně a soustavně. I sdělení hodnocení a jeho pochopení žákem je velmi důležitým hlediskem v hodnocení žáků. Žák především očekává spravedlnost, objektivnost a tzv. „stejný metr“ pro všechny zúčastněné strany. Nesmíme též zapomenout na rodiče, kteří v žácích dotvářejí výsledek hodnocení a též ovlivňují jejich samotné chápání tohoto procesu.

Úspěšnost procesu hodnocení a pozitivní přijetí u žáků ovlivňuje mnoho činitelů. Tím nejdůležitějším je lidský faktor. Osobnosti vyučujícího a žáka hrají významné role.

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem učitelé žáky hodnotí a jaké metody a formy hodnocení využívají. Základní výzkum byl proveden na vybrané střední odborné škole, která vyučuje odborné předměty.

Videonahrávky byly pořízeny z šesti výukových hodin – 2 odborné ekonomické předměty, 2 odborné předměty oboru Kuchař – číšník a 2 výukové hodiny předmětu Zemědělské stroje a zařízení. Samotné srovnání a vymezení metod a forem hodnocení

bylo prováděno vždy v rámci odborného celku u jednoho vyučujícího. Ve všech pozorovaných hodinách byla největší část hodnocení věnována jednoduchým verbálním hodnocením. Převažují slova jako ano, ne, výborně, dobře, samozřejmě, no, správně. Slovní hodnocení je doplňováno jednoduchým mimoverbálním hodnocením, především pohyby rukou, hlavou, očním kontaktem a úsměvem. Chybu spatřuji však v používání protikladného verbálního a neverbálního hodnocení.

Šetření bylo podpořeno i dotazníky pro učitele, kde byly dotazníky zpracovány vyučujícími, u nichž byla pořízena videonahrávka a dále u vyučujících, kteří vyučují odborné předměty, celkem tedy u pěti učitelů. Dotazník obsahoval 14 otázek, z toho 3 otevřené. Šetření ukázalo, že učitelé občas považují hodnocení za časově náročné a unavující. Učitelé využívají ve svých hodinách pouze slovní hodnocení a klasifikaci. Kritéria hodnocení žákům, stanoveny na začátku roku či před každým hodnocením, ve všech případech sdělují a žáci je znají, avšak pravidla stanovená klasifikačním řádem jsou pro ně často omezující. Pokud učitelé využívají slovní hodnocení, přecházejí od pozitivního k negativnímu. Učitelé občas ve svých hodinách využívají sebehodnocení, avšak hodnocení vrstevnické z časové náročnosti nevyžívají. Všichni dotázaní považují své hodnocení za motivační a jsou přístupní zavádění nových metod hodnocení do výuky. Učitelé si dále myslí, že žáci jejich hodnocení přijímají vesměs pozitivně. Též čtyři z pěti učitelů uvedli, že hodnocení jim zaobírá 10% celkového času vyučovací hodiny. Učitelé při charakterizování hodnocení definují hodnocení především jako proces, zpětnou vazbu či výsledek. Zároveň slovo hodnocení spojují se slovy, které můžeme rozdělit do kategorií jako hodnocení činnosti, hodnotící kritéria, osobnost žáka, vztah učitel – žák a cíl hodnocení.

Druhým dotazníkovým šetřením bylo zjištění názorů na hodnocení u žáků, kteří se účastnili pozorovaných vyučovacích hodin, tedy u žáků třetích ročníků oborů Kuchař – číšník, Mechanik – opravář, Automechanik a Opravář zemědělských strojů. U oboru Automechanik se u většiny otázek setkáváme s protichůdnými názory. Je to patrně dáno složením této třídy. Z výsledků dotazníkového šetření mohu říci, že žáci jsou spokojeni se současným hodnocením (klasifikace a slovní hodnocení). U třech výše zmíněných oborů převažuje zjištění, že žáci neznají všechna kritéria, dle kterých se hodnotí.

Zde je spatřován největší rozdíl od zjištění u učitelů. Žáci někdy spatřují hodnocení jako spravedlivé, jindy ne. Většina hodnocení jsou zaměřena na proces jako celek. Většina žáků upřednostňuje hodnocení klasifikací pomocí známek, pouze v sedmi případech se názory lišily. Sebehodnocení je po žácích vyžadováno občas, či nikdy a žáci ho vnímají jako lhostejné. Stejně výsledky byly zaznamenány i u vrstevnického hodnocení. Poslední, desátá otázka se věnovala přístupu k hodnocení. Žáci upřednostňují ve dvou oborech kamarádský přístup a ve dvou oborech přísnost, ale spravedlnost.

Domnívám se, že cíl práce, tak jak byl stanoven v anotaci, argumentován v úvodu a zužován během konzultací s vedoucí práce, se mi podařilo splnit. Chtěla bych říci, že hodnocení je vedle samotné výuky jedním z nejdůležitějších aspektů nejen učitelovi práce, ale i rozvoje žáka.

Literatura

- [1] BLAŽKOVÁ, R., MATOUŠKOVÁ, K., VAŇUROVÁ, M.: *Texty k didaktice matematiky pro studium učitelství 1. stupně základní školy*. Vydání 1. Brno: UJEP Brno, 1987. 97 s. ISBN 80-210-0468-1.
- [2] BYČKOVSKÝ P.: *Základní měření výsledků výuky. Tvorba didaktického testu*. Praha: ČVUT 1982.
- [3] CANGELOSI, J. S.: *Strategie řízení třídy. Jak získat a udržet spolupráci žáků při výuce*. Vydání 4. Praha: Portál, 2006. 296 s. ISBN 80-7367-118-2.
- [4] ČÁP, J.: *Psychologie výchovy a vyučování*. Vydání 1. Praha: Karolinum, 1993. 413 s. ISBN 80-7066-534-3.
- [5] ČÁP, J., MAREŠ, J.: *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. 656 s. ISBN 80-7178-463X.
- [6] ČÍHALOVÁ, E., MAYER, I.: *Klasifikace a slovní hodnocení: zkušenosti z praxe na ZŠ*. Vydání 1. Praha: Agentura Strom, 1997. 63 s. ISBN 8090195466.
- [7] DRAHOVZAL, J., KILIAN, O., KOHOUTEK, R.: *Didaktika odborných předmětů*. Vydání 1. Brno: MU, 1997. 49 s. ISBN 80-85931-35-4.
- [8] FRIEDMANN, Z.: *Úvod do pedagogické diagnostiky*. [online]. 2015. [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/wtech/elearning/pedag_diagnostika.pdf
- [9] GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
- [10] GAVORA, P.: *Výzkumné metody v pedagogice*. Brno: Paido, 1996. 130 s. ISBN 80-85931-15X.
- [11] GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.
- [12] HARTL, P., HARTLOVÁ, H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303X.

- [13] HLAŽO, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu pro učitele středních škol*. [online]. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2011. 134 s. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: <http://www.vychova-vzdelavani.cz/pedagogickyvyzkum.pdf>. ISBN 978-80-7375-544-7.
- [14] HRABAL, V., LUSTIGOVÁ, Z., VALENTOVÁ, L.: *Testy a testování ve škole*. Praha : SVI PedF UK, 1992. ISSN 0862156X.
- [15] CHRÁSKA, M.: *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. 272 s. ISBN 978–80-247–1369-4.
- [16] CHRÁSTKA, M.: *Didaktické testy*. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-68-0.
- [17] KALHOUS, Z.; OBST, O. et al.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.
- [18] KOLÁŘ, Z. a kol.: *Školní hodnocení a jeho současné problémy*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP, 1998. ISBN 80-7044-202-6.
- [19] KOLÁŘ, Z., ŠIKULOVÁ, R.: *Hodnocení žáků*. Praha: Grada, 2005. 160 s., ISBN,80-247-0885-X.
- [20] KOLÁŘ, Z. A KOL.: *Výkladový slovník z pedagogiky*. Praha: Grada, 2012. 1. vydání. 192 s. ISBN 978-80-247-3710-2.
- [21] KOŠŤÁLOVÁ, H., STRAKOVÁ, J. A KOL.: *Hodnocení: Důvěra, dialog, růst*. Praha: SKAV, 2008. 108 s. ISBN 978-80-254-2417-9.
- [22] KOVAŘOVIC, J.: *Evaluaace v práci školy*. In WALTEROVÁ, E. a kol. *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti*. s. 403-426. Brno: Paido, 2004.
- [23] KOZEL, R. a kol.: *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada, 2006. 277 s. ISBN 80-247-0966-X.
- [24] KRATOCHVÍLOVÁ, J., ČERNÁ, K.: *Hodnocení a sebehodnocení žáka*. Brno: SD, 2012. 79 s. ISBN 978-80-7392-196-5.
- [25] MICHEK, S.: *Příručka pro sebehodnocení poskytovatelů odborného vzdělávání*. NÚOV, Praha, 2006.

- [26] MIOVSKÝ, M.: *Kvalitativní přístup a metody v pedagogickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
- [27] NOVÁČKOVÁ, J.: *Přednosti a rizika různých forem hodnocení žáka*. Učitelství listy, roč. 12, č. 8.. 2005.
- [28] PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
- [29] PRŮCHA, J.: *Pedagogická encyklopedie*. 1. Vydání. Praha: Portál, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7367-546-2.
- [30] PRŮCHA, J.: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.
- [31] PŮLPÁN, Z.: *Základy sestavování a klasického vyhodnocování didaktických testů*. Hradec Králové: Kotva, 1991. 148 s. ISBN 80-900254-4-7.
- [32] RAKOUŠOVÁ, A.: *Sebehodnocení žáků*. Metodický portál: Články [online]. © 14.02.2008, [cit.2015-01-31]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1965/SEBEHODNOCENI-ZAKU.html>. ISSN 1802-4785
- [33] SCHIMUNEK, F.: *Slovní hodnocení žáků*. Praha: Portál, 1991. ISBN 80-85282-91-7.
- [34] SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Praha: Grada 2007. 328 s. ISBN 978-80-247-1821-7.
- [35] SLAVÍK, J.: *Hodnocení v současné škole*. Praha: Portál, 1999.
- [36] SPILKOVÁ, V. A KOL.: *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-942-9.
- [37] STARÁ, J. et al.: *Slovní hodnocení na 1. stupni ZŠ*. Praha: Raabe, 2006. ISBN 80-86307-28-X.
- [38] STARÝ, K.: *Formativní hodnocení vzhledem k aktuálním otázkám kurikulární reformy*. In *Pedagogický výzkum: Reflexe společenských potřeb a očekávání. Sborník příspěvků z XIII. konference ČAPV*. s. 279-282. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005.

- [39] STARÝ, K.: *Formativní hodnocení. Zpráva o mezinárodním semináři OECD. Pedagogika, 2005b, roč. 55, č. 4, s. 394-396.*
- [40] STARÝ, K.: *Sumativní a formativní hodnocení.* [online]. 2015. [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/992/SUMATIVNI-A-FORMATIVNI-HODNOCENI.html/>
- [41] STARÝ, K.: *Formativní hodnocení ve školní výuce.* In GREGER, D.; JEŽKOVÁ, V. *Školní vzdělávání: zahraniční trendy a inspirace.* Praha: Karolinum, 2006.
- [42] ŠVAŘÍČEK, R.: *Hlubkový rozhovor.* In ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., et al.: *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách.* Praha: Portál, 2007, s. 159–184. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [43] VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H.: *Pedagogika pro učitele.* Vydání 2. Praha: Grada 2014. 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9.
- [44] VELIKANIČ, J.: *Skúšanie, hodnotenie a klasifikácia žiakov.* Vydání 1. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1973 299 s.

Seznam grafů, obrázků a tabulek

GRAF 1 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÉHO MIMOVERBÁLNÍHO A VERBÁLNÍHO HODNOCENÍ U EKONOMICKÝCH PŘEDMĚTŮ	35
GRAF 2 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÉHO MIMOVERBÁLNÍHO A VERBÁLNÍHO HODNOCENÍ U ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ OBORU KUCHAŘ - ČÍŠNÍK.....	38
GRAF 3 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÉHO MIMOVERBÁLNÍHO A VERBÁLNÍHO HODNOCENÍ U ODBORNÉHO PŘEDMĚTU ZEMĚDĚLSKÉ STROJE A ZAŘÍZENÍ.....	41
GRAF 4 SPOKOJENOST ŽÁKŮ S HODNOCENÍM	50
GRAF 5 ZNALOST KRITÉRIÍ PŘED ZKOUŠENÍM	51
GRAF 6 ZNALOST KRITÉRIÍ PŘED ZKOUŠENÍM - POROVNÁNÍ	51
GRAF 7 SPRAVEDLNOST HODNOCENÍ	52
GRAF 8 ZAMĚŘENÍ HODNOCENÍ.....	53
GRAF 9 UPŘEDNOSTŇOVANÁ FORMA HODNOCENÍ	53
GRAF 10 SEBEHODNOCENÍ V HODINÁCH	54
GRAF 11 VNÍMÁNÍ SEBEHODNOCENÍ	54
GRAF 12 VRSTEVNICKÉ HODNOCENÍ.....	55
GRAF 13 VNÍMÁNÍ VRSTEVNICKÉHO HODNOCENÍ	55
GRAF 14 PŘÍSTUP K HODNOCENÍ	56
OBRÁZEK 1 LOGO GYMNÁZIUM, STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ A STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ, KAPLICE	30
TABULKA 1 SEZNAM POŘÍZENÝCH VIDEONAHRAVEK.....	32
TABULKA 2 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÝCH VERBÁLNÍCH HODNOCENÍ PŘI VÝUCE EKONOMICKÝCH PŘEDMĚTŮ	34
TABULKA 3 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÝCH MIMOVERBÁLNÍCH HODNOCENÍ PŘI VÝUCE EKONOMICKÝCH PŘEDMĚTŮ	34
TABULKA 4 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÝCH VERBÁLNÍCH HODNOCENÍ PŘI VÝUCE ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ OBORU KUCHAŘ - ČÍŠNÍK.....	37
TABULKA 5 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÝCH MIMOVERBÁLNÍCH HODNOCENÍ PŘI VÝUCE ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ OBORU KUCHAŘ - ČÍŠNÍK.....	37

TABULKA 6 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÝCH VERBÁLNÍCH HODNOCENÍ PŘI VÝUCE ODBORNÉHO PŘEDMĚTU ZEMĚDĚLSKÉ STROJE A ZAŘÍZENÍ.....	40
TABULKA 7 VYUŽÍVÁNÍ JEDNODUCHÝCH MIMOVERBÁLNÍCH HODNOCENÍ PŘI VÝUCE ODBORNÉHO PŘEDMĚTU ZEMĚDĚLSKÉ STROJE A ZAŘÍZENÍ.....	41
TABULKA 8 CHÁPÁNÍ HODNOCENÍ VYUČUJÍCÍMI	48

Přílohy

- Příloha 1 Klasifikační řád vybrané školy
- Příloha 2 Dopis a povolení určené ředitelce školy Ing. Martě Caisové
- Příloha 3 Vzor hospitačního protokolu
- Příloha 4 Dotazník pro žáky
- Příloha 5 Dotazník určený vyučujícím
- Příloha 6 Přepisy videonahrávek

Příloha č. 1 Klasifikační řád vybrané školy

Gymnázium, Střední odborná škola ekonomická a Střední odborné učiliště,
Kaplice, Pohorská 86

KLASIFIKAČNÍ ŘÁD

(příloha školního řádu)

Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů

(dále jen žáků)

A) Zásady průběžného hodnocení a hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

1. Každé pololetí školního roku se vydává žákovi vysvědčení. Za první pololetí bude vydán výpis z vysvědčení.
2. Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno klasifikací v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stupni prospěchu:
 - a) 1 – výborný,
 - b) 2 – chvalitebný,
 - c) 3 – dobrý,
 - d) 4 – dostatečný,
 - e) 5 – nedostatečný.
3. V denní formě vzdělávání se chování žáka hodnotí stupni:
 - a) 1 – velmi dobré,
 - b) 2 – uspokojivé,
 - c) 3 – neuspokojivé.
4. Celkové hodnocení žáka na vysvědčení se vyjadřuje stupni:
 - a) prospěl(a) s vyznamenáním,
 - b) prospěl(a),
 - c) neprospěl(a).
5. Každý žák musí být v příslušném klasifikačním období hodnocen nejméně třikrát. Formu hodnocení zvolí vyučující s přihlédnutím k vyučovacímu

předmětu a věku žáků. Formy hodnocení musí být pro všechny žáky ve třídě jednotné. Výjimkou jsou žáci, kteří trpí některou z vývojových vad typu dyslexie, dysortografie, dysgrafie atd.

Při dílčí klasifikaci může vyučující využívat kromě tradiční klasifikace také bodový systém, procentuální systém atd. za předpokladu, že je s nimi žák předem seznámen. Jakýkoliv způsob dílčího hodnocení však musí být objektivně a jednoznačně převoditelný na celkovou klasifikaci uvedenou výše. Stupeň prospěchu nemusí odpovídat aritmetickému průměru dosaženého hodnocení. Vyučující je však povinen klasifikaci objektivně zdůvodnit.

Doba ústního zkoušení jednoho žáka nesmí přesáhnout 15 minut během jedné vyučovací hodiny. Maximální rozsah čtvrtletních písemných prací nesmí být delší než dvě vyučovací hodiny, u dílčích písemných prověrek max. 30 minut.

Výsledek ústního zkoušení je vyučující povinen oznámit zkoušenému ihned a veřejně. Klasifikaci písemné práce nebo písemné prověrky znalostí sdělí vyučující žákům nejpozději do 14 dnů a umožní jim nahlédnout do opraveného textu.

Písemná práce v rozsahu 1 – 2 vyučovacích hodin smí být zadána v jednom dni pouze jedna. Pro koordinaci postupu poznamená vyučující konání takové písemné zkoušky s týdenním předstihem do třídní knihy.

O klasifikaci a hodnocení žáků informuje zákonného zástupce vyučující prostřednictvím žákovských knížek nebo studijních průkazů, třídní učitel na třídních schůzkách nebo na jejich vlastní žádost. V případě radikálního poklesu studijních výsledků je vyučující povinen informovat třídního učitele a ten **prokazatelným způsobem vyrozumí rodiče.**

6. Podmínkou uzavření klasifikace žáka závěrečného ročníku gymnázia je vypracování a obhájení seminární práce z jednoho maturitního předmětu dle vlastního výběru podle pravidel zpracování seminární práce (viz. příloha).

Závaznou přihlášku odevzdá žák prostřednictvím třídního učitele vedení školy do 30. září příslušného školního roku.

Při klasifikaci žáka se nepřihlíží ke klasifikaci jeho chování.

B) Podklady pro hodnocení a klasifikaci

Podklady pro hodnocení a klasifikaci výchovně vzdělávacích výsledků a chování žáka získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky:

1. soustavným diagnostickým pozorováním žáka,
2. soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování,
3. různými druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové, didaktické testy apod.),
4. kontrolními písemnými pracemi, praktickými zkouškami, domácími úkoly, laboratorními pracemi, atd.,
5. konzultacemi s ostatními učiteli,
6. analýzou výsledků činnosti žáka.

Podklady pro hodnocení jsou specifikovány vyučujícími jednotlivých předmětů, se kterými budou žáci seznámeni na začátku školního roku. Podklady pro hodnocení jsou součástí tematického plánu každého předmětu.

C) Kritéria stupňů prospěchu

Stupeň prospěchu určuje učitel, který vyučuje příslušnému vyučovacímu předmětu. Ve vyučovacím předmětu, v němž vyučuje více učitelů, určí stupeň prospěchu žáka za klasifikační období tito učitelé po vzájemné dohodě. Při určování stupně prospěchu v jednotlivých vyučovacích předmětech na konci klasifikačního období se stupeň prospěchu neurčuje pouze na základě průměru z klasifikace za příslušné období.

V každém předmětu se hodnotí klíčové dovednosti podle charakteru předmětu a oboru, tj. komunikativní dovednosti, personální a interpersonální dovednosti, dovednosti řešit problémy a problémové situace, numerické aplikace, dovednosti využívat informační technologie a pracovat s informacemi, manuální dovednosti.

Při výuce odborného výcviku na smluvních pracovištích OV stupeň prospěchu určuje instruktor odborného výcviku.

Kritéria stupňů prospěchu odpovídají těmto obecným zásadám:

1. Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření a praktických činností

Stupeň *výborný*

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a plně chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a praktické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něj projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický.

Výsledky jeho činnosti mají vysokou úroveň. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň *chvalitebný*

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v postatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a praktické činnosti. Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň *dobrý*

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a praktických činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci korigovat. V uplatňování osvojovaných poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň *dostatečný*

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a praktických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň *nedostatečný*

Žák si požadované poznatky neosvojil přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a praktické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele.

2. Klasifikace ve vyučovacích předmětech výchovného charakteru (Estetická výchova výtvarná, Estetická výchova hudební, Tělesná výchova)

Při klasifikaci těchto předmětů se nepřihlíží k míře talentu, **nýbrž ke schopnosti a motivaci žáka využít vlastních možností v rámci osobních mezí**. Vyučující přiměřeně zohledňuje míru zájmu a aktivního přístupu žáka k plnění úkolů.

(dodatek č. 1 platný od 1. 9. 2007)

V tělesné výchově se žák při úlevách doporučených lékařem klasifikuje s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu.

Stupeň *výborný*

Žák je v činnosti velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a úspěšně je rozvíjí. Jeho projev je esteticky působivý, originální, přesný. Osvojené dovednosti, vědomosti a návyky aplikuje tvořivě.

Stupeň *chvalitebný*

Žák je v činnostech aktivní, převážně samostatný, využívá své osobní předpoklady, které úspěšně rozvíjí. Jeho projev je esteticky působivý, originální a má jen menší nedostatky. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky. Má zájem o umění a tělesnou zdatnost.

Stupeň *dobrý*

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu.

Stupeň *dostatečný*

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malý zájem a snahu.

Stupeň *nedostatečný*

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je většinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat.

3. Klasifikace chování

Stupeň 1 (*velmi dobré*)

Žák uvědoměle dodržuje a aktivně prosazuje ustanovení školního řádu a zásady slušného chování. Má dobrý vztah ke spolužákům, přispívá k utváření dobrých pracovních podmínek pro vyučování a pro výchovu mimo vyučování. Ojedinele se může dopustit méně závažných přestupků proti ustanovením školního řádu.

Stupeň 2 (*uspokojivé*)

Chování žáka je v podstatě v souladu s ustanoveními školního řádu a se zásadami slušného chování. Dopustí se závažnějšího přestupku nebo se opakovaně dopouští méně závažných přestupků proti ustanovením školního řádu. Je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 3 (*neuspokojivé*)

Žák se dopustí závažného přestupku proti školnímu řádu a vnitřnímu řádu školy. Chování žáka ve škole je v rozporu se zásadami slušného chování. Dopustí se takových závažných provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova ostatních žáků.

Do klasifikace chování se zahrnuje i hodnocení neomluvené absence žáka. Při stanovení výchovného opatření **lze využít tato kritéria:**

- 1 – 2 neomluvené hodiny napomenutí třídního učitele,
- 3 – 5 neomluvených hodin důtka třídního učitele,
- 6 – 10 neomluvených hodin důtka ředitele školy,
- 11 – 20 neomluvených hodin 2. stupeň z chování
- 21 a více neomluvených hodin 3. stupeň z chování.

Při posuzování neomluvené absence je **nutné vždy zjistit příčinu této absence, individuálně ji posoudit a řídit se metodickým pokynem MŠMT č.j. 10194/2002-14 ze dne 11. března 2002.**

4. Klasifikace v odborném výcviku

Klasifikaci žáků provádí na skupinovém pracovišti odborného výcviku učitel odborného výcviku, na individuálních smluvních pracovištích OV instruktoři odborného výcviku pod metodickým vedením příslušného učitele odborného výcviku.

Při klasifikaci odborného výcviku v souladu s požadavky učebních osnov se hodnotí:

- vztah k práci a praktickým činnostem,
- osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce,
- využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech,

- aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa při praktických činnostech,
- kvalita výsledků praktické činnosti,
- dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, hygienických předpisů (používání předpisového oblečení),
- hospodárné využívání surovin, materiálu, energie,
- obsluha a údržba zařízení, pomůcek, nástrojů, nářadí.

Stupeň *výborný*

Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, s jistotou využívá získaných teoretických znalostí. Je samostatný a zručný. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce, výsledky jeho práce jsou bez závažných nedostatků. Žák řádně pečuje o svěřené pomůcky, nářadí, náčiní, nástroje, stará se o jejich údržbu, čistotu. Dodržuje zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a hygienické předpisy. Dbá o úpravu osobního zevnějšku, uvědoměle používá ochranné pracovní pomůcky, zvládá zásady společenského chování a vystupování.

Stupeň *chvalitebný*

Žák projevuje kladný vztah k práci, s menší jistotou využívá získaných teoretických znalostí. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce vykazují drobné nedostatky. Žák řádně a bezpodstatných chyb pečuje o svěřené pomůcky, nářadí, náčiní, nástroje, stará se o jejich údržbu a čistotu. Dodržuje zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a hygienické předpisy. Dbá o úpravu osobního zevnějšku, používá ochranné pracovní pomůcky. Dopouští se drobných chyb při dodržování zásad společenského chování a vystupování. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí.

Stupeň *dobrý*

Žákův vztah k praktickým činnostem je převážně kladný s menšími výkyvy. Za pomoci učitele nebo instruktora odborného výcviku uplatňuje teoretické poznatky v praxi. Při práci potřebuje občasnou pomoc učitele, instruktora odborného výcviku, je málo samostatný, pomalý. Výsledky jeho práce vykazují nedostatky. Na podnět učitele, instruktora odborného výcviku je schopen dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygienické předpisy, dbát o úpravu zevnějšku. Projevují se nedostatky v používání ochranných pracovních pomůcek, v péči o svěřené pomůcky, nářadí, nástroje. V chování a vystupování se projevují občasně výkyvy. Překážky v práci překonává s pomocí učitele nebo instruktora odborného výcviku.

Stupeň *dostatečný*

Žák pracuje bez zájmu a vztahu k práci a praktickým činnostem. Získaných teoretických poznatků dovede použít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele nebo instruktora odborného výcviku. Je pomalý, nesamostatný. Ve výsledcích práce se projevují závažné nedostatky. Práci dovede organizovat jen za soustavné pomoci učitele nebo instruktora odborného výcviku. Méně dbá o pořádek na pracovišti a dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a dodržování hygienických předpisů. Málo dbá o úpravu zevnějšku, má problémy s používáním ochranných pracovních pomůcek, s péčí o svěřené pomůcky, nářadí,

nástroje. V chování a vystupování se projevují časté výkyvy. Překážky v práci překoná jen s pomocí učitele nebo instruktora odborného výcviku.

Stupeň **nedostatečný**

Žák neprojevuje zájem o práci. Nedokáže ani s pomocí učitele nebo instruktora odborného výcviku uplatnit teoretické znalosti v praxi. V praktických činnostech, dovednostech, návycích má podstatné nedostatky. Pracovní postupy nezvládá ani s pomocí učitele nebo instruktora odborného výcviku. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné, nepřesné. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Neovládá předpisy o ochraně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygienické předpisy. Nedbá o úpravu zevnějšku. Nepoužívá ochranné pracovní pomůcky, nepečuje o svěřené pracovní pomůcky, nářadí, nástroje. Chování a vystupování žáka vykazuje stálé výkyvy. Překážky v práci nedokáže překonat.

5. Společná pravidla

Postup do vyššího ročníku

- do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí příslušného ročníku **prospěl ze všech povinných předmětů** stanovených školním vzdělávacím programem, s výjimkou předmětů, z nichž se žák nehodnotí.

Neklasifikování žáka

- zamešká-li **žák 30 %** (nebo **student** gymnázia a obchodní akademie **20 %**) a více školní docházky v jednotlivých předmětech teoretického vyučování nebo v odborném výcviku, **nemusí** být klasifikován za pololetí. Nelze-li hodnotit žáka na konci prvního nebo druhého pololetí, určí ředitelka školy pro jeho hodnocení náhradní termín. Nebude-li žák klasifikován v prvním pololetí, je ve druhém pololetí hodnocen v daném předmětu za učivo celého školního roku.

Dodatečná klasifikace z OV, (praxe), může být i několikadenní a to i v době vedlejších nebo hlavních prázdnin.

Neprospěch žáka

- neprospěl-li žák na konci druhého pololetí nejvýše **ze dvou předmětů, koná z těchto předmětů nejpozději do konce příslušného školního roku opravné zkoušky** (zpravidla v posledním týdnu měsíce srpna). Žák, který **nevykoná opravnou zkoušku nebo se** k jejímu vykonání **nedostaví** (neúčast z doložených velmi vážných důvodů posoudí ředitelka školy, která může stanovit náhradní termín), **neprospěl**. Žákovi, který na konci druhého pololetí **neprospěl z více než dvou povinných předmětů a nebo vykonal opravné zkoušky s prospěchem nedostatečný**, může ředitelka školy povolit opakování ročníku na základě žádosti zletilého žáka nebo zákonných zástupců nezletilého žáka.

Komisionální zkouška

1. Komisionální zkoušku koná žák v těchto případech:
 - a) koná-li opravné zkoušky,
 - b) ředitelka školy nařídí komisionální přezkoušení žáka, požádá-li zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka o jeho komisionální přezkoušení z důvodu pochybností o správnosti hodnocení, jestliže zjistí, že vyučující porušil pravidla hodnocení.

2. V případě pochybností o správnosti hodnocení žáka **může být žák v příslušném pololetí z daného předmětu komisionálně přezkoušen pouze jednou.**

Tento klasifikační řád platí od 1. září 2006.

V Kaplici 21. srpna 2006

Ing. Marta Caisová
ředitelka školy

Příloha č. 2 Dopis a povolení určené ředitelce školy Ing. Martě Caisové

Hodnocení žáků při výuce odborných předmětů na střední škole

Vážená paní ředitelko,

žádám Vás o umožnění pořízení videonahrávek z vybraných vyučovacích hodin ve třetích ročnících na Vaší škole G, SOŠE a SOU Kaplice. Během videonahrávek budu pro účely analýzy hodnocení vyplňovat hospitační protokol. Komplexní pozorování bude dotvářeno dotazníkovým šetřením nejen u žáků, ale i učitelů. Přepis videonahrávek a vyplněné dotazníky budou použity pouze pro účely mé bakalářské práce a nebudou nijak zneužity.

Děkuji Vám za ochotu a spolupráci.

S pozdravem

Ing. Petra Mejdrechová

studentka Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích,

obor Učitelství odborných předmětů,

3. ročník studia

Ing. Marta Caisová – ředitelka školy

Příloha č. 3 Vzor hospitačního protokolu

HOSPITAČNÍ ARCH									
Třída:		Vyučující:							
Předmět:									
Datum:									
<i>1 - rozhodně ne; 2 - zřetelně ne; 3 - patrně ne; 4 - patrně ano; 5 - zřetelně ano; 6 - rozhodně ano; 7 - nelze posoudit</i>									
I. Vyučování - činnost učitele									
1. Podpora maximálního zapojení s využitím hodnocení a sebehodnocení									
Učitel/-ka		1 2 3 4 5 6 7							
1a	... zařazuje aktivity, vedoucí k nácvičku hodnocení a sebehodnocení								
1b	... rozvíjí schopnosti žáků vyhodnocovat výsledky skupinové práce								
1c	... průběžně kontroluje plnění úkolů								
1d	... vede žáky k tomu, aby hodnotili práci svou a práci ostatních								
1e	... vyžaduje, aby žáci sdělovali, co se v hodině naučili								
1f	... žákům je zřejmá smysluplnost probíraného učiva								
1g	... žáci mají dostatek možností si vzájemně radit, pomáhat, diskutovat, spolupracovat								
1h	... pravidla pro hodnocení a klasifikaci jsou vyučujícím respektována								
1i	... chyba je všemi chápána jakou součástí učení								
1j	... pochvala a kritika je adresná, netýká se osoby žáka, ale jeho činnosti či výsledků činnosti								
2. Podpora dosahování cílů, rozvoje kompetencí									
1a	... projevuje očekávání úspěchu								
1b	... je důsledný/-á ve vyžadování dohodnutých pravidel								
1c	... motivuje žáky k prozkoumávání názorů a pohledů, lišících se od jejich vlastních								
1d	... vede žáky k tomu, aby uměli vhodně vyjádřit vlastní pocity, hodnocení sebe sama								
1e	ocenění vhodné projevy žáků směřující k ocenění práce spolužáků								
II. Projevy hodnocení učitelem									
<i>Používání:</i>									
1a	klasifikace								
1b	slovní hodnocení								

1c	jednoduché mimoverbální hodnocení	
1d	jednoduché verbální hodnocení	
1e	označování žáků podle výkonnosti či chování	
1f	oceňování výkonů	
1g	kvantitativní hodnocení	
1h	grafická vyjádření	
1i	Sebehodnocení	
1j	Vrstevnické hodnocení	

Příloha č. 4 Dotazník pro žáky

DOTAZNÍK

Mé jméno je Ing. Petra Mejdrechová a jsem studentkou 3. ročníku Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, oboru Učitelství odborných předmětů. Prosím o vyplnění dotazníku pro účely mé bakalářské práce na téma „Hodnocení žáků při výuce odborných předmětů na střední škole“. Tento dotazník je anonymní. Děkuji za jeho pravdivé vyplnění, které mi významně pomůže při zpracování této práce.

Ročník:

Obor:

1. Jste spokojeni se současným hodnocením od vyučujících (známka + slovní hodnocení)?
 - Ano
 - Ne
 - Nevím
2. Znáte vždy před zkoušením všechna kritéria, dle kterých Vás vyučující bude hodnotit?
 - Ano
 - Ne
3. Vnímáte hodnocení jako spravedlivé?
 - Ano
 - Někdy ano, někdy ne
 - Ne
4. Hodnocení je ve většině případů zaměřeno na:
 - Proces jako celek (znalosti, dovednosti, využívání učebních zdrojů, plnění povinností)
 - Výsledek u zkoušky, testu, apod.
5. Které hodnocení upřednostňujete, pokud se jedná o hodnocení Vaší osoby?
 - Klasifikace pomocí známek (1-5)

- Slovní hodnocení
 - Hodnocení žáka žákem
 - Sebehodnocení
 - Jiné (uveďte jaké:)
6. Je ve výuce odborných předmětů po Vás vyžadováno sebehodnocení?
- Ano
- Občas
- Ne
7. Sebehodnocení je pro Vás:
- Příjemné
 - Lhostejné
 - Nepříjemné
8. Je ve výuce odborných předmětů po Vás vyžadováno hodnocení spolužáků?
- Ano
 - Občas
 - Ne
9. Pokud máte hodnotit Vašeho spolužáka, je to pro Vás:
- Příjemné
 - Lhostejné
 - Nepříjemné
10. Při hodnocení učitelem upřednostňuji:
- Přísnost, ale spravedlnost
 - Kamarádský přístup
 - Hodnocení vnímám jako nedůvěryhodné

Příloha č. 5 Dotazník určený vyučujícím

Mé jméno je Ing. Petra Mejdrechová a jsem studentkou 3. ročníku Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, oboru Učitelství odborných předmětů. Prosím o vyplnění dotazníku pro účely mé bakalářské práce na téma „Hodnocení žáků při výuce odborných předmětů na střední škole“. Tento dotazník je anonymní. Děkuji za jeho pravdivé vyplnění, které mi významně pomůže při zpracování této práce.

ŠKOLA:

.....

VĚK:

.....

PŘEDMĚT:

.....

POHLAVÍ:

.....

1. Považujete hodnocení ve své učitelské profesi za časově náročné a unavující?
 - Ano
 - Někdy
 - Ne
2. Využívá i jiné formy hodnocení než klasifikaci a slovní hodnocení?
 - Ano (jaké:
 - Ne
3. Jsou pro Vás pravidla pro hodnocení stanovena klasifikačním řádem omezující:
 - Ano
 - Někdy
 - Ne
4. Znájí Vaši žáci pravidla a kritéria, dle kterých hodnotíte
 - Ano
 - Ne
5. Pokyny a kritéria hodnocení stanovím vždy:
 - Na začátku roku
 - Na začátku každé hodiny
 - Na začátku každého hodnocení
6. Pokud využívám slovní hodnocení, tak:
 - Přecházím od pozitivního k negativnímu
 - Sdělím pouze stručný výsledek
 - Přihlédnu i současnému stavu žáka
7. Vyžadujete po žácích sebehodnocení?
 - Ano

- Občas
 - Ne
8. Učíte žáky hodnotit se navzájem?
- Ano
 - Ne (proč:
9. Plní Vaše hodnocení funkci motivační?
- Ano
 - Ne (proč:
10. Jste přístupen/-na novým metodám hodnocení v hodinách?
- Ano
 - Ne (proč:
11. Přijímají žáci Vaše hodnocení pozitivně?
- Ano
 - Občas
 - Ne (proč:
12. Kolik procent ve výuce Vašich vyučovacích hodin se zabývá hodnocením?
-
13. Co chápete pod pojmem hodnocení, prosím napište:
-
 -
 -
14. Pokuste se vypsát alespoň deset slov, které Vás napadnou, když se řekne „hodnocení“:
○	○
○	○
○	○
○	○
○	○

DĚKUJI Vám za vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník slouží pouze pro studijní účely a mnou vypracovávanou bakalářskou práci.

Ing. Petra Mejdrechová

Příloha č. 6 Přepisy videonahrávek

PŘEPIS č. 1

PŘEDMĚT:	Stolničení
VYUČUJÍCÍ:	Učitelka 2
TÉMA HODINY:	Banket
POČET STUDENTŮ:	19
ROČNÍK:	3. ročník, Kuchař-číšník

U: takže máme stolničení, dnes si uděláme ústní opakování, zítra si napíšeme písemku. Jen se přesadíme po jednom.

ŽŽ: paní učitelko, jsem vám minule vzal propisku. Jsem chodil po škole a prodávali jsme propisky a většina třídy se složila, aby jste měla propisku. To je z naší lásky k vám.

U: takže vám děkuji.

Ž: taky za to, že jsem vám utekl v tom Soběnově.

U: takže co se týče toho stolničení, máme napsané ty hodiny, máme Banket, tzn. že je to společenská akce, která se koná ku příležitosti, Košťálová? Slavnostní příležitosti?

Ž: slavnostní příležitosti, např. svatba, křtiny.

U: dobře. A když připravujete banket, tak to znamená co?

Ž: že to musíme zařídit od A do Z.

U: to znamená, že jsme obsluhující nebo jsme hosté? Takže co se týče hostů, hosté tedy přijdou do restaurace, vypneme si to prosím, přijdeme do restaurace, a chce si zkrátka nechat uspořádat banket, tzn. co třeba, co třeba budeš chtít od toho číšníka?

Ž: obsluhu, stoly, kolik lidí, kolik času, taxíky..., nádobí,

U: dobře, takže v každém případě já přijdu s účetními požadavky, a konzultuju je s vedoucím. Ano, a vedoucí mi řekne ano, chcete 30 osob, chcete mít salonek, další požadavky jsou potom co?

Ž: čas

U: ano, od kolika do kolika se pořádá ta akce. Další, co ještě?

Ž: počet osob

U: počet osob, kolik lidí se bude účastnit, důležité, kde to bude, v salonku, v restauraci, na sále, další?

Ž: způsob placení

U: způsob placení třeba. A to ostatní bude věcí té organizace. Co se týče toho vedoucího.

Ž: jak se budou objednávat jídla, či dopředu něco připravit.

U: takže v prvé řadě meničko, představa menu. Takže já jako ten pořádající který to chci, musím mít určitou představu. Jo, máme peníze, máme finanční limit, a podle toho mám představu. Chtěl bych svíčkovou, polévku, nebo jednoduchý moučník.

Ž: kolik toho mám připravit

U: tak, protože my jako číšníci musíme vědět o tom, že ten limit těch peněz se musí rozdělit na tři části, jedna část je na jídlo 2/3, ano, zbytek je na nápoje, a 10% rezerva. 10% rezerva, tzn. že tyto tři části položky se nám do toho finančního rozpočtu musí vejít. Jo, tak, to je velmi důležité. Představa toho menička, té konzumace. Dál budeme s tím vedoucím konzultovat počátek a konec té hostiny, a zvláštní přání. Co je to zvláštní přání.

Ž: speciální výzdoba třeba.

U: výzdoba, to podle toho kdy, ..

Ž: kdy jídlo....

U: může tam být třeba tak co ještě. Přivolání taxíku třeba. Jo, nebo odvoz někoho na letiště třeba, jo nebo třeba odvoz taxíkem na autobus někoho to jsou takové ty zvláštní požadavky které se k tomu teda musí připočítat. Respektive počítá se s tím, že to v tom limitu musí být zahrnuto. Vy jako hosté jste se s tím vedoucím domluvili, a vedoucí udělá co. Co jsme si řekli, že vedoucí udělá. Vedoucí udělá tzv. pracovní příkaz. Pracovní příkaz pro číšníky a pracovní příkaz pro kuchaře. Tzn. že udělá podle toho dohodnutého menu udělá rozpis práce kdo co bude vykonávat. A v jakých intervalech tzn. v jakém čase. Jo, takže kuchyně dostane svůj pracovní příkaz, číšníci dostanou svůj pracovní příkaz. Pracovní příkaz je vlastně příkaz, který určí, kdo, co bude dělat. Podle toho pak také ten vedoucí stanoví, kolik budeme mít jídlonošů, nápojářů. Jsem vám říkala už minule že na 6-10 hostů se počítá 1 jídlonoš. Proč. Protože to jídlo je složitější a tam se musí vlastně počítat s tou náročností té obsluhy. Tak na 6-10 hostů počítáme jednoho jídlonoše. A na 20 hostů počítáme jednoho nápojáře. Jo, podle toho, kolik těch lidí máme tak potom ten vedoucí stanoví, že budou 2 jídlonoši, jeden nápojář atd. podle toho udělá ten rozpis, že Franta Pepa bude dělat jídlonoše. To samé pak platí u těch kuchařů. Tam se stanoví kdo bude dělat předkrmáře, kdo bude dělat polévkáře, kdo bude dělat hlavní jídlo, takže to je takový ten časový harmonogram a pracovní plán těch jednotlivých funkcí které budou zajišťovat u té slavnostní hostiny. No a potom na základě toho vlastně se domluví a domluvílo, jaká ta místnost vlastně bude používat,

jestli se bude používat salonek, restaurace, tak se bude mluvit o tom jak se tam postaví ty stoly, tzn. Že musíme vědět, že čelo té tabule, kterou budeme sestavovat, že musí být kde? Proti vchodu do místnosti. Tzn. Že hostitel, pokud mu přijde host, musí vidět na dveře. Tak aby viděl, že mu přišel někdo nový. Takže čelo musí být proti vchodu pro hosty. Podle toho počtu hostů, bude ta tabule. To jsme asi měli minulé hodině že . v minulé hodině jsme si řekli, že máme tvary tabulí. Tvary tabulí podle počtu hostů do I, E, U, kulatá, jaká ještě může být?

Ž: E, čtvercová

U: hřebenová, ..., a na to nám bezprostředně navazuje že se musíme přeptat, my to musíme vědět kolik je prostoru pro hosta, na sezení.

Ž: prostoru na sezení 60-80

U: 60-80, podle toho jaký máme ten prostor. Jo, pokud budeme dělat 60 cm, tak budou mít ob jednoho nohy mezi nohy stolu. Židle budou stůl je vlastně 80 cm. Pokud bude 80, tak ta židle bude pěkně sedět. Jestli těch 60, tak nám to vyjde špatně. Ale bohužel, podle té místnosti, místnost si nemůžeme vybrat. Takže 60-80 cm. Tak a 100 na 120 je

Ž. ulička

U: ulička mezi sedícími hosty. Jo, 100-120 a proč.

Ž: kvůli vozíkům

U: kvůli vozíkům. Protože větší akci potřebujeme obsluhovat s vozíky. A tu akci musíme zajišťovat, že pojedeme předkrmář s vozíkem a musí tam chodit a nemůžou se vyhýbat. Potom se jí a on musí tím vozíkem hezky projet. Tzn. Že ta šířka 120 – 160 cm je ideální. Aby se mezi ty sedící hosty vešly a nerušili. A šířka tabule je kolik?

Ž: 120 – 160

U: no, 120 nebo 160. Je to vlastně šířka toho stolu. Délka či šířka stolu u sebe, a je to z toho důvodu, že 1/3 počítáme na prostření toho hosta, potom počítáme na prostředek na prostření a z druhé strany sedí host,. My musíme počítat, že před tím hostem je založený tzv. slepý talíř. Co to znamená?

Ž:

U: slepý talíř, slepý talíř, sám název nám říká že je tam talíř jako na slepo, ano, i když tam není vidět, je to vlastně obrazně určené jedno místo určené pro prostření pro hosta. Tzn. že my, když budeme zakládat tak si založíme talíř který nám určuje prostření pro jednoho hosta. Od toho se odvíjí další prostírání, které my budeme dělat podle toho menu které máme, tzn. že podle toho co máme napsané v meníčku dáme příbory, dáme sklenky, dáme tam jmenovky, atd., dáme tam dle předkrmu dezertní talířky, musíme tam dát plátěný ubrousek, apod. ano. To je podle toho menu, co tam máte. Ale ještě se vrátíme zpátky, protože jsme si řekli ty tabule a to je součást i dnešní látky, co máme probírat, že tu tabuli stavíme podle toho, jakou máme místnost, nohy že navazují, co s nima děláme?

Ž: svazujeme

U: svazujeme, ano. Svazujeme je provázkem aby nám ten stůl neujel, někdo se opře, a stůl by nám odjel. Takže se svážou provázkem, tak aby ..., ubrusy prostíráme směrem od vchodu pro hosty, tak aby, když se otevřou dveře, někdo přijde, a náhodou otevře dveře a okno, aby ten vítr sjel pěkně po těch ubrusech, ten ubrus nenazvedl a všechno nám to nepřevrátil. Takže prostíráme pěkně aby nám sjel ten vítr po těch ubrusech. A potom teda vlastně děláme ty základní věci, tzn. Že ubrusy pokud máme, pokud máme dělené a nejsou to banketní, tak banketní ubrus může být v roli, to jste si říkali určitě v prváku, při inventáři, když jste měli prádlo, že banketní ubrusy, které mohou být v roli a jenom se ta role roztočí, . a když používáme ty dělené neměli by být sešpendlené, ale sešité nití, tak aby to nebylo vidět, ale zas tak aby se ty stoly dali oddělit. Tak a co se tedy týče další věci, další věci, tak je to teda to prostírání. Tak, zatím si teda přečteme, co jsme si tam napsali. Přečti nám prosím tě.

Ž: čte látku z knihy Stolničení (5 min.)

U: Sandro pokračuj.

Ž: čte látku z knihy Stolničení (3,5 min.)

U: tak, teď si napíšeme další. Tabule a postup při přípravných pracech. Takže se budeme věnovat výzdobě při přípravě tabulí. Je důležité vědět, k jaké příležitosti. Napíšeme si pár takových příkladů, které a co by na té tabuli mělo být. Jsem vám říkala, že si budete sestavovat svoje meníčka, že až si vylosujete taková ta ty témata, tak budete vědět, kdo si vylosuje třeba silvestrovské menu, tak bude připravovat někde bokem, bude symbolizovat nějakou slavnostní událost, Silvestr máme jako takovou dalo by se říci výzdobu, jako že začíná nový rok minou po půlnoci, tzn. že na té výzdobě budou třeba hodiny, že přesně ve dvanáct nám odbije nový starý rok a pak začíná nový rok, takže ve výzdobě budou hodiny, u myslivecké tabule budeme dávat znak patrona myslivců, tzn. Svatého Huberta, klobouk třeba, budeme tam dávat třeba nějaké paroží, které třeba máme atd. při narození děťátka tam dáme třeba povijan, zavijan, zavinovačku, nebo nějaký ten symbol narození děťátka, velikonoční třeba dáваме třeba kuřátka, vajíčka, no a tak dále. Takovéto symboly, které nám symbolizují akce, musíme dodržet po takové to historické stránce. Co se týče další výzdoby, protože na té tabuli není jen talíř od kterého se odvíjí všechno ostatní, ale je tam i ve prostředí třeba udělána nějaká třeba decentní výzdoba, prosím vás, co se týče květinové výzdoby, zase tady platí zásada že ty květiny by neměli být rozházeny po stole, ale měli by být napíchané a nesmí být ta kytička být vysoká, protože vlastně ty sedící hosté by měli na sebe vidět, tady zas platí ta zásada 37 jako v restauraci, 30 centimetrů nejmiň. Jo, takže ta kytička spíš do šířky, než vysoká. Co se týče toho dalšího spíš potom udělat tam nějaký další symbol, zlaté hvězdičky třeba atd. jen to tak decentně dozdobit. A dál byste si měli napsat takový ten postup, který se musí dodržovat při přípravě a zakládání té tabule. Jo, takže si napíšeme, výzdoba tabule. Výzdoba tabulí. Takže si napíšeme výzdoba má zkrášlit prostředí, výzdoba má zkrášlit prostředí, má zkrášlit prostředí, má být originální a vkusná, zkrášlit, aby to prostředí bylo pěkné, originální a vkusná, řezané květiny se upravují se upravují do květinových mís, se upravují do květinových mís, umísťují se umísťují se do středu stolu tabule, do středu stolu tabule a..tam si dáme! nepoužíváme květiny umělé, nepoužíváme květiny umělé a příliš aromatické, to je velmi důležité, květiny umělé a příliš aromatické. Nepoužíváme květiny umělé a aromatické.

ŽŽ: kaktus, kopřivu, debata o kaktusu

U: můžeš ale neměl by píchat, aby někdo náhodou šáhne, píchne se, tak se tím zraníme. Takže na novou řádku, pomalu pokračujeme. Píšeme, šířka výzdoby má zabírat má zabírat 1/3 tabule 1/3 tabule, výzdoba nemá být vysoká, výzdoba nemá být vysoká a nesmí, to si podtrhněte, a nesmí zasahovat do prostření inventáře a nesmí zasahovat do prostředí inventáře. Takhle čistě jen ten střed, aby tam byl dostatek místa pro sklenky, i pro jmenovky atd. ano. Na novou řádku. Na novou řádku. Mimo květin mimo květin mimo květin, používáme umělé dekorativní předměty, umělecké dekorativní předměty, umělecké dekorativní předměty, které mohou být, které mohou být i na výstavním stolku, to je to co jsem Vám říkala, že bývají na servírovacím stolku, a vlastně tvoří doplněk té slavnostní tabule. Vynecháme si dvě řádky a napíšeme si pravidla výzdoby tabulí. Pravidla výzdoby tabulí dvojtečka. Pravidla výzdoby tabulí: napíšeme si jich asi pět či šest. Takže svatební svatební – bohatá květinová výzdoba, světlejší odstíny barev světlejší tzn. Bílá, růžová, světlejší odstíny barev, zeleň symbol života ve dvojici zeleň, symbol života ve dvojici, potom třeba prstýnky, střepey pro štěstí. Další je promoční, promoce. Při promociích se dělá promoční tabule. Takže tam v první řadě musí být kniha, moudrá kniha – symbol moudrosti, sytá květinová výzdoba sytá květinová výzdoba a zeleň sytá květinová výzdoba a zeleň. Potom se dělá křestní tabule, jo, křestní křest dítěte, křestní, takže ta se vyznačuje, jemná květinová výzdoba, jemná květinová výzdoba, zeleň a barevná symbolika pohlaví dítěte a barevná symbolika pohlaví dítěte. Takže pokračujeme. Potom máme třeba Peťo! končíme. Takže to je silvestrovská – karnevalový charakter, karnevalový charakter a symbol času, květiny tam nedáváme, máme tam pestrého dost. Potom máme velikonoční – to je co se bude teď hodně připravovat.

ŽŽ: co valentýnská, narozeninová, diskuze.

U: budeme losovat, až to paní ředitelka dostane. Měli byste do konce týdne, dnes či zítra. Takže máme další velikonoční, Peťo!

Ž: prosím

U: pestrobarevná výzdoba, symbol jara a narození, kuřátka, symbol jara a narození, třeba kočička, beránek, kuřátka. Potom máme další třeba lovecká tabule, lovci dělají poslední leče. Lesní zeleň, dekorace ze dřeva, dekorace ze dřeva, pazourky, jo, pazourky a paroží, pazourek je nožička.

ŽŽ: diskuze

U: paroží, u myslivecké tabule se sklo zakládá v levé ruce, myslivci připijí levou rukou, mají takový zvyk. Ale musíte se s těmi myslivci domluvit, jestli v levé či v pravé, protože naše pravidlo říká zakládat k pravé ruce, ale to myslivecké zakládat k levé ruce ano, takže sklo zakládáme k levé ruce pouze po dohodě s hostitelem. Pouze po dohodě s hostitelem nebo na přání hostitele. Tak a to jsou ty pravidla tabulí. Verčo schovejte! Tak to jsou ty příklady, co se prostírají podstatě líp, můžete si vymyslet i sami, důležité je aby jste si nějakou tu symboliku připravili. Co se týče tedy této výzdoby myslím si že jak budete všichni připravovat tu slavnostní tabuli, jakmile si vylosujete to téma budete vědět co k čemu se má připravit. Důležité je, že buď si třeba seženete to svoje svůj inventář, svoje ubrusy, seženete si, nebo si půjčíte od nějakých těch svých kamarádů

keré máme v těch nižších ročnících nebo se domluvíte s mistrama s panem Grilem či paní Strakovou, vedoucí Slovanu, a oni vám inventář půjčili. Mají tam také pěkné tabule, myslím si, že nebude problém.

Ž: takže si vylosujeme téma, budeme připravovat tabuli, budeme muset k tomu vařit, takže od toho se bude odvíjet celá vaše závěrečná zkouška.

U: takže od toho se bude odvíjet celá vaše závěrečná zkouška. Vylosujete si třeba velikonoce, k tomu sestavíte slavnostní tabuli, k tomu něco z příručky výstavní, k tomu si sestavíte meníčko, k tomu nápoje z meníčka, uvaříte hlavní chod a třeba studený předkrm. A k tomu budete sestavovat legendu. Neboli soupis.

Ž: se ptá

U: ta legenda se sestavuje podle toho, co teď tady probíráme. Počátek postavení tabule, šířka tabule, velikost místnosti... Verčo ... kde jsou okna, u sestavování tabule, už jsem vám to říkala předtím, musíte že musíte dávat pozor, kde jsou vchody pro zaměstnance, kde jsou vchody pro hosty, kde jsou okna, tam můžete rozmístit ty příruční stoly, kolik těch lidí budete mít, jak velkou tabuli děláte, abyste věděli, kolik těch příručků máte při ruce. Jo, že pro deset lidí vám stačí jeden příruček, že když budete mít 30 lidí, tak těch příručků musíte mít víc. Musí to být uzpůsobeno tak, že ti co odnáší inventář aby se nepletli nestřetli s těmi, co přichází. Aby hostovi aby host nám nevyrazil nějaký inventář a dále, to všechno musí být rozvržené a proto tam budete mít také velikost místnosti velikost tabule, přesná místa, a přesně rozvrhnout kolik máte místo pro toho hosta atd. to všechno tam musí být naplánováno. Včetně těch pracovních plánů atd. meníčka, objednávka, kolik máte finance na tu celou akci.

Ž: a kdo nám zadá kolik budeme mít těch hostů?

U: to si budete poté losovat ve Slovanu. Jo. My vám dáme témata a ve Slovanu si pak ... a budete malovat výseč pro jednoho hosta a ve Slovanu budete stavět poté pro dva hosty. Jo, podle toho co si tam namalujete, tak potom postavíte tu tabuli. No Peťo?

Ž: a co si myslíte, že je jako nejlepší si tady z toho vylosovat, že když jsem byl v Českých Budějovicích, tak byli všichni šťastní, když si vylosovali pole louky lesy.

U. se rozvrhnou ty témata ty témata bývají různá. Vždy se to dá skloubit na tu jednu akci. Takže příště budeme v tom pokračovat.

PŘEPIS Č. 2

PŘEDMĚT:	Technologie
VYUČUJÍCÍ:	Učitelka 2
TÉMA HODINY:	Studená kuchyně, moučníky
ROČNÍK:	3. ročník, Kuchař-číšník

U: prosím vás, uklidníme se!

Ž: paní učitelko, v kolik budeme losovat?

U: nevím jo. Co se týče technologie, uděláme si písemku další hodinu. Teď si teda zopakujeme co jsme probírali. Takže dnešní hodinu máme probírat studenou kuchyni, že. Takže studenou kuchyni si zopakujeme. Najdeme si novou kapitolu, která je pro vás těžká, která je specifická, co se dělá, co se vymyslí, musíte se naučit ty základy, které jsou důležité. Takže pánové, prosím vás. Takže co se týče docházky, kdo chybí. Takže máme 19 hodinu, to jsou moučníky. Takže co se týče v první řadě opakování, zopakujeme si, co jsme si v minulé hodině respektive celou tu kapitolu co jsme se naučili, dej to sem. Předvádíš se.

Ž: nepředvádím

U: jasně. Takže tzn. že v první řadě si řekneme, co je to v první řadě studená kuchyně. Zopakujeme si studenou kuchyni, zopakujeme si celou tu kapitolu, kterou jsme probrali. Tzn. jestli jsme řekli, že studená kuchyně je, že výrobky, které se zpracovávají tepelně a pak se dále zpracovávají za studena a nebo jsou to výrobky, které se zpracovávají za studena rovnou za studena, čerstvé. Takže, co máme co patří do studené kuchyně.

ŽŽ: chlebičky, saláty, tlačenky...saláty...plněná vejce

U: chlebičky, saláty, co ještě, huspeniny třeba, paštiky, tlačenky jsme měli, ano, další, saláty, salátové mísy, plněná vejce, výrobky ze sýru apod. takže vy tyhle jednotlivé výrobky z jednotlivých surovin musíte ... takže v první řadě musíte jsme si řekli že máme jednoduché saláty, složité saláty, a na jednoduché saláty používáme různé dresinky. A různé nálevy. Jaké známe jednoduché saláty Verčo.

Ž: základní

U: tak, jsou to jednoduchá příprava, okurkový, rajčatový, paprikový, vid' a na ty jednoduché saláty děláme ty nálevy, z čeho?

Ž: sůl, pepř, cukr,...olej

U: na rajčatový třeba přidáváme oleje, ano výborně. Olej a cibuli, to jsou ty jednoduché, a pak jsme měli ty složité. Ještě ty jednoduché můžeme také udělat. Takže co se týče

dalších těch pojítek takže majonézy, nebo bílý jogurt, takže jestliže budete mít ty jednoduché saláty pojit tak ty nálevy, marinádami nebo jogurtem, majonézou, nebo majonézovými dresinky. Dál jsou potom ty složité saláty a složité saláty jsem vám řekla že se vyznačují složitější úpravou a to je?

Ž: bramborový

U: vlašský, těstovinový, masový, apod. Tepelné úpravy že jsou to úpravy, které z kterými to připravujeme v kuchyni. Složitý je proto, že napřed ty suroviny uvaříme a potom je zpracováváme. Základ tvoří brambory, kořenová zelenina, kterou napřed uvaříme, potom podle druhu připraveného salátu, teda na bramborový používáme co třeba?

Ž: zeleninu

U: zeleninu, a když je to bramborový, tak brambory. Zelenina kořenová okurky, hrášek, brambory se dospojí majonézou, cibulí, octem,

Ž: a paní učitelko, když máme třeba ledový salát rajčata kuřecí maso a nemám to spojeno ničím, tak to už je pokrm nebo ještě salát?

U: ne, je to doplněk. Jo, ty to máš jako doplněk, ledový salát je vlastně salát. Jo.

Ž: a když se to zamíchá jako směs

U: tak je to jednoduchý salát. Tam nemáš upravené suroviny, máš tam syrové, tak je to jednoduchý salát. Třeba směs salátů. Patří to mezi ty jednoduché, je to vlastně bez tepelné úpravy, jenom že to nakrájíš, umyješ a spojíš to něčím. Jo, tak by to měl být jednoduchý salát. Jo, co se týče těch složitých salátů, ty složité saláty jsou třeba ten masový jak jsme si řekli, je důležité to vědět, že je to směs mas, které jsou tepelně upravené. Vařené, pečené maso, které se nakrájí, musí se z toho odstranit ty tučné části, a poté se do toho dávají ty další věci. Co se týče dalších výrobků, jsou to třeba plněná vejce, plněná papriky, jednoduché studené předkrmy, které si musíme rozdělit na jednoduché a složité. Plněná vejce apod. takže plněná vejce připravujeme do toho chlívěčku dáváme

Ž:fáš

U: žloutkovou fáš nebo třeba nějakou složitou majonézu, jo, dáme to na list hlávkového salátu, položíme to nebo na to ... zrcadlo, a můžeme to potom podávat. Jako studený předkrm třeba na večírku. To jsou vlastně ty studené předkrmy. Potom jsou třeba ty chlebičky, co jsme si říkali, to jsou ty jednoduché, složité sendviče, kanapky, které se podávají buď jako pokrmy nebo jako doplňky studené apod. Takže tu studenou kuchyni jako takovou si teda zopakujete příští hodinu si napíšeme písemku, budeme se soustředit na ty otázky, které máme. co se týče teda moučníků připravuje se do kuchyně, která se dá udělat jako moučníky či jako moučné pokrmy, jaký je rozdíl mezi moučником a moučným pokrmem?

ŽŽ: moučník je víc sladký, ...větší množství

U: co vás napadne, když se řekne moučník a moučné jídlo. No, takže když je to moučník, tak je to sladké, vid'.

Ž: je teplý nebo studený

U: dobře, ano, může to být teplý či studený. Co ještě vás napadne, když se řekne moučník či moučný pokrm. Tak důležité je, jestli se řekne jídlo, a moučný pokrm. Je to určitě větší proč? Protože se z toho musíme najíst. A když je to moučník. Když máme moučníky v meničku na posledním místě, že. Dáváme, jsme si řekli, jeden kousek, dva kousky. Jenom že je to na doplnění té stravy. Na doplnění toho menu. Tzn. že v prvé řadě, že když se řekne moučník a moučné jídlo, tak je tam rozdíl v tom, že na moučné jídlo dáváme větší množství, na moučník menší. Jinak řečeno. Moučníky jsou o hmotnosti 100 – 120 gramů, kdežto hlavní pokrm 360 i více ano tzn. Že je to 3x tolik 3x tolik abychom jsme se z toho jídla najedli. Jestliže nemáme v recepturách udané moučníky třeba a chtěli bychom to jídlo dát tam jako moučník, a budeme dělat, řeknu jako příklad, koblihy. Tak si můžeme sami to jídlo spočítat jako moučník. Tzn. že jestliže mi děláme k jídlu koblihy a nebudeme je mít v recepturách napsané jako moučníky, tak si budeme pamatovat, že 1/3 z toho jídla je z té hmotnosti je moučnicková porce. Takže jestliže já budu dávat 6 koblih na hlavní jídlo, tak na moučník dám dva, jo. Takže nejenom že můžeme vyrábět moučníky, ty které jsou v recepturách, ale když to prolistujeme, tak zjistíme že moučnickových jídel je tam víc a moučnicků méně. A někdy se stane to, že tam v moučných jídlech to jídlo je napsané, ale v moučnickách ne. Takže mi si to můžeme odvodit tím způsobem, že si spočítáme že to uděláme jako 1/3 toho jídla. A můžeme to dát jako moučníky. A ne jako moučné jídlo. Takže můžeme mít jak moučné jídlo, tak moučníky. Dál co se teda týče těch moučných jídel víte že sami od začátku že jste jedli rádi různé kaše. Takže i ta kašička, kterou se připravuje ta krupicová kaše je moučné jídlo. Ano, moučné jídlo, protože je to sladké jídlo. Sladké jídlo se teda buď dává s kompotem, u těch kaší můžeme tam dát třeba máslo. Můžeme tam dát skořici, můžeme tam dát kakao.

Ž: a třeba rohlík s marmeládou?

U: ano, to není jídlo, vid'. Rohlík s marmeládou je snídaňové pečivo se snídaňovou přílohou. My jsme řekli, že máslo je snídaňová příloha. Pečivo, rohlík, je pečivo, že. Které se dává ke snídani. Moučné jídlo, sladké jídlo, je jídlo které připravíte v teplé kuchyni. A připravujeme ho buď kynutá, nekynutá, z litých těst, piškotových těst pánové, ano, z lineckého těsta, potom dále z ... těch moučnicků je kvanta. A z listového těsta. Budeme se ta jednotlivá těsta učit, budeme se jednotlivé moučníky učit. Takže co se týče toho, co jsem vám řekla, si napíšeme pár poznámek. A potom budeme teda pokračovat. Takže si nadepíšeme moučníky. Takže učebnici moučníky máte na straně začínají na straně 279 a končí na straně 316. Takže vy víte, že té látky je hodně, že je třeba, abyste se na to podívali, a hlavně abychom ve škole dávali pozor, protože doma se toho moc neučíte. Ano, takže co se týče moučnicků si napíšeme. Moučníky a moučné pokrmy rozdělujeme dvojtečka rozdělujeme: zaprvé zaprvé restaurační restaurační, pod to, za druhé, cukrářské, moučné pokrmy moučné pokrmy podáváme jako hlavní jídlo podáváme jako hlavní jídlo moučné pokrmy podáváme jako hlavní jídlo. Na novou řádku moučníky jsou vhodné moučníky jsou vhodné jako doplněk hlavních jídel, jako doplněk jako doplněk hlavních jídel. Čárka, podávají se na zakončení menu, podávají se na zakončení menu. Na novou řádku. Moučné pokrmy a moučníky a moučníky připravujeme z čerstvého ovoce z čerstvého ovoce z různých druhů z různých druhů

ovocných pohárů ovocných pohárů kombinaci se zmrzlinou, v kombinaci se zmrzlinou, z různých druhů pudinků z různých druhů pudinků, nákyků apod. z různých druhů pudinků, nákyků apod. na novou řádku. Moučníky nemají to si podtrhněte nemají nasytit, ale doplnit ale doplnit menu proto se podávají o hmotnosti o hmotnosti kolem 150 gramů. Podle toho se to dá také rozdělit. Na novou řádku. V zimě v zimě podáváme moučníky teplé a hutnější, nabízíme tedy. V zimě nabízíme moučníky teplé a hutnější, hutnější znamená vydatnější. Na novou řádku. V létě v létě studené osvěžující v létě studené osvěžující. Na novou řádku. Při pokrmech energeticky vydatných při pokrmech energeticky vydatných nabízíme moučníky lehké nabízíme moučníky lehké např. ovoce, tvarohu, apod. na novou řádku. Teplé moučníky teplé moučníky expedujeme ve správné teplotě. Expedujeme ve správné teplotě.to by bylo pro dnešek vše. Napište si pro příští hodinu. Druhy moučnicků druhy moučnicků nový nadpis, ano. Druhy moučnicků – kde si jednotlivé moučníky rozdělíme.

Ž: počítá se do moučnicku i zmrzlina?

U: vždyť jsem to tam i psala takže ovoce plus zmrzlina podávají se v letním období, kdy teda ke studeným moučnickům je horko, tak je to studený osvěžující takže co se týče výstupu této hodiny podíváte se na studenou kuchyni podíváte se teda na to co jsme se teda tam naučili, aby jste od každé té jednotlivé kapitoly znaly aspoň dva tři výrobky. Hlavně teda zase důležité k těm zkouškám. Aby jste uměli vysvětlit, co ta studená kuchyně je. Jak se rozděluje, jaký má účel, ano a potom ty jednotlivé výrobky, které v té studené kuchyni podáváme. Jaké ty hmotnosti a takové ty základní rozdíly. Jo, co se teda týče těch moučnicků ty moučníky se zatím nemusíte.

Ž: se ptá

U: takže abyste počítali s tím, že tu studenou kuchyni se ještě mimo jiné zopakujeme, mimo jiné na ty otázky se podíváme příští hodinu. Příští hodinu si teda napíšeme písemku.

PŘEPIS Č. 3

PŘEDMĚT: Základy podnikání

VYUČUJÍCÍ: Učitelka 3

U: Dobrý den, posad'te se, mohli byste se přisunout.já jenom zapíšu.V minulé hodině jsme si říkali něco o ceně, o zboží, tak mi řekněte co je cena.

Ž: odpovídá

U: výborně. Je to nějaká ..., co vyjadřuje určitou hodnotu. Nekřič na mě. A jaké máme druhy cen? Jsou ..., volné, limitované. Bylo by vhodné, že to, co jsme si řekli v předminulé hodině, aby jste si přečetli, protože na to budeme psát příští hodinu písemku. Jenom pro opakování, vlastně jakým způsobem můžeme ty ceny tvořit. Věděli byste?

Ž: odhadem

U: to určitě ne, tak cenu můžeme stanovit ...,

Ž: výpočtem nákladu na výrobu. Odpovídá. Druhý: ty si se učil!!!

U: výborně. A to je právě kalkulace. A pak se můžeme s cenou orientovat třeba jak nám cenu stanovila konkurence, abychom vstoupili na trh, abychom byli lepší než konkurence apod.

Ž: jestli je výhodnější.

U: takže by bylo dobré, abyste si to přečetli, protože 14 dní je málo. A dneska se podíváme na odměňování. Pustím vám krátkou prezentaci, kterou jsem si připravila. Ale mně to tady spustit nejde. To nevadí, já vám k tomu odměňování něco řeknu. Co si myslíte, že je odměňování?

Ž: že se nám někdo líbí..

U: to určitě není, odměňování je to, že vlastně vy budete odměněni za určitou svou práci. Tzn. my se teď budeme bavit o platech, mzdách, o celkovém odměňování, o personální činnosti apod. myslím si, že je to pro vás důležité, abyste věděli, na co vy, jako zaměstnanci máte nárok, vlastně jakým způsobem se vypočítává mzda. Aby vás zaměstnavatel eh, eh nějaký podnikatel neošidil. Abyste věděli, jakým způsobem si můžete uplatnit různé slevy. Apod. mrzí mě, že nemáte tabuli, napište si tedy do sešitu odměňování. Tome, jak to, že nejsi připravený?

Ž: odpovídá

U: tak, nenene, nepsali. A k tomu odměňování si napište. Za vykonanou práci, za vykonanou práci má zaměstnanec za vykonanou práci má zaměstnanec nárok za vykonanou práci má zaměstnanec nárok na co?

Ž: mzdu

U: mzdu, ano, nebo plat, mzdu nebo plat

Ž: a dovolenou a samozřejmě

U: nějakou odměnu z dohod. Ta dovolená souvisí se mzdami nebo platem a nebo odměnou. Tak, a teď si řekneme rozdíl mezi mzdou a platem. Myslíte si někdo, nebo víte, jaký je rozdíl mezi mzdou a platem?

ŽŽ: mzdou a platem.....větší....odměnou

U: ne,

Ž: ...podnikatelé

U: ano, rozdíl je v tom, že vlastně v podnikatelské sféře, tzn. V soukromé sféře, používáme

Ž: plat

U: mzda. A ve veřejném sektoru, a nebo ve státní správě se používá ten plat. Tak to je ten rozdíl. Že podnikatelé mají mzdy. A státní zaměstnanci mají platy v tabulkové třídě. Jo, tak abyste věděli takovýto rozdíl.

Ž: povídá, a co znamená výplata?

U: s úsměvem to je pro obojí. Ta znamená jak pro plat, tak pro mzdu. A věděl by někdo, eh věděl by někdo, jaká je stanovena v roce 2015 minimální mzda?

Ž: 8000

U: ta byla, před třemi lety.

Ž: takže tak sedm?

U: nenene, musí se to zvyšovat.

Ž: třináct, třináct pět set, , deset, ...

U: nenene, to byste se na tom měli ještě dobře.

Ž: sedmnáct

U: devět tisíc dvě stě. Od 1.1. 2015.

Ž: to nezaplatíš ani nájemný.

U: no je to hrozný. Tak, takže si napište. Nekřič na mě, co si říkal.

Ž: a kolik má politik?

U: politik? To nevím, ale já si myslím, že ty poslanci mají tak, hmmm kolem 80 tisíc.

Ž: se ptá

U: nevím, opravdu nevím a ani to vědět nechci. Tak, takže si napište plat. Napište si plat. Tak a napište si. Je vyplácen zaměstnancům je vyplácen zaměstnancům jejichž zaměstnavatelé jejichž zaměstnavatelé dostávají peníze na platy peníze na platy z veřejných rozpočtů, tzn. ze státního rozpočtu, z veřejných rozpočtů, to si můžete napsat, ze státních rozpočtů, abyste věděli, co znamenají přímé rozpočty, veřejné rozpočty, rozpočty krajů a obcí, tzn. ze spolkových organizací. Tak, teď si napište mzda, mzda, která se týká většinou ziskové sféry, tzn. podnikatelské sféry, mzda se týká podnikatelské sféry, podnikatelské sféry, podnikatelské sféry. Myslím, že to stačí. Minimální mzda, minimální mzda činí 9200,- v současné době, tak a pod tuto min. mzdu ten zaměstnavatel nikdy nemůže jít. Tzn. že pokud vás zaměstnavatel zaměstná na pracovní poměr , tak pod tuto mzdu ten zaměstnavatel nikdy nemůže jít. To si pamatujte, že pod min. mzdu nemůžete dostat nižší plat. Jo.

Ž: a když dostanem?

U: tak je to špatně.

Ž: a když mě ošidí?

U: no když dá, nebo vás ošidí, tak se můžete bránit tím že budete mít znalosti a že minimální mzda je 9200. A tím pádem, ale já si myslím, že si to ti zaměstnavatelé hlídají a nelajznou si to, aby vám dali nižší min. mzdu. Protože by na něj okamžitě vylítli z bezpečnosti práce a z pracovněprávních vztahů a jakoby by něco porušili. Jo. Ale i tak dávejte si na to pozor. Protože eh v současné době chtějí zaměstnavatelé ušetřit, na druhou stranu se jim to nelíbí, protože těch daní, těch všech možných nákladů soc. a zdrav. Je taková výše, že zaměstnavatelé s tím mají problém, aby vůbec mohli zaměstnávat ty zaměstnance. Tak. Takže jsme si napsali že minimální mzda je 9200. A napište si, že sociální a zdravotní pojištění, že soc. a zdravotní pojištění, které musí každý platit, zaměstnavatel i zaměstnanec činí 34 % z hrubé mzdy, 34% z hrubé mzdy, soc. a zdrav. Pojištění placené zaměstnavatelem z hrubé mzdy činí 34 % a o tuto částku, 34% se zvyšuje naše mzda a stává se z ní tzv. superhrubá mzda, a ta superhrubá mzda slouží pro výpočet základu, je to vlastně základ pro daň z příjmů, která činí 15%. Takže mi si tam něco takovéhohle napíšeme. Abychom poté věděli, jak se vypočítává později mzda. Jo, takže, eh, napsali jsme si tam těch 34% toho zdravotního a soc. pojištění placeného zaměstnavatelem, o které, o které, hm, se zvýší hrubá mzda, na tzv. superhrubou mzdu, zvýší hrubá mzda, na tzv. superhrubou mzdu a ta je základem pro výpočet daně z příjmů, a ta je základem pro výpočet daně z příjmů. Ta je základem pro výpočet daně z příjmů. K tomu si napište že tato superhrubá mzda se zaokrouhluje na celé stokoruny nahoru. Napište si, že superhrubá mzda se zaokrouhluje na celé stokoruny nahoru, na celé stokoruny nahoru a vypočítá se z ní vypočítá se z ní daňový

záloha, daňová záloha na daň z příjmů, na daň z příjmů a ještě si tam napište ze závislé činnosti, ze závislé činnosti. Tak. Abyste pochopili, co je závislá činnost, tak to je právě práce, na které vy jste závislý, že jo, a proto se tomu říká závislá činnost. Pak jsou tam různé funkční požitky, podobně, to jsou třeba platy nějakých volených pracovníků, poslanců, starostů apod. ale to nás nezajímá. Nás zajímá ta závislá činnost. Do závorky si k tomu napište že sazba pro daň z příjmů činí 15%, že sazba pro daň z příjmů činí 15%,

Ž: můžete prosím ještě jednou prosím vás

U: hm, sazba pro daň z příjmů činí 15% u fyzických osob. U fyzických osob. U fyzických osob. Tak, a já bych vám chtěla ukázat, jakým způsobem se to počítá. Ale asi si to budeme muset ukázat příští hodinu. Ehm, já bych teď ještě zmínila, jakým způsobem se mzdy rozdělují. Takže si napište formy, nebo druhy mezd, druhy mezd, druhy nebo formy mezd. Různé druhy. Tak, máme nějakou mzdu časovou, takže si napište mzda časová, vzhledem k tomu že už je tam ten čas, tak jaká bude?

Ž: odpovídá... na hodinu

U: jaká

Ž: na hodinu

U: zkus to rozvést.

Ž: odpovídá

U: tak, výborně, takže nás vyplatí podle hodin, které jsme odpracovali. Takže si napište její výše závisí na délce odpracované doby. Její výše závisí na délce odpracované doby. Tak pak máme nějakou mzdu úkolovou, úkolovou, jako máte napsáno mzdu časovou, tak si napište mzda úkolová. A vzhledem k tomu, že už je tam to slovo úkol, tak podle splnění určitého úkolu, že jo, nebo splnění určité normy, určitého množství výrobku, takže závisí na množství vykonané práce, tak. Pak si napište mzda smíšená. Mzda smíšená, také se jí říká mzda kombinovaná, můžete se setkat s termínem jak smíšená tak kombinovaná a je to kombinace mzdy časové a mzdy úkolové. Jo. Kombinace mzdy časové a mzdy úkolové. Tak. Pak máme další druh vlastně té mzdy, a to je mzda podílová, mzda podílová.

Ž: ...že je tam podíl zaměstnanců?

U: ne tak úplně, ale máš pravdu, že je tam podíl, ale ne těch zaměstnanců, ty mají tu mzdu určitým způsobem danou mzdovým výměrem, ale přesně tak, je to mezi lidma, kteří jsou společníci, jednatelé, mezi statutárními zástupci. Nebo akcionáři apod. a mezi ně se podílově nějakým způsobem dělí třeba ten zisk. A to je mzda podílová. Která je trochu specifická v tom, em, že vlastně vy...

Ž: je vyšší

U: ne, že vy, když budete společníky v té firmě tak dostanete určitý podíl vlastně z toho zisku, který už se jednou zdanil, bude to firma, jako právnická osoba a ten zisk se nám

už jednou zdanil 19% pro právnické osoby. Jo, a vy, když dostanete ten podíl tak si musíte ten podíl , který dostanete už zdaněný znova zdanit 15% , protože jste jako fyzická osoba jako společníci, takže si ho musíte zdanit 15% srážkovou daní. Takže stát vám eh vlastně ten podíl zdaní dvakrát. Což je teda krize. Špatný, takže vlastně k té podílové mzdě si můžete napsat, že se jedná o podíl na výkonech na zisku, podíl na výkonech, na zisku, eh třeba může být ta podílová mzda jako provize. Třeba budete prodejci aut, prodáte dobře auto, tak vám může zaměstnavatel dát podílovou mzdu ve formě provize. Ano. Víte co znamená provize?

ŽŽ: povídají

U: je to nějaká část z prodeje která je vám dána z toho prodeje. Tak a pak máme mzdu, a to je poslední. To je mzda smluvní. Smluvní. Smluvní mzda. A vzhledem k tomu, že nám ta smluvní z toho názvu, tak jde o nějakou dohodu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem že budete dostávat nějakou měsíční smluvní mzdu. Jedná se o dohodnutou částku. Takže si napište. Tak. A teď si řekneme z čeho se ta mzda může skládat. Tak, a když se řekne slovo hrubá mzda, co vám to řekne?

Ž: to je před zdaněním.

U: to je před zdaněním, ano. A co zahrnuje hrubá mzda?

Ž: naši odvedenou práci

U: ano plus nějaké pohyblivé složky, např. prémie, odměny, nějaké příplatky apod. že jo. Takže si napište hrubá mzda = hrubá mzda = hrubá mzda = základní mzda což je za odpracovanou dobu, nebo určité množství, podíl plus pohyblivé složky, tak a jak už jsem říkala, ty pohyblivé složky jsou odměny, prémie, různé příplatky, tak a plus náhrady mzdy, tak a za co vy můžete dostat náhradu mzdy?

Ž: za dovolenou

U: výborně.

Ž: nemoc

U: ta se už netýká hrubé mzdy. Ta se týká dávek. Takže náhrady mohou být za dovolenou,

Ž: říká

U: ano, také, ale většinou se řeší ve formě záloh přímo. Přímou, jakože dostane zaměstnanec zálohu z pokladny , jo že to nejde přes mzdy. Že se to neřeší přes mzdy, jo. Cestovné náhrady apod. takže jsme říkaly za dovolenou, za svátky..

Ž: za

U: a nebo vlastně mě napadlo, že by tam mohlo být ten přesčas, to jsou ty příplatky

Ž: odpovídá

U: paragraf, ale paragraf se týká nemocenské, to se chová stejně jako nemocenská. Akorát jsou tam trochu rozdíly v tom, že nemocenskou máte rozdělenou, že první 3 dny jste doma zadarmo, pak vám zaměstnavatel platí 14 dnů, minus ty tři, takže jedenáct, to vám platí 60% a pak to teprve jde na sociálku. No a ten paragraf vlastně je, že vlastně vám platí těch 9 dnů které můžete být doma na tom paragrafu tak vám platí od začátku do konce těch 60%. U nemocenské jsou první 3 dny zadarmo. Je to těžký ten rozdíl. Ale patří to do náhrad, ne těhle, ale ehm jako těch nemocenských. Že to neprochází tím zdaněním. Že se to vlastně připočítává k té čisté mzdě. Tak a já jsem vám chtěla říct, že ty náhrady, o kterých jsme se tady bavili že tam nemusí být vlastně jen dovolená, svátky apod. ale i nějaké prostoje z viny zaměstnavatele. Jako když vás zaměstnavatel nechá jako šoféra někde stát o víkend. Že vám nemůže sehnat zpátečku apod. tak by vám to měl dát náhradu mzdy.

Ž: se ptá.

U: co.

Ž: říká

U: cože, nene. Tak, a teď si řekneme něco o slevách, které si můžete uplatnit. Takže si napište slevy na dani. Napište si slevy na dani slevy na dani, na dani. Tak základní sleva, která vás poskytne vždy, což je dobře, což je sleva na poplatníka, sleva na poplatníka, poplatníka, a ta sleva na poplatníka činí 2070. Sleva na poplatníka činí 2070 korun. Tak další sleva která vás může potkat jako studenty, je sleva na studenta. Tak, všechno co vám říkám, jsou měsíční slevy. Jo, jsou to měsíční slevy, takže i těch 2070 na poplatníka byla měsíční sleva. Takže každý měsíc si ji můžete uplatnit. A na toho studenta je ta sleva 335 korun. Náhodou, 4020 korun vám to udělá za rok. No, kdyby sis spočítala, kdyby si pracovala a studovala tak ono to něco do sebe má. Potom třeba můžete mít slevu na to, že jste zdravotně postižený. Tzn. sleva na ztp

Ž: povídá

U: no to by si musel mít papír. Sleva na ztp, tak a tam je to s lehčím zdrav. pos. 210 korun, a s těžším zdrav. pos. je to 420 korun. 420 korun. Jo. Když máte lehčí tak si můžete odečíst 210 korun, s těžším 420 korun. Měsíčně zase. Jo.co

Ž: povídá

U: no když si hendikepovaný, tak si nějakým způsobem postižený. To ti vlastně řekne tvoje posudková lékařka která ti vlastně potom napíše nějaký posudek a řekne, jakým způsobem si postižený. Teda těžce nebo lehce. Jo. Tak potom si napište daňové zvýhodnění na děti. Peřulko. Hned to řeknu. Daňové zvýhodnění na děti, tak a od 1.1.2015 došlo ke změnám právě u tohoto daňového zvýhodnění. Protože doposavad to prostě bylo tak, že každé dítě, které ten rodič měl a žil s nimi ve společné domácnosti tak si mohl uplatňovat daňové zvýhodnění měsíčně na každé dítě 1117 korun. Jo což je měsíčně. Dneska je to už trochu jinak, když má ten rodič trochu více dětí tak si ho může uplatňovat u prvního dítěte 1117 korun, u druhého dítěte 1317 korun, a u třetího a všech dalších 1417 korun a tím pádem, tím pádem vlastně si ty rodiče mohou stanovit které z těch dětí je první, druhé, třetí. Nemusí to být a záviset na narození. Ale v případě, že se to dítě lépe v té škole vzdělává, tak se mohou ty děti vlastně jo, mohou se ty děti

promíchat, a rodiče si mohou sami stanovit kolik těch dětí a jaký bude mít tu slevu. Takže to by bylo vše k tomu daňovému zvýhodnění. Je dobré abyste si to třeba napsali. Že první dítě 1117 korun, druhé dítě 1317 korun, a třetí dítě 1417,- a k tomu třetímu si napište a každé další, každé další, ehm.

Ž: povídá

U: ano, tak abychom to měli vše kompletní, řekli jsme si vše co se týká, jak se vypočítává hrubá mzda, jak se vypočítává superhrubá mzda, že je tam nějaké zdravotní a sociální pojištění placené zaměstnavatelem a teď si napište, že soc. a zdrav. pojištění placené zaměstnancem. Soc. a zdrav. poj. placené zaměstnancem. Soc. a zdrav. poj. placené zaměstnancem. Nenene to nejsou živnostníci. Zaměstnanci také platí ze své mzdy zdrav. A soc. poj, které činí 11% z hrubé mzdy, 11% z hrubé mzdy, tak a teď mi rekněte. Sociální pojištění. Proč se vlastně platí? Proč se vlastně platí?

S: odpovídá

U: no, a teď to vezmeme podle toho ekonomického pohledu.

ŽŽ: odpovídají

U: ne

ŽŽ: odpovídají

U: taky ne

ŽŽ: se ptají

U: sociální pojištění si vy platíte proto, abyste dostali, až dovršíte určitého věku, důchod. Jen že se může stát, že se v současné době, budete mít nehodu, že budete mít výplatu. Takže právě, můžete čerpat důchody, starobní či invalidní. Takže vám soc. bude vyplácet 15dnů nemocenskou, no a když neseženete práci tak budete muset jít na úřad práce a úřad práce vám bude vyplácet podporu. Co vám bude vyplácet? Podporu. Tak, takže proto si platíte to sociální pojištění. Tak a proč si platíte zdravotní pojištění? Či si budete jako zaměstnanci platit zdravotní pojištění?

Ž: kdyby se nám něco stalo

U: no, to ne, kdyby se nám něco stalo, proč si to Tome platíme to zdravotní pojištění?

Ž: odpovídá

U: ne, to je úrazové když už, nebo životní, ale zdravotní pojištění si musíte platit proto aby jste měli nárok na lékařskou péči abyste vlastně mohli být hospitalizováni v nemocnicích, abyste vlastně dostávali nějaké slevy na léky, aby ty zdravotní pojišťovny kolikrát vám zaplatili kolikrát i drahou a náročnou léčbu. Tak proto si platíte to zdravotní pojištění. Vy si pletete zdravotní pojištění s úrazovým či životním pojištěním. Úrazový a životní je pojištění který máte přes x komerčních pojišťoven, jo nabízí to spousta komerčních pojišťoven. Ale tohle zdravotní, které si musíte platit, platíte pouze

bud' VZP , nebo vojenské ZP, nebo PMV, takže vlastně eh tohle si musíte platit, za druhé je to nutné, když ho pak neplatíte, v USA je to tak, že je to dobrovolné, není to povinné, no a když si to nezaplatí, tak ho kolikrát toho člověka ani neošetří. Jo, protože mu řeknou, my vás nemůžeme ošetřit i kdyby umíral ten člověk, protože si neplatí pojištění. U nás je povinné a také se vymáhá. Když ho neplatíte. No ale v USA to funguje tak, že tam je zdravotní pojištění dobrovolné a taky to tam tak dopadá.

Ž: se ptá

U: no to platit musíš, to je zákonem dané. A to platit musíš. Část platí zaměstnavatel a část musíš platit ty jako zaměstnanec. No, a jak si říkal s tím živnostníkem, kdyby si byl živnostníkem, tak tam je to trošku jinak, tam je to tak, že vlastně se stanoví minimální základy vyměřovací, které vlastně jsou zákonem dané a ty platíš teda buď zálohy každý měsíc nebo potom jednou ročně podle tvých příjmů a výdajů jako živnostník.

Ž: se ptá

U: jak živnostníci?

Ž: se ptá

U: hmm, no ale zase na druhou stranu jako živnostník si vše dělá sám, vše si hradí sám. Jako zaměstnanec, potom má zálohy na daň, soc. a zdrav. Za něj platí zaměstnavatel, 11% si platí sám, ale jako živnostník si úplně všechno hradí sám. A nezatěžoval tím firmu. Potřeboval by větší příjem. Víš. Nezatěžoval tím zdravotní a sociální firmu, pracoval na živnostenský list, v té chvíli je jako samostatná jednotka. Jo tak, takže prosím vás. Vy se na to podívejte, poslouchejte, ano. Na ty ceny a co bylo minule a za 14 dní si na to napíšeme písemku. Holky musíte si to tady od kluků někde okopírovat. Jo, já to už nemám.

PŘEPIS Č. 4

PŘEDMĚT: Účetnictví, podnikání

VYUČUJÍCÍ: Učitelka 3

TÉMA HODINY: Finanční účty, účtové třídy 2, účtové třídy 3

U: Tak, máme tady něco rozdělaný. A Začneme ... Tak. Hele ticho. Tomku. Stravenky 213. No a je to faktura nebo to bude 211. Proč? Co tam je? Takže 213, 321. Výborně, dál.

Ž: ... dluhopisy, to je pokladna má dáti (dále jen MD)

U: výborně, ano.

Ž: a to jsou ty výnosy...

U: ano, 375. 375.

Ž: paní učitelko, co znamená

U: emisi peněz, vydávání. Emisi akcií. Taky se můžete setkat s emisí akcií. Můžete přes společnost, neb vydává akcie. Tak Lucko.

Ž: něco zaplaceno zaměstnanci 345,- Kč. ...

U: takže co je účetní jednotka.

Ž: odpovídá čísla účtů.....

U: ale co?

Ž: odpovídá...

U: ty si musíš vybrat co, co je hrazeno tou účetní jednotkou. A je to v rámci toho, co může ta účetní jednotka zaměstnanci poskytnout. 50%. Takže jak to bude?

Ž: odpovídá 527 a 211

U: to nebude 211, ty to máš na ceninách.

Ž: na ceninách?

U: jasně, 211 ceniny.

Ž: aha, tak 213.

Ž: zaplacená v hotovosti zaměstnanci. To bude MD 211 a 213

U: výborně, ano, výborně.

Ž: hrazeno účetní nad rámec předpisů.

U: to znamená, že účetní jednotka nám hradí víc jak 55%, to znamená, že to nepůjde do základů, ale do ostatních sociálních nákladů.

Ž: to je 528 a 213.

U: ano, 528 a 213.

Ž: účetní operace

U: vy to tam máte podle zákona, jak jsme měli, že podle zákona máme 55% takže nám může přispívat na stravné, na stravenky ta účetní jednotka. No a co je nad těch 55% nad ten zákonný rámec, tak je že buď může nebo nemusí a není to zákonem dané.

Ž: se ptá, takže když to bude vždy nad rámec zákonných předpisů, tak to bude 528?

U: ano, 528. Ano ano ano.

Ž: děkuju

U: tak. Ještě někdo.

Ž: účetní operace

U: poskytl, ale ne přijal, výborně

Ž: 243 a hotovost 211.

U: 211 výborně. Tak Klárko.

Ž: podnikatel ... hotovost.

U: tam je ten účet individuálního podnikatele 491, se kterým to budeme pracovat. Jo.

Ž: říká. A dáme to do pokladny.

U: ano, do pokladny.

Ž: 491 dal, a 211.

U: výborně. Nikolko.

Ž: 213, 211

U: hm, 213, 211, proč.

Ž: odpovídá

U: pokladna a ceniny.

Ž: operace

U: jako tržba za služby. Přijato v hotovosti, do pokladny teda jo. Co bude na MD.

Ž: odpovídá

U: 211, a za služby, 602. Výborně, tak. Tome

Ž: 213 a

U: spotřeba poštovních známek. Co to je, co je to. Ceniny. Co nám pošta poskytuje, službu, ano. 518, hm.. a 213. Dobře.

Ž: povídá software

U: software za 7 tisíc. Co to znamená. Software je nehmotný, ale vzhledem k tomu, že vložil za 7 tisíc tak to nejde do nehmotného ale do drobného, tzn. že si může rovnou zaúčtovat do spotřeby, zaúčtujete to rovnou do spotřeby a akorát si uděláte analytickou evidenci. Já vám to ukážu. Ve firmách se to dělá tak, že máte 501 spotřeba materiálu a drobný hmotný majetek (dále jen DHM) se může evidovat na účtě třeba 501(300). To je, že si to firma stanoví sama a už ji do toho nikdo nekecá. Ona ta firma musí většinou dodržet tyhle účty. Protože se jedná o účtovou osnovu pro podnikatele. Ale sama si může stanovit nějakou analytiku. A říci, ano, do tohohle budu účtovat drobný hmotný investiční majetek či nehmotný investiční majetek. Jo, tak jenom abyste věděli, že do té spotřeby materiálu, vy sami víte, že do té spotřeby se účtuje např. spotřeba kancelářských věcí, to jsme si říkali, takže rovnou můžeme do 501 a k tomu analytiku. Záleží na vás, jak to chcete udělat.

ŽŽ: smích

U: takže jaký to bude účet. To bude toho individuálního podnikatele 491.

Ž: říká

U: tak spotřebu, ano. Prosím vás, ztišíme se.

Ž: 211 dal (dále jen D) a 491.

U: ano, výborně. Tak Dál Patriku.

Ž: povídá

U: spotřebovává na straně D, MD.

Ž: povídá

U: hm, ano, a na dal bude pozemek, ano, výborně. Kristýnko

Ž: výběr z účtu,

U: výběr hotovosti z účtu, tak to nebude asi dodavatel. Takže to bude MD... a D, ale máme tam pouze jeden výpis z bankovního účtu (dále jen BU), my tam nemáme příjem do pokladny, co je účet 210, takový neexistuje, takže jak to bude zaúčtováno.

Ž: povídá

U: ano, 311 a MD 221. Výborně. Tak Nikol.

Ž: povídá.

U: s tím jsme se setkali už minule, říkal to tu Honzík, tak kde to najdeme v účtové osnově. Je to DPPO. Je tam záloha, takže 341. Je to úhrada zálohy, zase z BU, tzn. že BU budou na straně D, výborně, proč. A 341 na MD. Ano tak.

Ž: povídá hotovost na účet

U: kontokorentní účet je součástí BU. Ano a MD peníze na cestě. Výborně, 261. Tak, úhrada dodavatelů, který je součástí toho, ano.

Ž: povídá

U: ano, takže krátkodobý a jedná se o výpisy z BU, tak jak to bude, když ti někdo poskytuje úvěr a ty máš v ruce pouze tvůj výpis. Tak jak to zjistím? Přes... peníze na cestě. Přišlo ti to na tvůj. 221 výborně a D 261, výborně.

Ž: úroky z BU

U: z BU, napište si platné úroky, které si připisují na účet, je tu chyba učebnice. Takže bude na straně MD, ano, výborně. A teď máme úroky z úvěrového účtu. 562, ano a 261, ano.

Ž: 568/221.

U: ano, protože se jedná o poplatky bance. Tak, takže to by bylo vše k tomuto. Myslím si, že jsme toho probrali docela dost. A už nám to i jde, ano. Ale písemku psát nebudeme. Jenom já vám teď budu diktovat. Nějaké příklady, které si můžeme účtovat a pak začneme brát novou látku. Takže si napište. Příklad: a napište si. Přijatá půjčka od společníka na přijatá půjčka od společníka na 9 měsíců, částka 10 tisíc. A výpis z BU. Tak. 10 tisíc. Výpis z BU, jak to zaúčtujeme?

Ž: odpovídá

U: přečtete si to. A od společníků. Co vám vlastně vzniká. Závazek vůči společníkovi. Tzn. že si musíte najít účet závazek ke společníkovi. Podívejte se na účet 365. To je závazkový účet, takže pasivní, na straně D, bude tam půjčka a další bude výpis z BU na

MD. Stačí si to jen přečíst. Tak, teď si napište zaplacená pohledávka od odběratele 36.900. Zaplacená pohledávka od odběratele 36.900. Výpis z BU. Vše teď bude z BU.

Ž: odpovídá

U: MD a na straně D bude odběratel, výborně. Tak teď si napište. Přijatá záloha od odběratele. Přijatá záloha od odběratele. 16 tis. Kč včetně DPH 21%. Zase výpis z BU. A vzhledem k tomu, že je přijatá, která na účet přišla, tak musíme DPH rozepsat musíme vystavit doklad o přijaté platbě. Jak si teda rozpitváváme tento základ?

Ž: odpovídá

U: nene, máte to včetně DPH. Takže uděláte šestnáct tisíc děleno jedna celá dvacet jedna a vyjde nám základ třináct tisíc dvěstědvacet tři to je základ a zbytek je DPH. Tak. A teď to zaúčtujeme jako přijatou zálohu na BU, tak, máme tu částku a DPH. Víme že je to výpis z BU, tak 221 a 324 přijatá záloha, a protože nám přišlo i DPH na účet, tak to na účet přibýlo, ale mi víme, že je to DPH, tak 343. Tak napište si. Společník splatí krátkodobou půjčku. Společník splatí krátkodobou půjčku 4tis. Kč. A samozřejmě výpis z BU. Tak, společník splatí krátkodobou půjčku. Co bychom měli vůči společníkovi. Pohledávku. My jsme mu jí poskytli, my jemu, takže 355.

Ž: odpovídá

U: ano, 355 bude kde, na D, on nám vrací částku na účet. A na MD 221. Výborně, ano.tak. pak si napište. Uhrazena záloha dodavateli software uhrazena záloha dodavateli softwaru 80 tis. Včetně DPH. Tak. Takže.

Ž: odpovídá

U: samozřejmě. A my tam zase máme DPH, které je součástí zálohy 80 tis. Takže musíme zjistit základ a DPH.

Ž: odpovídá

U: ano a DPH bude? Ano, tak a vzhledem k tomu že se jedná o zálohu, ale na software. Tak to bude záloha která se týká dlouhodobého neinvestičního majetku. 051 a ne. Odkud byla poskytnuta ta záloha. No ale z čeho, no z BU, 221 a 051 a DPH. Výborně tak. Napište si. Splacen dlouhodobý úvěr z BU 80 tis. Splacen dluh. Úvěr z BU 80 tis. Výpis z BU. "

Ž: odpovídá

U: no, 221 na dal a MD bude, když máš výpis z BU v ruce, tak 261. Tak. Teď si napište. Platba daně z příjmů vybírané zálohovou srážkou vybíraná zálohou nebo srážkou. Tak. Tome

Ž: odpovídá

U: takže, my se budeme dostáváme k daním a vzhledem k tomu, že máme daň z příjmů, máme tu zálohy, souvisí to s účtem 441, ale existuje i účet 342, který se týká záloh,

který se platí z mezd a tento účet se používá při zálohách a srážkách. Takže účet 342 bude účet, který se týká tento příklad, a platíme z BU, takže 221. Dobrý.

Ž: se ptá

U: 342. Peněžní částka stejná. 342/221 z BU.úhrada přijatá od FU, vratka DPH. 12.100,-. Vratka DPH, částka. Tak Kubo.

U: vše co se týká tohoto případu jde z BU, napište si. DPH, ano, tak

Ž: odpovídá.

U: tak napíšeme si ještě kurzový rozdíl kurzový rozdíl (zisk) na devizovém účtu ke dni účetní závěrky na devizovém účtu, ke dni účetní závěrky je 2700,-. Tak a teď mi řekněte, jaký je rozdíl mezi valutami a devizami a co je devizový účet. Určitě jste se s tím setkali... ne. Tak prosím vás, vše je cizí měna, ale valuty se používají v hotovostním plat. Styku, směnárna, pokladna. Takže devizový účet je BU v cizí měně, je to v bezhotovostním tyku. Devizový můžeme mít v rámci firmy. A teď nám vznikl kurzový zisk ke dni účetní závěrky. Máme kurzový rozdíl ziskový, jak to zaúčtují, jak.

Ž: 663 D a MD 221.

U: výborně. Takže to se týká finančních účtů a účtové třídy 2. A teď si napište účtová třída 3 účtová třída 3, která se týká stavů mezi odběrateli a dodavateli, bude se týkat hlavně odměňování a mezd, výpočty mezd apod. tak. Takže si napište. V účtové třídě 3 v účtové třídě 3 v účtové třídě 3 se zaúčtovávají vztahy mezi odběrateli a dodavateli vztahy mezi odběrateli a dodavateli, přijaté a poskytnuté zálohy, přijaté a poskytnuté zálohy, dále vztahy vůči finančnímu úřadu, tzn. daně, cla, poplatky, apod. a dále vztahy mezi účetní jednotkou a zaměstnanci (mzdy) vztahy mezi účetní jednotkou a zaměstnanci, do závorcky mzdy a vztahy k sociálnímu a zdravotnímu pojištění, vztahy k sociálnímu a zdravotnímu pojištění do závorcky instituce sociálního zabezpečení a VZP. Instituce OSSZ a například VZP (všeobecná zdravotní pojištění), VOZP, ZPMV, apod. jo. Tak. My se začneme zabývat právě takovou širší skupinkou, která se týká třídy 3 a to se týká odměňování zaměstnanců. Ano. Napište si jako první odměňování zaměstnanců. My si musíme nejdříve ukázat, jak se mzda počítá. Co je mzda a plat víme?

Ž: odpovídá

U: ne, mzda a plat je vlastně to samé, ale plat se používá u vlastně třeba já dostávám plat, protože jsem zaměstnanec státní správy, policajti, hasiči. Všichni zaměstnanci státní správy dostávají plat podle platových tříd. Jo tzn. Nezisková sféra, z veřejných rozpočtů atd. tam se používá plat. Mzda se používá u soukromého sektoru u soukromé sféry. Takže ta mzda je jinak počítána než mají policajti. Takže tohle je trochu jinak, svoje předpisy, zákony. My jsme podnikatelé, takže nás bude zajímat mzda, jak se počítá. Tak. My si řekneme něco k tomuto.

PŘEPIS Č. 5

VYUČUJÍCÍ: Učitel 1

TÉMA HODINY: Příprava krmiv

U: ne matika. Pospíšil, pojd' na to. Nemáme. Znova. Šestnáct. Kdo jde? Ticho. Patrik, jsi připraven? Jsi připraven?

Ž: nepůjdu.

U: ty máš dost sám se sebou. Nerad' ostatním. Hele, já ti řeknu co máš. Jdeš sem dopředu. Tak. Samozřejmě, že jsou to pětky.

Ž: pětky.

U: no samozřejmě. Co by to bylo jiného.

Ž: vzteká se.

U: Václavíčku, zmlkni. Petře, vy víte, že máte měsíc zadaný úkoly. Můžete k tomu mít papír a co všechno ještě. A vy se dívíte, že za to dávám pětky. To je prostě vrchol nezodpovědnosti.

Ž: vymlouvá se.

U: hele Kočka zmlkni. Psát se bude

Z: já to psát nebudu.

U: sedni si o lavici dál.

Ž: je sprostý

U: ještě jednou to řekni a jdeš.

Ž: jen to natočte na video.

U: pro tebe to platí taky.

Ž: ty vole

U: takže teď v té předchozí hodině jsme dokončili granulátory. A teď na to navážeme, pořád jsme v kapitole příprava krmiv. Zvířata. A bude klid. Takže udělali jsme si granulování. Prošli jsme si druhy granulátorů. Řekli jsme si, co se vyrobí krmení. Co se do směsi dává nejčastěji. A jaký je ideál. To znamená ty základní ideální parametry. Napíšete další téma: míchání a dávkování. Napíšete si to. Krmiva. Je důležité a

významné to slůvko ... jinak to míchání krmiv probíhá u jinejch. Někdo nějaký příklad. Zdenku

Ž: míchání.

U: to je co

Ž: odpovídá

U: ježiš, vy krmíte krávy jabkama? Hoši vy si děláte srandu.

Ž: odpovídá

U: jabkama je jádrama. Ano. Ale nejsou to jadrný krmiva. Takže jadrný krmiva jsou...

Ž: odpovídá

U: obilniny, jo. Takže jadrný krmiva jsou obilniny. A teď zpátky k té dodávce, Zdenku.

Ž: odpovídá

U: míchání krmiv ještě v jiném příkladu, ale ne s jadrným krmivem. Jak se to dělá?

Ž: siláž, senáž, seno.

U: jasně, siláž, senáž. Valič, tadyhle pojd'. Jo, takže míchaj se i krmiva objemný tzn. siláž, senáž a do toho se může přimíchávat i něco dalšího, ale řezanýho a tak. A to se míchá v čem?

Ž: v míchačce

U: v míchačce moc ne.... V krmným voze. Krmný vozy jsou uzpůsobeny takže tam většinou mají soustavu čeho?

Ž: nějakých šneků

U: jasně, šneků. A u šneka jsme se bavili o tom že jsou schopni dopravovat a zároveň míchat. Jo, takže tím chci říci, že se zároveň míchají i jiný než jadrný, tzn. objemný krmiva ale ty nás teď nezajímají. Nás zajímají tato. Takže kdo by to řekl, provádí se to v čem? Jak tomu budeme říkat, když se tam něco míchá?

Ž: asi míchačka

U: jasně, dobře, tak to bude míchačka. Výborně. Takže do sešitu. Provádí se míchačka. Provádí se míchačka a to už jsem taky řekl, nejčastější součástí těch míchaček bude.. nějaký šneky. Takže nejčastěji soustavou šnekových dopravníků

Ž: jak to bylo?

U: nejčastěji soustavou šnekových dopravníků. Jo, takže to už je samozřejmě učivo z prvého kdy jste dělali mechanický dopravníky a mezi ně patřili šnekový. Kaloš, odstříhni si a pošli dále. Na každém ležtu je jich pět, tak si jeden vemte každý.

Ž: už to mám ten obrázek.

U: to je něco jiného

Ž: není

U: ukaž... no vidíš, to jsem vám to takhle přifotil. Takže to máte. Tak pokud ho někdo nemá, tak si vezme. Jinak mi to vraťte. Když jsem vám minule fotil šrotovníky tak jsem vám to tam dal. Takže pokud to někdo použije, tak si obrázek nechte, jinak ho vraťte. Ty nůžky mi vraťte taky. Takže soustava šnekových dopravníků a na další řádku dáme teda druhy míchaček. Druhy míchaček.

ŽŽ: šum

U: tak a máte je právě na tom obrázku, který jste si odstříhli nebo ho máte z minule u těch šrotovníků. Takže na obr. Č. 135 je áčko míchačka se svislým šnekem se svislým šnekem, důležité je, že je to obr. Č 135. Za druhé, to je to béčko. S obvodovým šnekem. S obvodovým šnekem. Tahle ta míchačka, pokud někdo doma někdy viděl, nejlépe maminku, tak to není mixér, spíše robot. Některý ty roboty dělají to, že se otáčí nádoba a v ní se otáčí šnek, tzn. že jsou tam dva různé druhy pohybu. Jo a to je to béčko obvodový šnek. Když se podíváte na ten obrázek, tak tam to je tak, že se neotáčí nádoba, ale celý ten šnek, který je na klikový hřídeli, tzn. tady je někde ten šnek, tak ten se otáčí a zároveň tohle se otáčí. Tzn. že celý rameno jede kolem stěny té nádoby, které se to týká a ještě se točí ten šnek, tzn. jsou tam dva pohyby současně a tím se zvětšuje ta intenzita toho promíchání. No a pak za cé, stavebníci.

Ž: bubnová

U: bublají. Co. No tak jasně. Vše jde do míchačky.

Ž: odpovídá

U: lopatou se míchá v kolečku. Železným. Davide, do míchačky, fakt?

Ž: ano

U: a viděl si někdy na silnici domíchávač?

Ž: jo

U: tak to je ono. To je bubnová míchačka, buben, otáčející se v něm. Místo toho šneku jsou tam ty lopatky které to prohazují a tím se to promíchá. Lukáší dál!

Ž: poslouchám, když musí ten člověk.....nebo se může....

U: já si myslím, že oni to naplňují tlakem to si nacucnou a že pak vyprazdňují, jestli to můžu říci tak. Se tváříš jako by si to věděl. Jestli je tam něco na vysypání, ale já mám pocit, že umí tu korbu naklopit aby se to pohybovalo gravitačně. Ale jistě si nejsem. Takže tyhle ty míchačky na ty jaderný krmiva. Lukáší neštví mě. Václave píšeš si?

Ž: ne

U: máš to napsaný?

Ž: jo

U: tak je to dobrý. Bavíme se tady o míchání, ale suchých směsí. Když jsme si říkali tu maltu jako směs, tak to je mokrá směs. Ale když se bavíme o jaderných krmivech, tak to je na míchání suchých směsí. Jo. Možná bychom to tam mohli napsat, napíšete: nejčastěji se takto míchají suché krmné směsi. Suché krmné směsi. Suché krmné směsi. Tzn. já s tou míchačkou si namíchám krmivo. Mám tam tu obilovinu k tomu přísadu – formou vitamínů a to potřebuji smíchat. Tak. Když se bavíme o směsi, tak stejně jako do té míchačky, co tam dáme?

ŽŽ: cement, vodu

U: dál.

Ž: odpovídá

U: ty jsi říkal tři věci, co jsi říkal. Hele, ty Lukáší, řekni mi znalci

Ž: co dál

U: Lukáší, řekni mi co je malta

Ž: to už je namíchaný.

U: ne ježiši, ty si vyrábíš maltu zvlášť co tam dáš.

Ž: písek, cement, šterk

U: do malty? Tak mi řekni, co je beton

Ž: aha

U: aha

ŽŽ: odpovídají

U: vy si děláte srandu, vy nevíte, co je malta a co je beton.

ŽŽ. aha, aha.....

U: může být. To je od vás jediný rozdíl?

ŽŽ: odpovídají

U: co je v maltě oproti betonu jinýho? No samozřejmě. Že tam není písek? Ty vole. Co tam je?

Ž: vápno

U: hoši, to snad není pravda, vy v osmnácti letech , teda v devatenácti co je beton a co malta. No nic, to nevadí. Já jsem tím chtěl říct, Davide, to si tam házel, co tě napadlo?

Ž: to řekl Bohuš

U: takže jednu jsi udělal s půl pytle písku, druhou s půl pytle cementu, pak dva pytle cementu?

Ž: různě, se počítá

U: co se počítá

Ž: ty pytle

U: jasně hoši, k tomu chci dojít, že to je jedno, co tam dát, co to udělá, ale že byl dán v podstatě nějaký recept. Ty dáš tolik toho, tolik toho tolik toho, no jasně.

S: tolik písku, tolik vody.

U: správně, takže halooo, otočíme se. Takže samozřejmě to samý je u těch směsí. Každá směs má svůj receptík a do každé složky se musí něco dát. A míchačkou namíchat a teď jde o to, proto o tom mluvím, jak to tam nadávkuju, když tam mám Davida s lopatou a chci tam mít další zařízení, které to udělá za mě, takže jsem teď ten mladej otrokář, takže si napište. Způsoby dávkování, dávkování, způsoby. Při výrobě krmných směsí. Při výrobě krmných směsí. Tak jsou dva základní typy toho dávkování. Říkali na ty lopaty, tak to je dle objemu. Takže to dávkování jedno je objemové.

Ž: odpovídá

U: výborně Václave, ty by si se hodil i do kuchyně. Jasně, hrníčkový buchty ty by ti šly. Hrníček mouky, hrníček cukru. To je přesně ono, objemové dávkování, jo. Škoda že tam musí být ta ruka. My spíš chceme, aby tam bylo nějaké zařízení. Který to udělá za nás.

Ž: kilový

U: za druhé, rozhodně, nepište si to ještě. Tzn. já můžu poměřovat na objem, litr, dva, kubík, dva kubíky, nebo na hmotnost. Václave, na kusy taky, dáš do toho dvě vejce a je to v pořádku, takže jo. Objemové dávkovače za a pište turniketové, turniketové si tam uděláte rychle obrázek. Turniket kdo ví, co tuší co to je, kde se s tím setkáte.

ŽŽ: na letišti

U: v televizi, tak povídej, kde bys ho tam viděl, kde je turniket

ŽŽ: na sjezdovce

U: no jasně, přijdu k závoře, píp a už jsem tam. Nech si to patentovat ten svůj styl. Třeba holub ten je úplně odvázaný, ten jen lítá. Pecka styl. Mohli by jste to změnit ještě na styl pecka. Hele, tak tohle je klasika, vsup někam a pak závora. Hele, byl jsi někdy v obchodáku?

Ž: no nebyl

U: tam mívají ty točivý skleněný dveře. Tak to je turniket.

Ž: to bylo v prioru

U: to nevím, chlapče. Vím že to bylo ve Sparu. Hele takže tohle turniketový obrázek. Nic složitějšího, násypka skříň, váha zadní točka jo. Každý má svoji váhu. Vypadne směs. Takže jenom násypka, tělo, klidně jen na čtyři, to je jedno. A pak to někam vypadává. A na počtu otáček toho rotoru, jasný, když tady ta jedna lopatka má určitý objem. Jedna otáčka, vypadne mi tam určitý objem. Třicet dávek a pak třeba dávkovač dodá jinou složku. Tohle si už nemusíte kreslit, to už máte z přepravy. Ale teď nejde o přepravu ale o dávkování. Pšeničný šrot, něco kukuřičného, atd.

Ž: to jsou ty lopaty

U: Karlos, jak jsi na tom s kreslením? Ty jsi ještě nezačal, jo tobě nepíše péro, ti půjčím. Tak co bude psát nebo ne?

Ž: nevím

U: hele Václav kreslí. Ukaž mi to. No vidíš, jak ti to jde, pochvala. Jarda je hotovej malíř. Hoši o co tam jde u obrázku?

U: o tohle, tohle je ten turniket, nedá se regulovat množství. Jen pro Informaci. Kdo si vzpomene, kde bylo slovo hradítko k regulaci něčeho? V jednom testu to máme...

Ž: sečka?

U: tam je to taky, ale ne... testuji...

Ž: v dopravnících?

U: ne

Ž: odpovídá

U: ne, nic. Bylo to u hnojení průmyslovými hnojivami. V zadu je to hradítko a přes to to hnojivo jde na rozmetací kotouče. Tam nemusíte nic dělat, jen důležité toto. Hele, stačí. Máte hotovo nakresleno.

Ž: ne

U: ty neumíš udělat kolečko se čtyřma čárkami?

Ž: já jich udělal dvanáct

U: můžeš jich mít dvanáct Václave. Nic proti tomu. Takže máme turniketovej. Václave, ty mně chceš být blíž... to je tím silným vztahem. Cože... ještě něco jsi říkal...

Ž: je to zbytečný

U: co píšou,

Ž: nic

U: tak další, kolový. Co ji baví? Asi vařit. Šnekový. Píšou na tom obrázku, co jste si vystřihli, 135 C, tam je objemový dávkovač šrotový. Šnek jednoduchý. Šnek se pohybuje v čem aby to fungovalo

Ž: někde

U: v trubce, buď uzavřená nebo může být žlab.

Ž: žlab

U: a je úplně jasný, že každej ten závit dá nějakou dávku. Že když ho nechám točit půl minuty, tak něco z něj vypadne. Když ho nechám minutu, tak vypadne dvakrát tolik. Jo, takže i šnekem se dá dávkovat. Jo, tím že ho zapnu na dobu, která je limitovaná. Takže šnekový a pak jsou ještě objemový dopravníky vibrační. Ty se vám budou líbit. Z čeho, zkuste zavzpomínat, kde vibrační dopravník jsme už potkali.

Ž: u kombajnu.

U: super, kde?

Ž: odpovídá

U: jo, vytrásadla a ještě je tam jeden, jistější. A kde je umístěn?

Ž: odpovídá

U: nepamatujete si nic. Pod ním vytrásadla, ne to není. Síto. To je dopravník, dopravní síto. Ten je umístěn tady. Dvě dávky a tady se děje tenhle pohyb a co to dělá? Dělá tohle, to znamená, takže to je vibrační dopravník. To je to samé. On si přehazuje ten materiál dál a dál. Jak se to jmenovalo u kombajnu, to má svůj název... dvoustupňová přívěska. Kombajnisti tomu říkají, tenkrát když jsme to probírali.

Ž: koča

U: protože chlapi tomu dopravníku říkají koča. To je ve slangu. Ale podstata je, to je on, vibrační. Teď za druhé napište hmotnostní. A tam to bude jednoduché. Bude jen za á. Protože hmotnostní je , jak na dávkuju, dám to na váhu. A dneska ty technické možnosti jsou hustý, dost dobrý, takže nejčastěji se používají pásový dopravníky, které mají v sobě senzory. A ten pásovej dopravník tu váhu hlásí, kolik je na něm materiálu. Se točí točí, a já potřebuji dvacet kilo. Ve chvíli, kdy je na něm dvacet kilo tak zastaví a ty pásový dopravníky se dělají sklopný, tak se sklopí, ono to z něj sjede a mám naváženo, jo. Jo, jen kdybyste tomu nevěřili, tak na některých krmných vozech v malostech jsem to viděl. Normálně přijede, dá do toho senáž, šup, naváží, odjede, přijede, kouká na váhu, dvacet kilo, padesát, sto, konec. Má to tam na všechny složky, a než přijede do stáje, tak to naváží pustí šneky a už jim to tam pere. Už promíchaný, jo, takže ty senzory.

Ž: takže ty vozy to váží přesně?

U: hele ty senzory , dávkování podle možností. Dělá se to běžně. Když to nejde přesně na přesnost, zemina, rašelina. Má nějaké údaje a ví přesně kolik má objem lžíce a pak do káry, odjezd, hotovo. Takže jasný. Jde o známého, zda ti to lžící přimáčkne a přihodí. Takže u těch hmotnostních napišete nejčastěji se používají pásové dopravníky, Patriku budeš něco dělat. Jo. Pásové dopravníky se zabudovanými se zabudovanými hmotnostními senzory. Se zabudovanými hmotnostními senzory. Jo a do závorky si napišete (sklopné), nemusíte, ta konstrukce je sklopná. Nebo když je to zvážené, uzavřu přísun z násypky a ono to dojde. Sklopné se používají při krmení. Nežlabové dopravníky. Že tam dojde na pásu krmivo. A když je to na celé délce, tak se to zastaví, jenom se to sklopí, spadne to do žlabu a je nakrmíno. Jo takže taky systémy nežlabových dopravníků. Tak jo, tak dneska všechno. Tento týden se uvidíme ještě při strojích. Bude další zkoušení. Losovat nemusíme, stačí, když se někdo přihlásí. A řekne já jsem připravený a může začít chránit další.

PŘEPIS Č. 6

PŘEDMĚT: Zemědělské stroje

VYUČUJÍCÍ: Učitel 1

TÉMA HODINY: Stroje pro dopravu a výdej krmiv

U: Václave vstávat nemusíš, už jsme se viděli. Stroje. Vemte si sešit. Hele pánové, co se týká té matiky, co jsme nedodělali. Jenom dokončit, příští hodinu doděláme, co nám chybí, co ještě počítáme

Ž: plášť.

U: povrch. Plášť je co? To kolem dokola, potřebuji k tomu připlácnout, na čem nám to stojí. Uděláme povrch kužele, kouli a přes příští hodinu začneme počítat příklady. Takže stroje. Číslo hodiny.

Ž: dvacet šest

U: takže 46. Dneska zakončíme tu problematiku dopravy krmiv. Takže napište stroje pro dopravu a výdej krmiv. Petře co potřebuješ?

Ž: nic

U: takže 46 stroje pro výdej a dopravu krmiv. Hele poprosíme návštěvu, číslo do šestnácti.

Ž: osm

U: Václave, hej. Václave Václave. Takže nemáš.

Ž: nemám

U:to je vrchol nezodpovědnosti ,bude šestnáctého, za pět. Hele hoši, že je někdo v tom stádiu, že tu otázku ztratil, tak si ji vypracuje znovu. To musíš Václavíčku přinést. Už je někdo kdo má tu otázku připravenou?

Ž: já

U: a proč jsi se nepřihlásil?

Ž: nechci

ŽŽ: šum

U: ...neraď ty máš co dělat sám se sebou

Ž:.....

U: ještě jednou to řekneš!.....

ŽŽ: šum

U: hele kluci, takže stroje pro dopravu a výdej krmiv. Tím celou tu pasáž přípravy, když jsme se bavili o krmivech

Ž: granulovaných

U: suchých. Už jsi se přiblížil. Již základní rozdělení krmiv.

Ž: objemná a ta druhá, hmotnostní.

U: ne hmotnostní, to si pleteš s dávkovačem. Ty jsou hmotnostní a objemový. Já se bavím o krmivech. Ne. Objemná ano, co tam patří. Hele

Ž: senáž, siláž, kukuřice

U: pojďte na to, čím to začíná. Siláž, to zelený

Ž: něco

U: co ještě do objemných krmiv. Zelený, pak je senáž, siláž, seno, jasně. Vyjímečně by to mohlo být krmení sláma.

Ž: odpovídá

U: ta druhá skupina, obilný ne, tomu se říká nějak jinak.

Ž: odpovídá

U: pecka styl jasně. My jsme se bavili o těch jaderných krmivech, my to tím zakončíme dneska. Tak ty krmný zařízení co jsme do teďka probírali, Petříčku. Takže vše co jsme probírali, dávkovače šrotovníky, dopravníky. Jsou na to vše požadavky. Napíšete požadavky na krmná zařízení, tzn. vše, čím se krmí, tak existuje obecná skupina požadavku, co by ty stroje měli splňovat. Proč se to dělá strojema?

Ž: šetří práce

U: ne, obecně. Aby se minimalizovala lidská naše ruční práce. Postupy a vše se dřív dělalo ručně, teď omezujeme.

Ž: jdeme domů pěšky

U: takže ty požadavky minimalizace ruční práce. Vy kdybyste se podívali na nějaké statistiky zaměstnanců v zemědělství dříve a teď, tak ta křivka je jasná, neustálý úbytek a přitom objem té práce v některých oblastech klesá, ale někde stoupá. Klesají, protože oblasti nejsou konkurenceschopné.

Ž: zahraničí, levné dovozy.

U: jasně, někdo doveze nějakou potravinu a ona je levnější, i když je lepší. Než tady. Ten dopad na ty počty lidí to má. Ale ten trend je takovej, že ta lidská práce se nahrazuje strojem. Tak a zase pro vás, další požadavek. Aby to bylo...

Ž: jednoduchý

U: jednoduchý. Rozumný. Jednoduchost, co říkáš?

Ž: jednoduchý

U: a k tomu ještě přihodit, ale ne. Aby jste mohli dělat více prací, nebo použít pro více kategorií zvířat. Takže víceúčelovost. Co to znamená?

Ž: pro víc účelů

U: jo, takže takhle, Davide co když zbyde čas, můžeme si pustit studie, i u zvířat a u lidí, že hluk má vliv na produkci.

Ž: slunce, seno

U: je dobře, že aspoň něco tušíte. Ano, to je pravda. Jako z tou hudbou bych to nespojoval, ale obecně platí, obecně platí, že když je klid, tak ta pohoda zvířete a jeho produkce je vyšší než když je hluk a křik. A to není tak odlišný od lidí. Že to tam prostě funguje. A co jsme dělali předchozí hodinu,

Ž: dávkovače

U: dávkovače, takže potřeba aby ty stroje byli schopni já řeknu dej tolik a on dal tolik, rovnoměrně. Takže rovnoměrné dávkování. A ještě tam dopište k tomu, jo. Do dosahu zvířete. Do dosahu zvířete. Co tím myslím, co je tím myšleno. Nepotřebujete k němu lidi, je to jednoduchý, vše umí, je to tichoučké. Projede to stájí, tam to něco vysype. Kráva spokojená.

Ž: že se to vyklopí

U: jasně. I tohle je důležité aby to technicky fungovalo. Takže aby se to zvíře k tomu dostalo. Takže tohle jsou obecné požadavky a teď se podíváme zase souhrnně na ty hlavní kategorie zvířat. Který ... takže nejrozšířenější skupina

Ž: skot

U: Václave, Davide. Že co.

ŽŽ: odpovídají

U: skot. Takže krmení skotu se rozlišuje, bude odlišný, od toho, jaké ustájení tam je. Zkuste dát dva základní způsoby, jak se ustájuje skot.

Ž: ve stáji

U: tam si napište, závisí na způsobu ustájení, které může být. Závisí na způsobu ustájení, které může být. Volné a nebo vazné. Petře co to znamená, zkus to vysvětlit

Ž: vazné je přivázan, volné venku.

U: pozor pánové, to všechno je ve stáji. Volné i vazné je ve stáji

Ž: mě bolí hlava

U: mě taky. Počkej, pojd'me zpět k tomuto. Jé hele, dneska je velké množství dobytka na pastvě, a jsou tam celoročně. Ustájení. A to není ve stáji. Je pastevní odchov nebo stájový odchov. Jakej je teda rozdíl v tom množství těch zvířat venku celoročně. Co od těchto krav chceme?

Ž: maso.

U: maso. Jasně. Jen abyste si uvědomovali. Na pastevních odchovech celoročně, se nedojí. Ne, nedojí. Takže ty krávy to mlíko mají jen pro ty mláďata. To jsou masný plemena, je to reprodukční stádo, 100 kusů. Co tě tak rozesmálo. Produkce, reprodukce,... fakt. Tyhle znalci tam stojí, připouští se přirozeným způsobem, řídí si to sami nebo pan inseminář. Rodí se telata. Co se s nima dělá. Řekli jsme že je to na maso. Tak ty narozený se tam nechají nějakou dobu a pak to jde na maso a stádo zůstává furt stejné. Ty starší kusy se vyměňují. Ne za dva roky ale za dyl. Jen abyste si to uvědomovali. Takže zpátky do stáje. Takže má svůj řetízek, nebo svůj box, kde je zavřená.

Ž: ptá se

U: prostor, ve kterém se pohybuje, krmiště, kde se nažere, kaliště, kde je kalivo a pak má místo, kde odpočívá. Takže takhle. Teď to tam pojd'me pověz mi Davide. Nějakou zkušenost ze života

Ž:.....

U: dělej. Takže ustájení máme. A napíšete si dál varianty. Takže varianty krmení. Jo, jasně. Dvojtečka. Včera jsme si říkali. O technice, o strojích. Žlabové a nežlabové dopravníky. Václave včera to bylo. Pásovej dopravník. Senzory na váhu, pak se to zastaví, sklopí se to, spadne to do žlabu a mají vystaráno. Tohle je jeden z modernějších způsobů.

ŽŽ: se baví

U: jdeme dál. Krmné vozy. Zakládací, krmné vozy zakládací. Kdo by zkusil odhalit a popsat, co se tím myslí.

Ž: vysypá se to z vozu

U: jede auto a vedle toho je dopravník a vypadává to. Tzn. že mám stroj a na jeho konci bude dopravník který to bude vracet. Jo, takhle a takhle. To je zakládací, to je že to vyhodí do strany do žlabu. Včera jste říkali, i míchací. Míchací. No a pak že tohle je směřováno do objemného krmiva. Tak ze včera i nějaké dávkovače. Jo. Dávkovače jaderných krmiv. Tak Karlos. Hej. Cože. Jdeme na další kategorii. To se nám tam vejde. Co tam bude.

ŽŽ: ...

U: samozřejmě. Takže krmení prasat.co se liší od skotu.

Ž:.....

U: to bych neřekl Václave. No jiný způsob v čem

ŽŽ: baví se

U: jeden, Ondro

Ž: prasata sežerou vše

U: to je pravda. To jsem ještě neviděl. Je to pravda. Jasná věc. Výborně. V té potravě. Kolik tak bys typl?

Ž: 20

U: 20? Neřeš to. Neučila tě, nazdar. Kolik tak

ŽŽ: povídají

U: vyjímečně i počet ... prasata jsou taky savci. Hele ale zpátky k tomu té základní odlišnosti. Zapomeňte na to, že prase sežere vše. Co je základní věc? Už jste viděli, že by někdo učil do prasečáku senáž, siláž?

Ž: ne

U: napíšete si. Napíšete si nekrmí se objemná krmiva. Ale pouze takže neobjemná, samozřejmě. Dobrý prase všechno spase, není to tak úplně, je to nadsazené. Takže neobjemné. Ale pouze jaderná. A krmné směsi. Petře nech toho.

Ž: neživý

U: výborně. A co dál... výborně, aspoň něco si pamatuješ. Na další řádku si napište. Systém výkrmu může být. Systém výkrmu může být. Tak co se liší. Dříve představitelný, že by se tím krmili kočky třeba

Ž: granule

U: granule, bez problému, zvířata se naučí. To platí o všem. Václave, vzal sis včera večeri. Vždyť si říkal, že je to pro psy lepší než pro lidi. Že by ti to chutnalo.

Ž: včera to chválil

U: proto se ho ptám, když to tak chválil. Tak přidej.

Ž: až bude hlad

U: to jsme si taky řekli, že v nouzi by to šlo. Takže suchý, tzn. Petře buď zticha. Tzn. Petře. Byly doby, kdy jsme se moc neviděli, tak jsem rád, že teď chodíš. Poslední dobou už máš zdraví i oči.

ŽŽ: smějí se

U: mám radost. Hele takže suchý, tzn. ty zvířata jsou celoročně krmeny pouze suchýma. Šrot jo, ale směsí. Takže namíchaný. Tak. Další varianta krmení je zvlhčenou směsí. Zvlhčenou směsí. Dá se to navlhčit, vodou, postříkem, venku, a nebo to je o systému. Jako máš ustájení, tak tady máš konstrukci. Rozhodneš se a postavíš si pro to. Tu suchost, tu konzistenci, je to pořád to samé. Tady bez vody, tady je trochu vody a tady

Ž: kašovitou

U: výborně. Takže si napíšeme kapalnou, nebo kašovitou směsí. Tak. Jo, protože tady když se rozhodnete, že si prasečák postavíte na kapalnou nebo kašovitou stravu, tak tam budete mít systém šnekovitých dopravníků. Tak si tam napište jednu větu k těm prasatům. Doprava krmiva doprava krmiva, toho jádra těch směsí. Doprava krmiva se nejčastěji řeší se nejčastěji řeší systémem dopravníků systémem dopravníků a pak si dejte dvojtečku, buď do žlabu, Václave, do žlabu a nebo nejsou žlabu, ale jsou to

ŽŽ: odpovídají

U: krmítka. Bude tam nějaké zařízení a ty zvířata si z toho vezmou. Tak. Takže všechno. Pánové, příští týden, až ještě máme čtvrtek. Takže jeden z vás bude vylosován z otázky. Těším se. A začneme odklizením hnoje. A jdeme na to. Dneska vše. Nashledanou.